ΣΧΟΛΗ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ
78η ΕΣ ΦΔΠ

ΑΤΟΜΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

Η ΥΨΗΛΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΡΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ AUKUS

ΤΟΥ

ΠΛΟΙΑΡΧΟΥ (Μ) ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΑΡΑΜΑΝΟΥ ΠΝ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Δρ. ΠΑΠΑΦΛΩΡΑΤΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

22 ΜΑΡΤΙΟΥ 2026

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστώ θερμά τον επιβλέποντα Καθηγητή της παρούσας ατομικής διατριβής Δρ. ΠΑΠΑΦΛΩΡΑΤΟ ΙΩΑΝΝΗ για την καθοδήγηση και τις πολύτιμες συμβουλές του. Επίσης, ευχαριστώ τη σύζυγό μου Ελένη και τον υιό μου Παναγιώτη, για την υπομονή που επέδειξαν και την αμέριστη υποστήριξη που μου παρείχαν.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ

«Η Υψηλή Στρατηγική της Ρωσσίας και η συμφωνία AUKUS»

Η παρούσα διατριβή εξετάζει τη συμφωνία AUKUS υπό το πρίσμα της ρωσσικής υψηλής στρατηγικής, με στόχο την αποτίμηση των έμμεσων στρατηγικών συνεπειών της για τη Ρωσσία σε ένα περιβάλλον εντεινόμενου ανταγωνισμού μεγάλων δυνάμεων και επιταχυνόμενης γεωπολιτικής αναδιάταξης. Το κεντρικό ερευνητικό ερώτημα εστιάζει όχι στον άμεσο αποδέκτη της συμφωνίας, που είναι η Κίνα, αλλά στο πώς η AUKUS επηρεάζει τη θέση, τις επιλογές και τα περιθώρια στρατηγικών ελιγμών της Ρωσσίας στον Ινδο-Ειρηνικό και, ευρύτερα, στη διαμόρφωση του παγκόσμιου συσχετισμού ισχύος και της αρχιτεκτονικής ασφάλειας.

Η ανάλυση στηρίζεται σε ποιοτική μεθοδολογική προσέγγιση, αξιοποιώντας θεωρητικά εργαλεία της υψηλής στρατηγικής και της ρεαλιστικής σχολής των διεθνών σχέσεων. Μέσω της συστηματικής εξέτασης επίσημων ρωσσικών στρατηγικών κειμένων, δηλώσεων και σύγχρονης βιβλιογραφίας, επιχειρείται η ερμηνεία των αντιλήψεων της Μόσχας και η αποτύπωση των επιλογών της σε ένα μεταβαλλόμενο διεθνές περιβάλλον, όπου η τεχνολογία, η ναυτική ισχύς και τα δίκτυα συμμαχιών λειτουργούν ως κρίσιμοι πολλαπλασιαστές ισχύος και επιρροής.

Τα ευρήματα της έρευνας καταδεικνύουν ότι η Ρωσσία δεν αντιλαμβάνεται την AUKUS ως άμεση στρατιωτική απειλή, αλλά ως παράγοντα έμμεσου στρατηγικού περιορισμού και ως στοιχείο ευρύτερης δυτικής αναδιάταξης ισχύος. Η συμφωνία εκλαμβάνεται ως μηχανισμός ενίσχυσης της στρατιωτικοποίησης του Ινδο-Ειρηνικού, ως δυνητική απειλή για τη στρατηγική σταθερότητα λόγω της εισαγωγής προηγμένων ναυτικών και τεχνολογικών δυνατοτήτων, αλλά και ως πρόκληση για το καθεστώς μη διάδοσης πυρηνικών. Παράλληλα, εντάσσεται στη ρωσσική αντίληψη περί «περικύκλωσης» από τη Δύση, ενισχύοντας την αίσθηση πολυμέτωπης πίεσης και περιορισμού της στρατηγικής αυτονομίας της Μόσχας.

Σε επίπεδο στρατηγικής αντίδρασης, η Ρωσσία υιοθετεί ένα πολυδιάστατο μοντέλο προσαρμογής που συνδυάζει στρατιωτικά, διπλωματικά και τεχνολογικά μέσα. Η ενίσχυση της ναυτικής παρουσίας στον Ειρηνικό, η εμβάθυνση της στρατηγικής συνεργασίας με την Κίνα, καθώς και η ενεργοποίηση εναλλακτικών πολυμερών και διπλωματικών μηχανισμών αναδεικνύονται ως βασικοί άξονες αντιμετώπισης. Η προσέγγιση αυτή υποδηλώνει ότι η Μόσχα επιδιώκει εξισορρόπηση και προσαρμογή χωρίς άμεση κλιμάκωση, διατηρώντας παράλληλα την ικανότητα αποτροπής και τη στρατηγική της ευελιξία σε ένα περιβάλλον αυξανόμενης αβεβαιότητας.

Συνολικά, η διατριβή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η AUKUS λειτουργεί ως επιταχυντής υφιστάμενων τάσεων του διεθνούς συστήματος, ενισχύοντας τη μετάβαση προς ένα πολυπολικό αλλά πιο ρευστό και λιγότερο προβλέψιμο περιβάλλον ασφάλειας. Αν και δεν ανατρέπει άμεσα τη ρωσσική ισχύ, επηρεάζει ουσιαστικά το στρατηγικό της περιβάλλον, περιορίζοντας έμμεσα τις επιλογές της

και εντείνοντας την ανάγκη αναπροσαρμογής της υψηλής της στρατηγικής. Η σημασία της AUKUS, συνεπώς, δεν περιορίζεται στη διμερή αντιπαράθεση ΗΠΑ–Κίνας, αλλά επεκτείνεται στις δευτερογενείς επιπτώσεις της στη συνολική ισορροπία ισχύος, στις οποίες η Ρωσσία καλείται να ανταποκριθεί με συνεκτικό, πολυεπίπεδο και μακροπρόθεσμο στρατηγικό σχεδιασμό, ενσωματώνοντας τόσο στοιχεία αποτροπής όσο και προσαρμοστικής στρατηγικής συμπεριφοράς.

Αριθμός Λέξεων: 416

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

Πχος (Μ)
Δ. Καραμάνος ΠΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ 1-2

ΣΚΟΠΟΣ 2

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ 2

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ 2-3

ΜΕΡΟΣ Α’ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ 3-10

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Υψηλή Στρατηγική 3-6

Κεφάλαιο 1.1: Η Έννοια της Υψηλής Στρατηγικής, ορισμοί και βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις 3-4

Κεφάλαιο 1.2: Η ρωσσική υψηλή στρατηγική και η εξέλιξή της 5-6

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: AUKUS 6-10

Κεφάλαιο 2.1: Γενεσιολογία 6-7

Κεφάλαιο 2.2: Δομή 7-8

Κεφάλαιο 2.3: Σκοποί 8-9

Κεφάλαιο 2.4: Εξέλιξη (Συγκριτική Ανάλυση Προόδου των Ανακοινώσεων) 9-10

ΜΕΡΟΣ Β’ Η ΡΩΣΣΙΚΗ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ 10-18

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Ρωσσικές ανησυχίες και αντιλήψεις σχετικά με την AUKUS 10-14

Κεφάλαιο 3.1: Επίσημες ρωσσικές αξιολογήσεις και δηλώσεις 10-11

Κεφάλαιο 3.2: Η AUKUS ως απειλή για τη στρατηγική σταθερότητα 11-12

Κεφάλαιο 3.3: Ανησυχίες για πυρηνική διάδοση και το καθεστώς NPT 12-13

Κεφάλαιο 3.4.: Σύνδεση με ευρύτερη "περικύκλωση" από τη Δύση 13-14

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Ρωσσικές στρατηγικές αντιμετώπισης 15-18

Κεφάλαιο 4.1: Ναυτική ενίσχυση στον Ειρηνικό και συνεργασία με Κίνα 15-16

Κεφάλαιο 4.2: Διπλωματικές πρωτοβουλίες και εναλλακτικοί μηχανισμοί 16-17

Κεφάλαιο 4.3: Τεχνολογικές και στρατιωτικές αντισταθμίσεις 17-18

ΜΕΡΟΣ Γ’ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ 19-29

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Ανταγωνισμός και αντίδραση - Συγκριτική ανάλυση 19-23

Κεφάλαιο 5.1: Ασυμμετρίες δυνάμεων και γεωγραφικοί περιορισμοί 19-20

Κεφάλαιο 5.2: Συμμαχικά δίκτυα: AUKUS/QUAD ενάντια σε Ρωσσία/Κίνα 20-21

Κεφάλαιο 5.3: Τεχνολογικός ανταγωνισμός και καινοτομία 21-22
Κεφάλαιο 5.4.: Επίδραση στο περιφερειακό σύστημα ασφάλειας 22-23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: Σενάρια και μελλοντικές προοπτικές 24-29
Κεφάλαιο 6.1: Σενάριο σταθεροποίησης και ισορροπίας 24-25
Κεφάλαιο 6.2: Σενάριο ελεγχόμενης κλιμάκωσης 25-27
Κεφάλαιο 6.3: Παράγοντες που θα καθορίσουν την εξέλιξη 27-29
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ 29-31
ΕΠΙΛΟΓΟΣ 31-33
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ 34
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Α» Α-1 έως Α-4
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Β» Β-1 έως Β-2
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Γ» Γ-1 έως Γ-11
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Δ» Δ-1 έως Δ-6
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Ε» Ε-1 έως Ε-2
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «ΣΤ» ΣΤ-1 έως ΣΤ-2

Πλοίαρχος (Μ)
Καραμάνος Δημήτριος
του Αναστασίου (ΑΜ: Μ-1032)
Σπουδαστής ΣΕΘΑ 78ης ΕΣ ΦΔΠ
Αθήνα, 22 Μαρ. 26

ΑΤΟΜΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

«Η ΥΨΗΛΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΡΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ AUKUS»

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η συγκρότηση της συμφωνίας AUKUS[1] σηματοδοτεί μία από τις πλέον χαρακτηριστικές εξελίξεις στο σύγχρονο διεθνές σύστημα ασφάλειας και αποτυπώνει με σαφήνεια τη μετατόπιση του στρατηγικού ενδιαφέροντος των δυτικών δυνάμεων προς τον Ινδο-Ειρηνικό[2]. Η συμφωνία αυτή εντάσσεται σε ένα ευρύτερο περιβάλλον εντεινόμενου ανταγωνισμού μεγάλων δυνάμεων, όπου η τεχνολογική υπεροχή, η ναυτική ισχύς και τα δίκτυα συμμαχιών αποκτούν κεντρικό ρόλο στη διαμόρφωση ισορροπιών. Αν και η AUKUS παρουσιάζεται επισήμως ως μηχανισμός ενίσχυσης της περιφερειακής σταθερότητας και της αποτροπής, η εμφάνισή της έχει προκαλέσει έντονες αντιδράσεις και έχει αναζωπυρώσει συζητήσεις σχετικά με τη στρατιωτικοποίηση της περιοχής και την αναδιάταξη της παγκόσμιας ισχύος.

Στο επίκεντρο της δημόσιας και ακαδημαϊκής συζήτησης βρίσκεται κυρίως η Κίνα, καθώς η AUKUS θεωρείται ότι πλήττει άμεσα τα στρατηγικά της συμφέροντα και στοχεύει στον περιορισμό της ανόδου της ως ναυτικής και τεχνολογικής δύναμης στον Ινδο-Ειρηνικό. Ωστόσο, η εξέλιξη αυτή δεν επηρεάζει αποκλειστικά το Πεκίνο. Η Ρωσσία, ως παγκόσμιος στρατηγικός δρών με αυξανόμενο ενδιαφέρον για τον Ινδο-Ειρηνικό και με στενή, αν και μη θεσμοθετημένη, στρατηγική σύμπλευση με την Κίνα, δεν μπορεί να θεωρηθεί περιφερειακά ή στρατηγικά αμέτοχη. Παρά το γεγονός ότι δεν αποτελεί τον άμεσο αποδέκτη της AUKUS, η Μόσχα αντιλαμβάνεται τη συμφωνία ως μέρος μιας ευρύτερης δυτικής στρατηγικής αναδιάταξης, η οποία επηρεάζει έμμεσα τα δικά της συμφέροντα, την ελευθερία στρατηγικών επιλογών και τη συνολική αρχιτεκτονική ασφάλειας.

Η παρούσα διατριβή επιχειρεί μια συστηματική ανάλυση της AUKUS μέσα από το πρίσμα της ρωσσικής υψηλής στρατηγικής, εστιάζοντας όχι στο ερώτημα αν η συμφωνία στρέφεται πρωτίστως κατά της Κίνας, αλλά στο πώς επηρεάζει τη θέση, τις επιλογές και τις αντιλήψεις της Ρωσσίας στο μεταβαλλόμενο διεθνές περιβάλλον. Η επιλογή αυτή στηρίζεται στην παραδοχή ότι οι μεγάλες στρατηγικές πρωτοβουλίες δεν παράγουν μόνο άμεσες συνέπειες για τον κύριο στόχο τους, αλλά και δευτερογενείς επιπτώσεις σε άλλους δρώντες, οι οποίες συχνά αποδεικνύονται εξίσου κρίσιμες για τη μακροπρόθεσμη ισορροπία ισχύος.

---

[1] Επίσημη ανακοίνωση της AUKUS: Joint Leaders Statement on AUKUS, 15 September 2021

[2] Ο όρος “Indo-Pacific” δεν αποτελεί γεωγραφική έννοια αλλά γεωστρατηγική κατασκευή που αναδείχθηκε μετά το 2010.

Στο πλαίσιο αυτό, η διατριβή επιδιώκει να λειτουργήσει ως προκαταρκτική γέφυρα ανάμεσα στον αναγνώστη και το σύνθετο στρατηγικό περιβάλλον που εξετάζεται, αποσαφηνίζοντας το θεωρητικό και γεωπολιτικό πλαίσιο μέσα στο οποίο εντάσσεται η AUKUS και αιτιολογώντας τη στροφή της ανάλυσης προς τη ρωσσική οπτική. Στόχος δεν είναι η αναπαραγωγή μιας μονοδιάστατης αφήγησης, αλλά η κατανόηση του τρόπου με τον οποίο η Ρωσσία ερμηνεύει, αξιολογεί και προσαρμόζεται σε μια πρωτοβουλία που, αν και δεν την στοχεύει άμεσα, συμβάλλει καθοριστικά στη διαμόρφωση του διεθνούς στρατηγικού συσχετισμού δυνάμεων στον 21ο αιώνα.

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός της παρούσας διατριβής είναι η διερεύνηση των στρατηγικών συνεπειών της συμφωνίας AUKUS για τη Ρωσσία, μέσα από το πρίσμα της ρωσσικής υψηλής στρατηγικής. Το κεντρικό ερώτημα δεν αφορά το εάν η AUKUS στοχεύει πρωτίστως την Κίνα, αλλά το πώς επηρεάζει έμμεσα τη θέση, τις επιλογές και τα περιθώρια ελιγμών της Ρωσσίας σε ένα περιβάλλον εντεινόμενου ανταγωνισμού μεγάλων δυνάμεων.

Η διατριβή επιδιώκει την εξακρίβωση του κατά πόσον η AUKUS συνιστά για τη Ρωσσία άμεση απειλή, έμμεσο στρατηγικό περιορισμό ή δομική μεταβολή της περιφερειακής αρχιτεκτονικής ασφάλειας. Παράλληλα, εξετάζει τις διαθέσιμες στρατηγικές επιλογές της Μόσχας και τα όρια προσαρμογής της, προκειμένου να αποσαφηνιστεί ο ρόλος της σε ένα αναδιαμορφούμενο Ινδο-Ειρηνικό σύστημα.

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ

Η ανάλυση στηρίζεται σε ορισμένες βασικές προϋποθέσεις. Πρώτον, θεωρείται ότι η AUKUS θα συνεχίσει να λειτουργεί ως ενεργός στρατηγικός μηχανισμός στον Ινδο-Ειρηνικό, ανεξαρτήτως πιθανών προσαρμογών ή καθυστερήσεων. Δεύτερον, γίνεται δεκτό ότι η συμφωνία στοχεύει κυρίως την Κίνα, αλλά επηρεάζει έμμεσα και τη Ρωσσία μέσω της μεταβολής της περιφερειακής ισορροπίας και της ενίσχυσης των δυτικών συμμαχιών. Τρίτον, υποτίθεται ότι η Ρωσσία λειτουργεί ως ορθολογικός στρατηγικός δρών, επιδιώκει την προσαρμογή και τη διατήρηση της αποτροπής και όχι άμεση κλιμάκωση.

Παράλληλα, προϋποτίθεται ότι το διεθνές σύστημα χαρακτηρίζεται από αυξημένη πολυπλοκότητα, τεχνολογική επιτάχυνση και τάσεις πολυπολικότητας, οι οποίες δημιουργούν τόσο συνθήκες σταθεροποίησης μέσω αποτροπής όσο και κινδύνους ελεγχόμενης κλιμάκωσης.

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

Η επίλυση του εξεταζόμενου προβλήματος επηρεάζεται από συγκεκριμένους υπαρκτούς παράγοντες. Πρώτον, η ίδια η θεσμοθέτηση της AUKUS και η

υλοποίηση προγραμμάτων πυρηνικής πρόωσης και προηγμένων τεχνολογιών μεταβάλλουν αντικειμενικά το στρατηγικό περιβάλλον του Ινδο-Ειρηνικού. Δεύτερον, η διαρκής αντιπαράθεση Ηνωμένων Πολιτειών και Κίνας λειτουργεί ως δομικό χαρακτηριστικό της περιοχής και επηρεάζει έμμεσα τη ρωσσική στρατηγική θέση.

Τρίτον, η υφιστάμενη στρατηγική σύμπλευση Ρωσσίας και Κίνας[3] αποτελεί πραγματικό δεδομένο που διαμορφώνει τις αντιλήψεις και τις επιλογές της Μόσχας. Τέταρτον, η εντεινόμενη τεχνολογική και ναυτική στρατιωτικοποίηση της περιοχής, σε συνδυασμό με τις εξελίξεις στο καθεστώς διεθνών θεσμών και μη διάδοσης, δημιουργεί ένα σύνθετο πλαίσιο εντός του οποίου η Ρωσσία καλείται να προσαρμόσει τη στρατηγική της.

ΜΕΡΟΣ Α' ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Υψηλή Στρατηγική

Κεφάλαιο 1.1: Η Έννοια της Υψηλής Στρατηγικής, ορισμοί και βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις

Εισαγωγικά, απαιτείται η διάκριση μεταξύ «στρατηγικής» και «υψηλής στρατηγικής». Σε γενικό επίπεδο, στρατηγική είναι η σύζευξη σκοπών, τρόπων και μέσων υπό συνθήκες ανταγωνισμού, δηλαδή η επιδίωξη επιβολής της θέλησης έναντι αντιπάλου μέσω βέλτιστης αξιοποίησης διαθέσιμων μέσων. Όταν τα μέσα περιλαμβάνουν την ένοπλη βία για την επίτευξη πολιτικών σκοπών, γίνεται λόγος για στρατιωτική στρατηγική (Πλατιάς & Χατζημμανουήλ, 2022). Αν και η έννοια της στρατηγικής είχε αρχικά καθαρά στρατιωτικό περιεχόμενο, σήμερα εφαρμόζεται και σε μη στρατιωτικούς τομείς.

Αντιθέτως, η Υψηλή Στρατηγική αναφέρεται στο ανώτατο επίπεδο κρατικής πολιτικής και συνιστά το συνολικό σχέδιο με το οποίο ένα κράτος αξιοποιεί όλα τα διαθέσιμα μέσα – στρατιωτικά, διπλωματικά, οικονομικά και λοιπά – για την επίτευξη μακροπρόθεσμων πολιτικών στόχων και τη διασφάλιση της εθνικής ασφάλειας (Πλατιάς, 2020). Αποτελεί, ουσιαστικά, τη «θεωρία ασφαλείας» ενός κράτους μέσα σε ανταγωνιστικό διεθνές περιβάλλον, διαμορφώνεται από την ανώτατη πολιτική ηγεσία και λειτουργεί τόσο σε καιρό ειρήνης όσο και πολέμου (Gray, 2010).

Στη βιβλιογραφία διακρίνονται τρεις βασικές προσεγγίσεις. Η πρώτη ταυτίζει την υψηλή στρατηγική με τη χρήση ή την απειλή στρατιωτικής ισχύος, περιορίζοντάς την ουσιαστικά στη στρατιωτική στρατηγική. Η προσέγγιση αυτή παραβλέπει τη σημασία διπλωματικών και οικονομικών εργαλείων και οδηγεί σε μονοδιάστατη αντίληψη της κρατικής ισχύος (Πλατιάς & Χατζημμανουήλ, 2022).

Η δεύτερη προσέγγιση υιοθετεί υπερβολικά διευρυμένο ορισμό, θεωρώντας ότι η υψηλή στρατηγική περιλαμβάνει κάθε κρατική δραστηριότητα. Μια τέτοια αντίληψη, ωστόσο, αποδυναμώνει την αναλυτική αξία του όρου, καθώς δεν διακρίνει

[3] Η συνεργασία αυτή χαρακτηρίζεται επίσημα ως "comprehensive strategic partnership of coordination".

τις προτεραιότητες ασφάλειας από τη γενικότερη πολιτική (Πλατιάς & Χατζηεμμανουήλ, 2022).

Η τρίτη και επικρατούσα προσέγγιση ορίζει την υψηλή στρατηγική ως τη συντονισμένη χρήση όλων των μέσων ενός κράτους για την αντιμετώπιση υπαρκτών ή δυνητικών απειλών κατά της εθνικής του ασφάλειας. Εστιάζει στον ανταγωνισμό και στην επιβίωση του κράτους, αποφεύγοντας τόσο τη στρατιωτική μονομέρεια όσο και την εννοιολογική διάχυση. Υπό αυτήν την έννοια, η υψηλή στρατηγική αποτελεί τη συνολική απάντηση του κράτους σε απειλές και καθορίζει τη διάρθρωση των μέσων για την αντιμετώπισή τους (Πλατιάς & Χατζηεμμανουήλ, 2022). Ο μακροχρόνιος χαρακτήρας της, που συνδέει το παρόν με το μέλλον, υπογραμμίζεται και από τον Gray (2010).

Κλασικοί θεωρητικοί έχουν συμβάλει καθοριστικά στη διαμόρφωση της έννοιας. Ο Liddell Hart όρισε την Υψηλή Στρατηγική ως τον συντονισμό όλων των πηγών ενός έθνους προς επίτευξη του πολιτικού σκοπού του πολέμου, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση τόσο στους υλικούς όσο και στους ηθικούς συντελεστές ισχύος (Liddell Hart, 1967, στο Παπαφλωράτος, 2023, σ.20). Ο Luttwak υποστήριξε ότι κάθε κράτος διαθέτει υψηλή στρατηγική, την οποία περιέγραψε ως την ευφυή χρήση πειθούς και ισχύος σε όλα τα επίπεδα κρατικής δράσης (Luttwak, 1987, στο Παπαφλωράτος, 2023, σ.21).

Στην ελληνική βιβλιογραφία, ο Κολιόπουλος (2008) ανέδειξε διαφορετικές μορφές υψηλής στρατηγικής, όπως την εκμηδένιση και την εξουθένωση, επισημαίνοντας ότι η επιλογή τρόπου χρήσης των μέσων εξαρτάται από τις εκάστοτε γεωπολιτικές συνθήκες και τους στόχους του κράτους.

Συνολικά, η υψηλή στρατηγική συνιστά την ανώτατη σύνθεση πολιτικής και στρατιωτικής σκέψης, δηλαδή τη συνεκτική ενορχήστρωση όλων των εργαλείων ισχύος με σκοπό τη διασφάλιση της ασφάλειας και της επιβίωσης του κράτους σε βάθος χρόνου.

Η έννοια της υψηλής στρατηγικής δεν περιορίζεται σε ένα αφηρημένο θεωρητικό πλαίσιο, αλλά εκδηλώνεται στην πράξη μέσω των επιλογών που πραγματοποιούν τα κράτη όταν προσαρμόζουν την εξωτερική και αμυντική τους πολιτική σε ένα μεταβαλλόμενο διεθνές περιβάλλον. Στην περίπτωση της Ρωσσίας, ιδιαίτερα μετά την επιδείνωση των σχέσεών της με τη Δύση και την κρίση της Ουκρανίας το 2014, παρατηρείται σταδιακή ενίσχυση της στρατηγικής της προσοχής προς την Ασία και τον ευρύτερο χώρο του Ινδο-Ειρηνικού. Η εξέλιξη αυτή συνδέεται τόσο με την ανάγκη διεύρυνσης οικονομικών και ενεργειακών συνεργασιών όσο και με την αυξανόμενη σημασία της περιοχής ως κέντρου του ανταγωνισμού μεγάλων δυνάμεων. Υπό αυτό το πρίσμα, η εμφάνιση νέων σχημάτων ασφάλειας στον Ινδο-Ειρηνικό, όπως η συμφωνία AUKUS, αποκτά ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την ανάλυση της ρωσσικής υψηλής στρατηγικής, καθώς διαμορφώνει ένα στρατηγικό περιβάλλον στο οποίο η Μόσχα καλείται να προσαρμόσει τις επιλογές και τις προτεραιότητές της.

Κεφάλαιο 1.2: Η ρωσσική υψηλή στρατηγική και η εξέλιξή της

Η ρωσσική υψηλή στρατηγική χαρακτηρίζεται από τη διαχρονική επιδίωξη διατήρησης της κρατικής ισχύος, της εδαφικής ακεραιότητας και της διεθνούς της επιρροής, με επίκεντρο τη γεωγραφική εγγύτητα, την αποτροπή και τη στρατηγική αυτονομία. Από την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης και εξής, η Ρωσσία έχει επιδιώξει να αναπροσαρμόσει την υψηλή της στρατηγική σύμφωνα με το μεταψυχροπολεμικό διεθνές περιβάλλον, διατηρώντας ωστόσο παραδοσιακές σταθερές, όπως η έμφαση στην ασφάλεια του “εγγύς εξωτερικού”[4] και στην ισορροπία ισχύος με τη Δύση (Wilhelmsen & Blackburn, 2025).

Κατά τη δεκαετία του 1990, η Μόσχα παρουσίασε στρατηγική αμηχανία, επιχειρώντας να προσαρμοστεί στη δυτική θεσμική τάξη, χωρίς όμως συνεκτικό πλαίσιο υψηλής στρατηγικής. Από το 2000 και μετά, η Ρωσσία άρχισε να διαμορφώνει πιο συγκροτημένο στρατηγικό λόγο, ο οποίος καταγράφηκε σταδιακά σε επίσημα κείμενα, με αφετηρία το Δόγμα Εθνικής Ασφαλείας του 2000 και αργότερα τις Στρατηγικές Εθνικής Ασφάλειας του 2009, του 2015 και κυρίως του 2021. Η τελευταία υπογραμμίζει ότι η Ρωσσία επιδιώκει ένα διεθνές σύστημα «πολυκεντρικό» και «δίκαιο», στο οποίο καμία δύναμη δεν μπορεί να επιβάλει την ηγεμονία της, ενώ ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην προστασία των «παραδοσιακών πνευματικών και ηθικών αξιών» (Russian Federation, 2021).

Σημαντική καμπή αποτέλεσε και η Εξωτερική Πολιτική της Ρωσσικής Ομοσπονδίας του 2023, στην οποία δηλώνεται ρητά ότι η Ρωσσία δεν επιδιώκει απομόνωση αλλά επιθυμεί «στρατηγική κυριαρχία» και διαρκή παρουσία σε κάθε παγκόσμιο ζήτημα που αφορά τα συμφέροντά της. Το έγγραφο αποτυπώνει τη σταδιακή μετάβαση της ρωσσικής υψηλής στρατηγικής σε ένα περισσότερο επιθετικό και αναθεωρητικό υπόδειγμα, χωρίς να εγκαταλείπει τη ρητορική περί άμυνας και κυριαρχίας (Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation MFARF[5], 2023).

Αναλυτές όπως ο Ladanov (2025) επισημαίνουν ότι η ρωσσική υψηλή στρατηγική δομείται πλέον στη βάση της «αποτροπής μέσω παρουσίας» σε πολλαπλά μέτωπα (Αρκτική, Συρία, Ινδο-Ειρηνικός), ενώ διατηρεί τη δυνατότητα κλιμάκωσης σε κρίσεις με χρήση στρατιωτικής ισχύος ή απειλής χρήσης αυτής. Επιπλέον, παραμένει έντονα προσανατολισμένη στη χρήση των στρατηγικών οπλικών συστημάτων ως μέσο διατήρησης ισοτιμίας και επιρροής, στοιχείο που αντικατοπτρίζεται και στη διαχρονική προτεραιότητα της πυρηνικής αποτροπής (PIR Center, 2025).

Η γεωπολιτική θέση της Ρωσσίας, το ιστορικό της βάθος και η πολιτική της κουλτούρα διαμορφώνουν μια υψηλή στρατηγική που απορρίπτει την παγκόσμια

---

[4] *Εγγύς εξωτερικό:* Ο όρος (near abroad) χρησιμοποιείται κυρίως από ρωσσικές στρατηγικές και διπλωματικές πηγές για να περιγράψει τις πρώην σοβιετικές δημοκρατίες που βρίσκονται στη γεωγραφική περιφέρεια της Ρωσσίας και θεωρούνται ζώνη άμεσου ενδιαφέροντος και επιρροής

[5] Το Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation (MFARF) είναι το Υπουργείο Εξωτερικών της Ρωσσικής Ομοσπονδίας και βασικός φορέας διαμόρφωσης και αποτύπωσης της ρωσσικής εξωτερικής πολιτικής

φιλελεύθερη τάξη ως δυτικό δημιούργημα και στηρίζεται στην αρχή της ισχύος, της εθνικής κυριαρχίας και της εδαφικής επιρροής. Ενώ φαινομενικά υιοθετεί πολυμερή ρητορική, η στρατηγική της λογική παραμένει ρεαλιστική και συχνά μηδενικού αθροίσματος[6], επιδιώκοντας να υποσκάψει τη δυτική ηγεμονία και να ενισχύσει τη θέση της ως παγκόσμιας δύναμης σε ένα αναδυόμενο πολυπολικό σύστημα (Wilhelmsen & Blackburn, 2025).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: AUKUS[7]

Κεφάλαιο 2.1: Γενεσιολογία

Η δημιουργία της AUKUS ως τριμερούς στρατηγικής σύμπραξης μεταξύ Ηνωμένων Πολιτειών, Ηνωμένου Βασιλείου και Αυστραλίας δεν αποτέλεσε μια εφήμερη διπλωματική κίνηση αλλά την αποκρυστάλλωση μιας μακροχρόνιας γεωπολιτικής και στρατηγικής σύγκλισης. Η γενεσιολογία της AUKUS ριζώνει σε βαθύτερες ιστορικές και συστημικές μετατοπίσεις, οι οποίες σχετίζονται τόσο με την ανάδυση της Κίνας ως περιφερειακής υπερδύναμης στον Ινδο-Ειρηνικό, όσο και με την επιδίωξη των αγγλοσαξονικών δυνάμεων να συγκροτήσουν μια τεχνολογική, στρατιωτική και θεσμική αρχιτεκτονική ισχύος πέρα από τις δομές του ΝΑΤΟ (The White House, 2021).

Το γεωπολιτικό υπόβαθρο της συμφωνίας διαμορφώθηκε από την αυξανόμενη αίσθηση στρατηγικής αστάθειας στην περιοχή του Ινδο-Ειρηνικού και από την αντίληψη ότι οι υφιστάμενες δομές συλλογικής ασφάλειας δεν επαρκούν για να αντιμετωπίσουν αναθεωρητικές συμπεριφορές. Στο πλαίσιο αυτό, η AUKUS εκφράζει μια τάση αποσύνδεσης από την παραδοσιακή στρατηγική ανάσχεσης με όρους ισχύος στο έδαφος και εισέρχεται σε μια φάση «προληπτικής τεχνοστρατηγικής»[8], στην οποία η προηγμένη τεχνολογία (υποβρύχια, πυρηνική πρόωση, κυβερνοσυστήματα) είναι βασικός πυλώνας επιρροής και αποτροπής (CSIS, 2025).

Η επιλογή της Αυστραλίας ως κεντρικού κρίκου στην AUKUS δεν ήταν τυχαία. Αν και γεωγραφικά μακρινή από τις ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο, η Αυστραλία διαθέτει κρίσιμη θέση στον θαλάσσιο άξονα που συνδέει την Ανατολική Ασία με τον Ινδικό Ωκεανό και παραδοσιακά διατηρεί στενούς δεσμούς ασφάλειας με τον αγγλοσαξονικό κόσμο. Η προσχώρησή της στην AUKUS ενίσχυσε σημαντικά τη δυνατότητα προβολής ισχύος των ΗΠΑ στον Ειρηνικό, ενώ παράλληλα

---

[6] *Μηδενικού αθροίσματος:* Στρατηγική αντίληψη σύμφωνα με την οποία τα κέρδη του ενός δρώντα συνεπάγονται απώλειες για τον άλλον. Διαφέρει από πιο συνεργατικά μοντέλα όπου μπορεί να υπάρχουν αμοιβαία ωφελήματα (θετικού αθροίσματος).

[7] Η AUKUS (Australia–United Kingdom–United States) αποτελεί τριμερή στρατηγική σύμπραξη μεταξύ Αυστραλίας, Ηνωμένου Βασιλείου και Ηνωμένων Πολιτειών, με επίκεντρο τη συνεργασία σε τομείς άμυνας, προηγμένων τεχνολογιών και πυρηνοκίνητων υποβρυχίων στον Ινδο-Ειρηνικό

[8] **Προληπτική τεχνοστρατηγική:** Όρος που χρησιμοποιείται για να περιγράψει στρατηγικές οι οποίες βασίζονται στην ανάπτυξη και επίδειξη τεχνολογικής υπεροχής (κυρίως στρατιωτικής) όχι για άμεση χρήση, αλλά για να διαμορφώσουν το περιβάλλον ασφαλείας προκαταβολικά, αποτρέποντας ή επηρεάζοντας τις αποφάσεις αντιπάλων.

σηματοδότησε την πρόθεση του Λονδίνου να επανακτήσει στρατηγικό ρόλο εκτός Ευρώπης (Wilhelmsen & Blackburn, 2025).

Η στρατηγική σύλληψη της AUKUS οφείλει πολλά στην παράδοση των «Five Eyes»[9] και στη διαχρονική εμπιστοσύνη που χαρακτηρίζει τις μυστικές υπηρεσίες και τις αμυντικές δομές ΗΠΑ–ΗΒ–Αυστραλίας. Όμως η AUKUS δεν περιορίζεται σε ένα μηχανισμό ανταλλαγής πληροφοριών ή σε απλή στρατιωτική συνεργασία· συγκροτεί ένα θεσμικό υπόδειγμα στρατηγικής σύγκλισης βασισμένο στην από κοινού ανάπτυξη τεχνολογίας, στη μεταβίβαση κρίσιμων στρατιωτικών υποδομών και στην ενιαία γεωστρατηγική στόχευση απέναντι σε πιθανούς αντιπάλους — με κυριότερο την Κίνα (The White House, 2023b).

Η AUKUS, επομένως, δεν μπορεί να νοηθεί ως σύμπτωμα συγκυρίας, αλλά ως το αποτέλεσμα μιας βαθύτερης στρατηγικής τάσης στον αγγλοσαξονικό κόσμο, που επιδιώκει να μεταφέρει το επίκεντρο της στρατηγικής αποτροπής από τον Ατλαντικό στον Ειρηνικό.

Η χρονική συγκυρία ανακοίνωσης της AUKUS εντάσσεται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο ανακατανομής στρατηγικών προτεραιοτήτων των Ηνωμένων Πολιτειών. Η συμφωνία δημοσιοποιήθηκε λίγες μόλις εβδομάδες μετά την ολοκλήρωση της αποχώρησης από το Αφγανιστάν[10], γεγονός που, από ρεαλιστική σκοπιά, μπορεί να ερμηνευθεί ως ένδειξη μετατόπισης πόρων και στρατηγικής προσοχής από τα θέατρα αντιτρομοκρατίας προς τον ανταγωνισμό μεγάλων δυνάμεων. Η ενίσχυση της ναυτικής και τεχνολογικής παρουσίας στον Ινδο-Ειρηνικό συνδέεται άμεσα με τη δομική αντιπαράθεση ΗΠΑ–Κίνας, η οποία εκδηλώθηκε με ιδιαίτερη ένταση και στην κρίση που ακολούθησε την επίσκεψη της Nancy Pelosi στην Ταϊβάν το 2022[11]. Υπό αυτό το πρίσμα, η AUKUS δεν συνιστά απομονωμένη πρωτοβουλία, αλλά στοιχείο μιας στρατηγικής εξισορρόπησης με στόχο τη διατήρηση συσχετισμού ισχύος σε μια περιοχή που θεωρείται καθοριστική για τη μελλοντική παγκόσμια κατανομή ισχύος.

Κεφάλαιο 2.2 Δομή

Η δομή της AUKUS βασίζεται σε έναν ευέλικτο, αλλά ιδιαίτερα στοχευμένο μηχανισμό συνεργασίας μεταξύ Ηνωμένων Πολιτειών, Ηνωμένου Βασιλείου και Αυστραλίας, με χαρακτηριστικά συμμαχίας περιορισμένου αριθμού και υψηλής τεχνολογικής εξειδίκευσης. Το σχήμα διαρθρώνεται σε δύο βασικούς «πυλώνες» (pillars), οι οποίοι προσδιορίστηκαν θεσμικά από τις δηλώσεις ηγετών και τις επόμενες εξειδικεύσεις της συμφωνίας.

---

[9] **Five Eyes:** Δίκτυο ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ ΗΠΑ, Ηνωμένου Βασιλείου, Καναδά, Αυστραλίας και Νέας Ζηλανδίας. Πρόκειται για τη βαθύτερη και ιστορικότερη συνεργασία μυστικών υπηρεσιών παγκοσμίως, η οποία αναπτύχθηκε μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και παραμένει επιχειρησιακά ενεργή μέχρι σήμερα.

[10] Η αποχώρηση των ΗΠΑ ολοκληρώθηκε στις 30 Αυγούστου 2021.

[11] Η επίσκεψη πραγματοποιήθηκε τον Αύγουστο 2022 και προκάλεσε εκτεταμένες κινεζικές στρατιωτικές ασκήσεις πέριξ της Ταϊβάν.

Η Pillar I αφορά αποκλειστικά την απόκτηση από την Αυστραλία πυρηνοκίνητων υποβρυχίων[12], μέσω μεταφοράς τεχνογνωσίας από τις ΗΠΑ και το ΗΒ. Σε αυτό το πλαίσιο, η Αυστραλία πρόκειται αρχικά να αποκτήσει υποβρύχια κατηγορίας Virginia από τις ΗΠΑ και στη συνέχεια να αναπτύξει, από κοινού με τους άλλους δύο εταίρους, την πλατφόρμα SSN-AUKUS, η οποία θα ενσωματώνει αμερικανική και βρετανική τεχνολογία (The White House, 2023a). Ο πυλώνας αυτός αποτελεί τον σκληρό στρατιωτικό πυρήνα της συμφωνίας, με ισχυρές αποτρεπτικές και γεωστρατηγικές προεκτάσεις.

Η απόφαση της Αυστραλίας να αποκτήσει πυρηνοκίνητα υποβρύχια μέσω της AUKUS συνιστά ουσιώδη μεταβολή της διαχρονικής της στάσης έναντι της πυρηνικής τεχνολογίας. Αν και η χώρα δεν επιδιώκει την απόκτηση πυρηνικών όπλων, η επιλογή ένταξης σε καθεστώς πυρηνικής πρόωσης αντανακλά σημαντική αναπροσαρμογή της στρατηγικής της αντίληψης περί απειλών και υποδηλώνει μετάβαση σε πιο απαιτητική και υψηλού ρίσκου αρχιτεκτονική αποτροπής στον Ινδο-Ειρηνικό.

Η Pillar II, από την άλλη, εστιάζει στη συνεργασία για την ανάπτυξη προηγμένων τεχνολογιών αιχμής, όπως κυβερνοσυστήματα, κβαντικές υποδομές, τεχνητή νοημοσύνη, μη επανδρωμένα οχήματα και τεχνολογίες υποθαλάσσιας παρακολούθησης. Πρόκειται για έναν «ήπιο πυλώνα στρατηγικής ισχύος», ο οποίος αποσκοπεί στην ενίσχυση της τεχνολογικής σύγκλισης μεταξύ των τριών κρατών και στην προώθηση ενός κοινού οικοσυστήματος καινοτομίας με στρατηγικό βάθος (IISS, 2025).

Στην πράξη, η δομή της AUKUS δεν ακολουθεί την παραδοσιακή μορφή ενός διεθνούς οργανισμού με γραμματεία ή σταθερές συνεδριάσεις. Αντιθέτως, λειτουργεί μέσω θεματικών ομάδων εργασίας, ad hoc μηχανισμών, και υψηλού επιπέδου διυπουργικών επιτροπών. Η απουσία θεσμικής γραφειοκρατίας επιτρέπει ταχύτητα στη λήψη αποφάσεων, αλλά και ευελιξία ως προς τις προτεραιότητες κάθε περιόδου (CSIS, 2025).

Η εσωτερική κατανομή ρόλων βασίζεται σε συγκριτικά πλεονεκτήματα: οι ΗΠΑ προσφέρουν προηγμένη τεχνολογία και στρατηγική καθοδήγηση, το Ηνωμένο Βασίλειο λειτουργεί ως τεχνολογικός διαμεσολαβητής και ιστορικός εταίρος, ενώ η Αυστραλία αναλαμβάνει την επιχειρησιακή ενσωμάτωση στον Ινδο-Ειρηνικό. Το αποτέλεσμα είναι ένα συμμετρικό αλλά ευπροσάρμοστο μοντέλο συνεργασίας που εξυπηρετεί τόσο τις εθνικές στρατηγικές των μερών όσο και τον κοινό στόχο της διατήρησης ισχύος έναντι ανταγωνιστών.

Κεφάλαιο 2.3 Σκοποί

Οι επίσημοι σκοποί της AUKUS, όπως διατυπώνονται σε διαδοχικές δηλώσεις ηγετών και σε θεσμικά κείμενα από το 2021 έως και το 2024, είναι η εμβάθυνση της συνεργασίας στους τομείς της άμυνας, της προηγμένης τεχνολογίας

[12] Η πυρηνική πρόωση δεν ισοδυναμεί με πυρηνικό οπλισμό· η Αυστραλία παραμένει συμβαλλόμενο μέλος της Συνθήκης Μη Διάδοσης Πυρηνικών Όπλων (NPT).

και της ασφάλειας στον Ινδο-Ειρηνικό. Σύμφωνα με την κοινή δήλωση του 2021, οι τρεις χώρες δεσμεύονται να «εξασφαλίσουν διαρκή ειρήνη και σταθερότητα» στην περιοχή, υποστηρίζοντας την ελευθερία της ναυσιπλοΐας και την τήρηση του διεθνούς δικαίου (The White House, 2021). Ο στόχος αυτός εντάσσεται στο ευρύτερο αμερικανικό στρατηγικό αφήγημα περί «ελεύθερης και ανοιχτής Ινδο-Ειρηνικής», στο οποίο η AUKUS λειτουργεί ως ένας πολλαπλασιαστής ισχύος.

Ωστόσο, πέρα από την επίσημη ρητορική, η AUKUS εξυπηρετεί και σκοπούς πιο ουσιαστικούς και πολυεπίπεδους. Πρώτος και κεντρικός είναι η ενίσχυση της αποτρεπτικής ικανότητας των ΗΠΑ και των συμμάχων τους έναντι της Κίνας, κυρίως μέσω της μεταφοράς τεχνολογίας υποβρυχίων πυρηνικής πρόωσης στην Αυστραλία. Η κίνηση αυτή ανατρέπει την ισορροπία ισχύος σε μια κρίσιμη γεωστρατηγική περιοχή, εισάγοντας έναν περιφερειακό παίκτη με ισχυρές δυνατότητες δεύτερου πλήγματος[13] — στοιχείο που έχει προκαλέσει προβληματισμό και αντιδράσεις (Ladanov, 2025).

Δεύτερος σκοπός της AUKUS είναι η ανάπτυξη κοινών τεχνολογικών δυνατοτήτων στους τομείς της τεχνητής νοημοσύνης, των κβαντικών υπολογιστών, των υποθαλάσσιων συστημάτων και του κυβερνοπολέμου. Η λεγόμενη «Pillar II» της AUKUS επικεντρώνεται ακριβώς στην ενίσχυση της τεχνολογικής ολοκλήρωσης μεταξύ των τριών χωρών, με στόχο τη διατήρηση της τεχνολογικής υπεροχής έναντι ανταγωνιστών (IISS, 2025). Αυτή η διάσταση έχει καθοριστική σημασία, καθώς αποτυπώνει μια μετατόπιση από την κλασική στρατιωτική αποτροπή σε μια πιο «δικτυοκεντρική» και τεχνοκρατική στρατηγική ισχύος.

Ένας τρίτος, θεσμικός σκοπός της AUKUS είναι η θεμελίωση ενός νέου τύπου στρατηγικής συνεργασίας πέρα από τα παραδοσιακά πολυμερή σχήματα όπως το ΝΑΤΟ. Η τριμερής φύση της συμφωνίας επιτρέπει ευελιξία, ταχύτητα αποφάσεων και εμβάθυνση σχέσεων εμπιστοσύνης, χωρίς τις δυσκολίες συντονισμού που χαρακτηρίζουν μεγαλύτερους οργανισμούς. Με τον τρόπο αυτό, η AUKUS λειτουργεί όχι μόνο ως αμυντική συμμαχία, αλλά και ως υπόδειγμα σύγχρονης γεωστρατηγικής ενοποίησης μεταξύ ομονοούντων δημοκρατιών (CSIS, 2025).

Συνολικά, οι σκοποί της AUKUS δεν εξαντλούνται στη στρατιωτική διάσταση, αλλά επεκτείνονται στην τεχνολογία, τη θεσμική αναδιάταξη και τη μακροπρόθεσμη επιρροή επί του παγκόσμιου συστήματος ασφάλειας. Γι’ αυτό και δεν πρέπει να αξιολογείται μόνο ως συμμαχία, αλλά ως πολιτικο-στρατηγική πλατφόρμα μακράς πνοής.

Κεφάλαιο 2.4 Συγκριτική Ανάλυση Προόδου των Ανακοινώσεων AUKUS

Η διαδοχική έκδοση των ανακοινώσεων του AUKUS αποτυπώνει τη σταδιακή μετάβαση της πρωτοβουλίας από μια αρχική πολιτική δήλωση συνεργασίας σε ένα ολοκληρωμένο και θεσμικά εδραιωμένο πρόγραμμα στρατηγικής και τεχνολογικής συνεργασίας. Η πρώτη ανακοίνωση του 2021 καθόρισε το βασικό πλαίσιο της

[13] Δεύτερο πλήγμα: Στρατηγική ικανότητα ενός κράτους να ανταποδώσει με πυρηνικό ή συντριπτικό συμβατικό χτύπημα ακόμη και μετά από αιφνιδιαστική επίθεση του αντιπάλου. Αποτελεί βασικό στοιχείο της έννοιας της αποτροπής.

εταιρικής σχέσης και έθεσε ως κύριο στόχο την υποστήριξη της Αυστραλίας στην απόκτηση πυρηνοκίνητων υποβρυχίων. Οι επόμενες ανακοινώσεις διεύρυναν το πεδίο συνεργασίας σε προηγμένες στρατιωτικές τεχνολογίες, προσδιόρισαν συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα για την υλοποίηση του προγράμματος υποβρυχίων και ενίσχυσαν τη βιομηχανική και τεχνολογική διασύνδεση μεταξύ των τριών κρατών. Παράλληλα, η πρόσφατη επιβεβαίωση της συνέχισης της πρωτοβουλίας από τη νέα αμερικανική κυβέρνηση καταδεικνύει ότι οι στρατηγικοί στόχοι του AUKUS διατηρούν διακομματική υποστήριξη και δεν επηρεάζονται από την πολιτική εναλλαγή στην Ουάσιγκτον. Η αναλυτική παρουσίαση των επιμέρους ανακοινώσεων παρατίθεται στο Παράρτημα Δ.

ΜΕΡΟΣ Β' Η ΡΩΣΣΙΚΗ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Ρωσσικές ανησυχίες και αντιλήψεις σχετικά με την AUKUS

Κεφάλαιο 3.1: Επίσημες ρωσσικές αξιολογήσεις και δηλώσεις

Η ανακοίνωση της συμφωνίας AUKUS τον Σεπτέμβριο του 2021 προκάλεσε άμεση και δημόσια αντίδραση από τη ρωσσική πλευρά, η οποία εξέλαβε τη νέα τριμερή σύμπραξη ως εξέλιξη με σαφή στρατηγική στόχευση και όχι ως μια ουδέτερη αμυντική πρωτοβουλία. Σύμφωνα με αναλύσεις που δημοσιεύθηκαν κατά την περίοδο της ανακοίνωσης και που αποτυπώνουν και παραπέμπουν σε επίσημες ρωσσικές τοποθετήσεις, η Μόσχα εξέφρασε από την πρώτη στιγμή ανησυχία για τη δημιουργία ενός νέου κλειστού στρατιωτικού σχήματος στον Ινδο-Ειρηνικό, το οποίο ενισχύει τη λογική των μπλοκ και υπονομεύει τις υπάρχουσες περιφερειακές δομές ασφάλειας. Η AUKUS παρουσιάστηκε στον ρωσσικό δημόσιο λόγο ως στοιχείο περαιτέρω στρατιωτικοποίησης της περιοχής και ως ένδειξη ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες επιδιώκουν να μεταφέρουν τον ανταγωνισμό μεγάλων δυνάμεων σε ένα νέο γεωγραφικό θέατρο με αυξημένο ρίσκο αποσταθεροποίησης (Muraviev, 2021).

Κεντρικός πυλώνας της ρωσσικής επίσημης κριτικής υπήρξε το ζήτημα της πυρηνικής πρόωσης των αυστραλιανών υποβρυχίων. Η Μόσχα υποστήριξε ότι, ανεξαρτήτως των διαβεβαιώσεων περί μη απόκτησης πυρηνικών όπλων, η μεταφορά τεχνολογίας ναυτικής πυρηνικής πρόωσης σε μη πυρηνικό κράτος δημιουργεί επικίνδυνο προηγούμενο για το καθεστώς μη διάδοσης. Ρωσσικοί αναλυτικοί κύκλοι, σε άμεση συνάφεια με τις επίσημες θέσεις, τόνισαν ότι η AUKUS εκμεταλλεύεται νομικά κενά της Συνθήκης Μη Διάδοσης (NPT), τα οποία θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν και από άλλα κράτη, αποδυναμώνοντας συνολικά την αξιοπιστία του διεθνούς συστήματος ελέγχου των πυρηνικών εξοπλισμών (Ladanov, 2025).

Η ερμηνεία αυτή εντάσσεται οργανικά στη γενικότερη ρωσσική αντίληψη περί διεθνούς ασφάλειας, όπως αυτή αποτυπώνεται στη Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας της Ρωσσικής Ομοσπονδίας του 2021. Στο εν λόγω κείμενο, η Ρωσσία περιγράφει ένα διεθνές περιβάλλον αυξανόμενης αστάθειας, όπου οι στρατιωτικές συμμαχίες

και η τεχνολογική υπεροχή χρησιμοποιούνται ως εργαλεία διατήρησης ηγεμονικής θέσης. Υπό αυτό το πρίσμα, η AUKUS ερμηνεύεται ως συμβατή με μια ευρύτερη δυτική στρατηγική που ενισχύει τη στρατιωτική διάσταση της διεθνούς πολιτικής και περιορίζει τα περιθώρια θεσμικής συνεργασίας, γεγονός που εντείνει την καχυποψία της Μόσχας απέναντι στις προθέσεις της «συλλογικής Δύσης» (Russian Federation, 2021).

Σε μεταγενέστερο θεσμικό επίπεδο, η αντίληψη αυτή εξειδικεύεται περαιτέρω στο Concept of the Foreign Policy of the Russian Federation του 2023. Το MFARF παρουσιάζει την AUKUS ως χαρακτηριστικό παράδειγμα «κλειστών συνασπισμών», οι οποίοι παρακάμπτουν τους πολυμερείς μηχανισμούς ασφάλειας και ενισχύουν τη λογική της αντιπαράθεσης. Η συμφωνία εντάσσεται ρητά σε μια ευρύτερη αμερικανική στρατηγική τεχνολογικής και στρατιωτικής ολοκλήρωσης με επιλεγμένους συμμάχους, με στόχο τη διατήρηση στρατηγικού πλεονεκτήματος σε κρίσιμες περιοχές του πλανήτη, συμπεριλαμβανομένου του Ινδο-Ειρηνικού (Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation, 2023).

Τέλος, στον ρωσσικό δημόσιο και αναλυτικό λόγο διατυπώνεται η εκτίμηση ότι η AUKUS μπορεί να λειτουργήσει ως καταλύτης για νέες εξοπλιστικές δυναμικές στην περιοχή, ενισχύοντας τον ανταγωνισμό και αυξάνοντας τον κίνδυνο στρατηγικής αστάθειας. Η προοπτική αυτή συνδέεται με τη ρωσσική ανησυχία ότι η περαιτέρω στρατιωτικοποίηση του Ινδο-Ειρηνικού θα οδηγήσει σε αλυσιδωτές αντιδράσεις, τόσο σε επίπεδο εξοπλισμών όσο και σε επίπεδο συμμαχικών αναδιατάξεων, επιταχύνοντας τη μετάβαση προς ένα πιο πολωμένο και λιγότερο προβλέψιμο διεθνές σύστημα (Sigov, 2024).

Κεφάλαιο 3.2: Η AUKUS ως απειλή για τη στρατηγική σταθερότητα

Στη ρωσσική στρατηγική σκέψη, η έννοια της στρατηγικής σταθερότητας συνδέεται άρρηκτα με τη διατήρηση προβλέψιμων σχέσεων ισχύος μεταξύ των μεγάλων δυνάμεων και με την αποτροπή αιφνίδιων ανατροπών στην ισορροπία δυνάμεων. Υπό αυτό το πρίσμα, η AUKUS αξιολογείται ως εξέλιξη που διαταράσσει τις υφιστάμενες ισορροπίες, εισάγοντας νέες στρατιωτικές και τεχνολογικές παραμέτρους σε μια ήδη ευαίσθητη γεωπολιτική περιοχή. Επίσης, θεωρείται ότι η ενίσχυση των ναυτικών δυνατοτήτων της Αυστραλίας μέσω πυρηνοκίνητων υποβρυχίων μεταβάλλει τους όρους της αποτροπής στον Ινδο-Ειρηνικό, αυξάνοντας τον κίνδυνο λανθασμένων υπολογισμών και κλιμάκωσης (PIR Center, 2025).

Η ρωσσική κριτική εστιάζει ιδιαίτερα στη ναυτική διάσταση της AUKUS, καθώς τα πυρηνοκίνητα υποβρύχια θεωρούνται από τη Μόσχα κρίσιμο εργαλείο στρατηγικής ισχύος. Η απόκτηση τέτοιων δυνατοτήτων από την Αυστραλία, με την τεχνολογική και επιχειρησιακή υποστήριξη των Ηνωμένων Πολιτειών και του Ηνωμένου Βασιλείου, ενισχύει σημαντικά τη δυνατότητα μακρόχρονης και διακριτικής παρουσίας σε θαλάσσιες περιοχές στρατηγικού ενδιαφέροντος. Αυτό εκλαμβάνεται ως παράγοντας που δυσχεραίνει την παρακολούθηση των

στρατιωτικών κινήσεων και μειώνει τη διαφάνεια, αυξάνοντας έτσι την αβεβαιότητα και τον κίνδυνο εσφαλμένων εκτιμήσεων σε περιόδους κρίσης (Muraviev, 2025).

Παράλληλα, η Μόσχα συνδέει τη συμφωνία AUKUS με τη γενικότερη υποχώρηση των μηχανισμών ελέγχου εξοπλισμών και οικοδόμησης εμπιστοσύνης μεταξύ των μεγάλων δυνάμεων. Σε ένα διεθνές περιβάλλον όπου σημαντικές συμφωνίες στρατηγικού ελέγχου έχουν αποδυναμωθεί ή εγκαταλειφθεί, η εισαγωγή νέων προηγμένων στρατιωτικών δυνατοτήτων χωρίς αντίστοιχα μέτρα διαφάνειας και διαλόγου θεωρείται ιδιαίτερα προβληματική. Η AUKUS ενισχύει αυτή την τάση, καθώς προσθέτει νέα στοιχεία στρατιωτικής ισχύος χωρίς να συνοδεύεται από θεσμικούς μηχανισμούς που θα μπορούσαν να περιορίσουν τον κίνδυνο κλιμάκωσης (Ladanov, 2025).

Τέλος, η ρωσσική αξιολόγηση της AUKUS ως απειλής για τη στρατηγική σταθερότητα δεν περιορίζεται στον Ινδο-Ειρηνικό, αλλά αποκτά και παγκόσμια διάσταση. Εκτιμάται ότι τέτοιου είδους συμφωνίες ενισχύουν τη λογική του κατακερματισμού της διεθνούς ασφάλειας σε περιφερειακά μπλοκ, επιταχύνοντας τη μετάβαση προς ένα πολυπολικό αλλά λιγότερο σταθερό διεθνές σύστημα. Υπό αυτή την έννοια, η AUKUS αντιμετωπίζεται όχι μόνο ως περιφερειακή πρόκληση, αλλά ως παράγοντας που επηρεάζει συνολικά τη στρατηγική ισορροπία μεταξύ των μεγάλων δυνάμεων (Moscatelli, 2025).

Κεφάλαιο 3.3: Ανησυχίες για πυρηνική διάδοση και το καθεστώς NPT

Η συμφωνία AUKUS ανέδειξε από νωρίς σοβαρούς προβληματισμούς σχετικά με τη συνοχή και τη λειτουργικότητα του διεθνούς καθεστώτος μη διάδοσης πυρηνικών όπλων. Η μεταφορά τεχνολογίας πυρηνικής πρόωσης σε μη πυρηνικό κράτος, όπως η Αυστραλία, θεωρείται εξέλιξη που κινείται στα όρια των προβλέψεων της Συνθήκης Μη Διάδοσης (NPT[14]). Παρότι η συμφωνία δεν προβλέπει την απόκτηση πυρηνικών κεφαλών, η χρήση πυρηνικού καυσίμου υψηλού εμπλουτισμού για στρατιωτικούς σκοπούς εγείρει ζητήματα ουσίας και όχι απλώς νομικής ερμηνείας, καθώς εισάγει μια πρακτική που μέχρι σήμερα είχε αποφευχθεί στο πλαίσιο του καθεστώτος μη διάδοσης (PIR Center, 2025).

Το ζήτημα δεν περιορίζεται στη συγκεκριμένη περίπτωση της Αυστραλίας, αλλά αποκτά ευρύτερη διάσταση λόγω της δυνατότητας δημιουργίας προηγούμενου. Η AUKUS εκλαμβάνεται ως παράδειγμα που θα μπορούσε να αξιοποιηθεί από άλλα μη πυρηνικά κράτη, τα οποία ενδέχεται να επιδιώξουν αντίστοιχες ρυθμίσεις στο μέλλον, επικαλούμενα λόγους ασφάλειας ή στρατηγικής συμμαχίας. Μια τέτοια εξέλιξη θα αποδυνάμωνε τους περιορισμούς του NPT και θα μετέτρεπε τη συνθήκη σε πλαίσιο επιλεκτικών εξαιρέσεων, υπονομεύοντας τη βασική της αποστολή, δηλαδή τον περιορισμό της διάδοσης πυρηνικών δυνατοτήτων (Ladanov, 2025).

---

[14] Η Συνθήκη Μη Διάδοσης Πυρηνικών Όπλων (Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons – NPT) αποτελεί τον βασικό διεθνή θεσμό περιορισμού της διάδοσης πυρηνικών όπλων και τέθηκε σε ισχύ το 1970

Ιδιαίτερη ανησυχία προκαλεί και η πρακτική εφαρμογή των μηχανισμών επιτήρησης της Διεθνούς Υπηρεσίας Ατομικής Ενέργειας. Αν και προβλέπεται συνεργασία με την ΙΑΕΑ[15], η φύση της στρατιωτικής πυρηνικής πρόωσης περιορίζει τις δυνατότητες πλήρους και διαρκούς ελέγχου του πυρηνικού καυσίμου. Το γεγονός αυτό δημιουργεί κενά διαφάνειας, τα οποία δύσκολα μπορούν να καλυφθούν από τα υφιστάμενα εργαλεία επιθεώρησης, ενισχύοντας την ανησυχία ότι η AUKUS εισάγει μια κατηγορία δραστηριοτήτων με περιορισμένη διεθνή εποπτεία (PIR Center, 2025).

Σε θεσμικό επίπεδο, η Ρωσσία έχει υπογραμμίσει ότι η AUKUS πλήττει την αρχή της καθολικής και ίσης εφαρμογής των κανόνων μη διάδοσης. Η επιλεκτική ανοχή σε πρακτικές που αφορούν συμμάχους της Δύσης εκλαμβάνεται ως παράγοντας υπονόμευσης της αξιοπιστίας του NPT και ενίσχυσης της καχυποψίας τρίτων κρατών απέναντι στο διεθνές σύστημα ελέγχου πυρηνικών όπλων. Όταν οι κανόνες εφαρμόζονται με γεωπολιτικά κριτήρια, η αποτελεσματικότητα της μη διάδοσης τίθεται υπό αμφισβήτηση (Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation, 2023).

Οι ανησυχίες αυτές εντάσσονται, τέλος, σε έναν ευρύτερο προβληματισμό για τη σταδιακή διάβρωση της παγκόσμιας αρχιτεκτονικής ελέγχου των πυρηνικών. Σε συνδυασμό με την αποδυνάμωση άλλων συμφωνιών στρατηγικού ελέγχου, η AUKUS εκλαμβάνεται ως εξέλιξη που θολώνει τα όρια μεταξύ συμβατικής και πυρηνικής ισχύος, συμβάλλοντας στη δημιουργία ενός πιο ασταθούς και λιγότερο προβλέψιμου διεθνούς περιβάλλοντος ασφάλειας (Sigov, 2024).

Κεφάλαιο 3.4: Σύνδεση με ευρύτερη "περικύκλωση" από τη Δύση

Η συμφωνία AUKUS εντάσσεται, στη ρωσσική στρατηγική αντίληψη, σε ένα ευρύτερο μοτίβο ενεργειών που εκλαμβάνονται ως προσπάθεια σταδιακής περικύκλωσης της Ρωσσικής Ομοσπονδίας από τη Δύση. Η Μόσχα δεν αντιμετωπίζει τη συμφωνία ως μεμονωμένη περιφερειακή πρωτοβουλία στον Ινδο-Ειρηνικό, αλλά ως μέρος μιας συνολικής δυτικής στρατηγικής που εκτείνεται γεωγραφικά από την Ανατολική Ευρώπη και τον Εύξεινο Πόντο έως την Ανατολική Ασία. Στο πλαίσιο αυτό, η AUKUS θεωρείται συμπληρωματικός κρίκος σε ένα πλέγμα στρατιωτικών, τεχνολογικών και πολιτικών μηχανισμών, οι οποίοι περιορίζουν τα περιθώρια στρατηγικής ελευθερίας της Ρωσσίας και ενισχύουν την αίσθηση πολυμέτωπης πίεσης (Wilhelmsen & Blackburn, 2025).

Η αντίληψη της «περικύκλωσης» δεν είναι νέα στη ρωσσική στρατηγική κουλτούρα, αλλά αποκτά ιδιαίτερη ένταση στο μεταψυχροπολεμικό περιβάλλον. Η διεύρυνση του ΝΑΤΟ προς Ανατολάς, η ενίσχυση της στρατιωτικής παρουσίας των Ηνωμένων Πολιτειών στην Ευρώπη και η ανάπτυξη νέων συμμαχικών σχημάτων εκτός του παραδοσιακού ευρωατλαντικού πλαισίου ερμηνεύονται ως στοιχεία μιας συνεκτικής, αν και πολυεπίπεδης, δυτικής στρατηγικής. Η AUKUS, παρά τη

[15] Η Διεθνής Υπηρεσία Ατομικής Ενέργειας (International Atomic Energy Agency – IAEA) είναι ο διεθνής οργανισμός που επιβλέπει την εφαρμογή των μηχανισμών διασφαλίσεων και ελέγχου πυρηνικών υλικών

γεωγραφική της απόσταση από τον ρωσσικό χώρο, προσλαμβάνεται ως απόδειξη ότι η Δύση επιδιώκει να διαμορφώσει ένα παγκόσμιο πλέγμα ανάσχεσης, στο οποίο η Ρωσσία αντιμετωπίζεται ως διαρκής στρατηγικός ανταγωνιστής (Moscatelli, 2025).

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει και η σύνδεση της AUKUS με τις εσωτερικές δυναμικές του ΝΑΤΟ, όπως αυτές γίνονται αντιληπτές από τη ρωσσική πλευρά. Η στροφή της αμερικανικής στρατηγικής προσοχής προς τον Ινδο-Ειρηνικό εκτιμάται ότι ενδέχεται να επιφέρει ανακατατάξεις εντός της Ατλαντικής Συμμαχίας, με την Ευρώπη να υποβαθμίζεται ως άμεση προτεραιότητα της Ουάσιγκτον. Στο ρωσσικό στρατηγικό αφήγημα, αυτή η εξέλιξη δημιουργεί συνθήκες αυξημένης αβεβαιότητας και ενδεχομένως τριβών μεταξύ των ευρωπαϊκών συμμάχων των ΗΠΑ, οι οποίοι καλούνται να αναλάβουν μεγαλύτερο βάρος για την ίδια τους την ασφάλεια (Παπαφλωράτος, 2023, σ. 383).

Παράλληλα, η ρωσσική στρατηγική σκέψη λαμβάνει υπόψη και τον ρόλο περιφερειακών δρώντων που μπορούν να επηρεάσουν τη συνοχή της δυτικής αρχιτεκτονικής ασφάλειας. Η Τουρκία, ως μέλος του ΝΑΤΟ με ιδιότυπη και συχνά αυτόνομη εξωτερική πολιτική, αντιμετωπίζεται από τη Μόσχα ως δυνητικός μοχλός πίεσης στο εσωτερικό της Συμμαχίας. Η αξιοποίηση τέτοιων ρωγμών θεωρείται ότι μπορεί να αντισταθμίσει εν μέρει τις επιπτώσεις της δυτικής περικύκλωσης, εφόσον οι Ηνωμένες Πολιτείες επιτρέψουν ή ανεχθούν μεγαλύτερα περιθώρια ελιγμών σε περιφερειακούς συμμάχους τους (Παπαφλωράτος, 2023, σ. 383).

Η AUKUS ενσωματώνεται στη ρωσσική αντίληψη της διεθνούς ασφάλειας ως ακόμη μία ένδειξη ότι η Δύση επιδιώκει να διαμορφώσει ένα πλέγμα στρατιωτικής και στρατηγικής πίεσης σε παγκόσμια κλίμακα. Η συμφωνία δεν αξιολογείται αποκλειστικά με βάση τις άμεσες στρατιωτικές της επιπτώσεις, αλλά ως μέρος μιας μακροπρόθεσμης διαδικασίας αναδιάταξης ισχύος, στην οποία η Ρωσσία καλείται να αντιδράσει με συνδυασμό αποτροπής, διπλωματικών ελιγμών και αξιοποίησης των αντιφάσεων του δυτικού στρατοπέδου. Υπό αυτή την έννοια, η «περικύκλωση» δεν αποτελεί απλώς ρητορικό σχήμα, αλλά κεντρικό στοιχείο της ρωσσικής υψηλής στρατηγικής στον 21ο αιώνα.

Επιπρόσθετα, η ρωσσική «στροφή προς την Ανατολή» δεν συνιστά συγκυριακή αντίδραση, αλλά διαμορφώνεται ως μακροχρόνια στρατηγική επιλογή, η οποία αποκτά ενισχυμένο περιεχόμενο μετά το 2014. Η επιδείνωση των σχέσεων με τη Δύση και η επιβολή κυρώσεων επιτάχυναν την ανάγκη διαφοροποίησης οικονομικών και γεωστρατηγικών εταίρων, με έμφαση στην Ασία και ιδίως στην Κίνα, η οποία αναδεικνύεται σε κεντρικό πυλώνα της ρωσσικής εξωτερικής πολιτικής και της στρατηγικής ασφάλειας. Ωστόσο, η αυξανόμενη οικονομική και τεχνολογική εξάρτηση από το Πεκίνο δημιουργεί και στοιχεία στρατηγικής ευαλωτότητας, γεγονός που καθιστά τη σταθερότητα του Ινδο-Ειρηνικού ζωτικής σημασίας για τη ρωσσική υψηλή στρατηγική (Torkunov, Streltsov, & Koldunova, 2024). Υπό αυτό το πρίσμα, η AUKUS, αν και στοχεύει πρωτίστως την Κίνα, επηρεάζει έμμεσα και τη Ρωσσία, καθώς αγγίζει τον βασικό γεωοικονομικό και γεωστρατηγικό της εταίρο στην Ασία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Ρωσσικές στρατηγικές αντιμετώπισης

Κεφάλαιο 4.1: Ναυτική ενίσχυση στον Ειρηνικό και συνεργασία με Κίνα

Η αντίδραση της Ρωσσίας απέναντι στη συμφωνία AUKUS δεν περιορίζεται στο επίπεδο της ρητορικής ή της διπλωματικής κριτικής, αλλά συνοδεύεται από απτές στρατιωτικές και επιχειρησιακές προσαρμογές, με έμφαση στη ναυτική ισχύ στον Ειρηνικό. Η περιοχή αποκτά αυξημένη σημασία για τη ρωσσική υψηλή στρατηγική, καθώς συνδέεται άμεσα με τον ανταγωνισμό μεγάλων δυνάμεων, τη θαλάσσια προβολή ισχύος και την ανάγκη αποτροπής σε ένα περιβάλλον εντεινόμενης στρατιωτικοποίησης. Στο πλαίσιο αυτό, η ενίσχυση του Στόλου του Ειρηνικού αντιμετωπίζεται ως βασικό εργαλείο εξισορρόπησης των νέων στρατηγικών δεδομένων που δημιουργεί η AUKUS (Muraviev, 2025).

Η ρωσσική ναυτική παρουσία στον Ειρηνικό ενισχύεται κυρίως μέσω της αναβάθμισης των υποβρυχιακών δυνατοτήτων, οι οποίες θεωρούνται κρίσιμες για τη διατήρηση αξιόπιστης αποτροπής. Η σταδιακή ένταξη νέων πυρηνοκίνητων υποβρυχίων και η αναβάθμιση υφιστάμενων πλατφορμών αποσκοπούν στην ενίσχυση της ικανότητας παρατεταμένης παρουσίας και επιτήρησης σε θαλάσσιες περιοχές στρατηγικού ενδιαφέροντος. Η επιλογή αυτή συνδέεται άμεσα με την εκτίμηση ότι τα πυρηνοκίνητα υποβρύχια της AUKUS θα μεταβάλουν την επιχειρησιακή ισορροπία στον Ινδο-Ειρηνικό, καθιστώντας αναγκαία μια ρωσσική απάντηση σε επίπεδο ναυτικής ισχύος (Muraviev, 2025).

Παράλληλα με την υλική ενίσχυση του Στόλου του Ειρηνικού, η Ρωσσία επενδύει και στη διεύρυνση της στρατηγικής της συνεργασίας με την Κίνα. Η ναυτική συνεργασία μεταξύ των δύο χωρών έχει ενταθεί τα τελευταία χρόνια, τόσο μέσω κοινών ασκήσεων όσο και μέσω συντονισμένων περιπολιών σε περιοχές αυξημένης γεωπολιτικής σημασίας. Οι δραστηριότητες αυτές δεν στοχεύουν αποκλειστικά στη βελτίωση της διαλειτουργικότητας, αλλά λειτουργούν και ως σαφές μήνυμα αποτροπής προς τρίτους, υποδηλώνοντας ότι η Ρωσσία και η Κίνα διαθέτουν τη βούληση και την ικανότητα να ενεργούν συντονισμένα στον ναυτικό χώρο (Moscatelli, 2025).

Η συνεργασία με την Κίνα δεν λαμβάνει τη μορφή τυπικής στρατιωτικής συμμαχίας, αλλά εντάσσεται σε ένα πιο ευέλικτο και πραγματιστικό πλαίσιο στρατηγικής σύγκλισης. Από ρωσσική σκοπιά, η σύμπλευση με το Πεκίνο επιτρέπει την αντιστάθμιση της δυτικής πίεσης χωρίς να περιορίζεται η στρατηγική αυτονομία της Μόσχας. Ταυτόχρονα, η κοινή αντίληψη περί απόρριψης της δυτικής ηγεμονίας και της λογικής των κλειστών συνασπισμών καθιστά τη ναυτική συνεργασία ιδιαίτερα λειτουργική στο περιβάλλον του Ινδο-Ειρηνικού (Wilhelmsen & Blackburn, 2025).

Σε θεσμικό επίπεδο, η ναυτική ενίσχυση και η συνεργασία με την Κίνα συνάδουν με τη γενικότερη κατεύθυνση της ρωσσικής εξωτερικής και αμυντικής πολιτικής, όπως αυτή αποτυπώνεται σε πρόσφατα επίσημα κείμενα. Η Ρωσσία επιδιώκει να διασφαλίσει παρουσία και επιρροή σε κρίσιμες θαλάσσιες περιοχές, όχι ως περιφερειακή δύναμη, αλλά ως παγκόσμιος στρατηγικός δρών. Υπό αυτή

την έννοια, η απάντηση στην AUKUS μέσω ναυτικής ενίσχυσης στον Ειρηνικό και εμβάθυνσης της συνεργασίας με την Κίνα αποτελεί συνεκτικό στοιχείο της ρωσσικής υψηλής στρατηγικής και όχι αποσπασματική αντίδραση (Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation, 2023).

Συνολικά, η ρωσσική προσέγγιση αναδεικνύει ότι η Μόσχα αντιμετωπίζει τον Ινδο-Ειρηνικό ως αναδυόμενο κεντρικό πεδίο στρατηγικού ανταγωνισμού και όχι ως δευτερεύον γεωγραφικό θέατρο. Η ενίσχυση της ναυτικής παρουσίας στον Ειρηνικό και η εμβάθυνση της συνεργασίας με την Κίνα αποτελούν μέσα προσαρμογής σε ένα περιβάλλον αυξημένης στρατιωτικοποίησης και εντεινόμενης πίεσης από τη Δύση. Υπό αυτή την έννοια, η AUKUS λειτουργεί ως επιταχυντής ήδη υπαρχουσών τάσεων της ρωσσικής υψηλής στρατηγικής, χωρίς να αναιρεί τη μακροπρόθεσμη επιδίωξη της Μόσχας για διατήρηση στρατηγικής ευελιξίας και αποτροπής σε παγκόσμιο επίπεδο.

Κεφάλαιο 4.2: Διπλωματικές πρωτοβουλίες και εναλλακτικοί μηχανισμοί

Παράλληλα με τις στρατιωτικές και ναυτικές προσαρμογές, η ρωσσική απάντηση στη συμφωνία AUKUS εκδηλώνεται και στο διπλωματικό επίπεδο, με στόχο την αντιστάθμιση της δυτικής πίεσης μέσω εναλλακτικών μηχανισμών συνεργασίας και πολυμερούς δράσης. Η Μόσχα αντιμετωπίζει τη διπλωματία όχι ως συμπληρωματικό, αλλά ως ισότιμο εργαλείο της υψηλής στρατηγικής, ιδίως σε ένα διεθνές περιβάλλον όπου οι παραδοσιακοί θεσμοί ασφάλειας θεωρούνται από τη ρωσσική πλευρά μεροληπτικοί ή ανεπαρκείς. Υπό αυτό το πρίσμα, η AUKUS λειτουργεί ως καταλύτης για την εντατικοποίηση διπλωματικών πρωτοβουλιών που στοχεύουν στη διαμόρφωση ενός πιο πολυκεντρικού και λιγότερο δυτικοκεντρικού συστήματος διεθνών σχέσεων (MFARF, 2023).

Κεντρικό ρόλο σε αυτή την προσπάθεια κατέχει η ανάδειξη και ενίσχυση διεθνών και περιφερειακών σχημάτων που δεν τελούν υπό δυτικό έλεγχο. Η Ρωσσία προωθεί τη σημασία οργανισμών όπως οι BRICS[16] και ο Οργανισμός Συνεργασίας της Σαγκάης[17], τους οποίους αντιμετωπίζει ως πλατφόρμες πολιτικού συντονισμού και στρατηγικού διαλόγου μεταξύ κρατών που αμφισβητούν την υφιστάμενη διεθνή ιεραρχία. Μέσα από αυτά τα σχήματα, η Μόσχα επιδιώκει να καλλιεργήσει κοινές θέσεις απέναντι σε ζητήματα ασφάλειας, κυριαρχίας και μη επέμβασης, προβάλλοντας την AUKUS ως παράδειγμα μονομερούς δυτικής πρακτικής που αγνοεί τις ανησυχίες τρίτων δρώντων (Moscatelli, 2025).

---

[16] Ο όρος BRIC διατυπώθηκε το 2001 από τον Jim O'Neill για να περιγράψει τις αναδυόμενες οικονομίες της Βραζιλίας, της Ρωσσίας, της Ινδίας και της Κίνας, οι οποίες εκτιμήθηκε ότι θα διαμόρφωναν σημαντικό μέρος της μελλοντικής παγκόσμιας οικονομικής ανάπτυξης. Το 2010, με την ένταξη της Νοτίου Αφρικής, το σχήμα μετονομάστηκε σε BRICS και εξελίχθηκε σταδιακά σε πλαίσιο πολιτικής και οικονομικής συνεργασίας μεταξύ των συμμετεχόντων κρατών (O'Neill, 20

[17] Ο Οργανισμός Συνεργασίας της Σαγκάης (Shanghai Cooperation Organization – SCO) ιδρύθηκε το 2001 από την Κίνα, τη Ρωσσία, το Καζακστάν, το Κιργιστάν, το Τατζικιστάν και το Ουζμπεκιστάν, με βασικό σκοπό την ενίσχυση της περιφερειακής ασφάλειας, την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, του εξτρεμισμού και του αποσχιστισμού, καθώς και την προώθηση πολιτικής, οικονομικής και ενεργειακής συνεργασίας στην ευρασιατική ζώνη.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται επίσης στη διπλωματική αξιοποίηση του λόγου περί διεθνούς νομιμότητας και καθεστώτων ελέγχου. Η Ρωσσία επιχειρεί να πλαισιώσει τη συμφωνία AUKUS ως εξέλιξη που υπονομεύει υφιστάμενα θεσμικά πλαίσια, όπως το καθεστώς μη διάδοσης και τις αρχές συλλογικής ασφάλειας. Μέσω δηλώσεων του MFARF και παρεμβάσεων σε διεθνή φόρα, η Μόσχα επιδιώκει να παρουσιάσει τη δική της στάση ως υπεράσπιση των κανόνων του διεθνούς συστήματος, σε αντιδιαστολή με μια Δύση που, κατά τη ρωσσική αφήγηση, εφαρμόζει επιλεκτικά αυτούς τους κανόνες (Ladanov, 2025).

Παράλληλα, η ρωσσική διπλωματία αναζητά ερείσματα σε κράτη της Ασίας, της Αφρικής και της Λατινικής Αμερικής, τα οποία δεν επιθυμούν να ενταχθούν σε αυστηρά στρατόπεδα ανταγωνισμού μεγάλων δυνάμεων. Η AUKUS προβάλλεται σε αυτό το πλαίσιο ως παράδειγμα στρατιωτικοποίησης που απειλεί τη σταθερότητα και περιορίζει την αυτονομία των μεσαίων και μικρών κρατών. Μέσω διμερών επαφών και πολυμερών πρωτοβουλιών, η Μόσχα επιχειρεί να συγκροτήσει ένα άτυπο μέτωπο κρατών που ευνοούν μια πιο ευέλικτη και πολυπολική διεθνή τάξη, χωρίς δεσμευτικές στρατιωτικές συμμαχίες τύπου AUKUS (Wilhelmsen & Blackburn, 2025).

Η διπλωματική αυτή στρατηγική δεν αποσκοπεί στην άμεση ανατροπή των συσχετισμών ισχύος, αλλά στη μακροπρόθεσμη υπονόμευση της νομιμοποιητικής βάσης των δυτικών πρωτοβουλιών ασφαλείας. Η Ρωσσία επιδιώκει να καταδείξει ότι σχήματα όπως η AUKUS εντείνουν τις διαιρέσεις και αυξάνουν τον κίνδυνο αστάθειας, αντί να συμβάλλουν στη συλλογική ασφάλεια. Με αυτόν τον τρόπο, οι διπλωματικές πρωτοβουλίες λειτουργούν συμπληρωματικά προς τις στρατιωτικές προσαρμογές, ενισχύοντας τη συνολική ικανότητα της Μόσχας να αντιδρά σε ένα περιβάλλον αυξανόμενης δυτικής πίεσης (Muraviev, 2025).

Συνολικά, οι διπλωματικές κινήσεις και οι εναλλακτικοί μηχανισμοί συνεργασίας αποτελούν βασικό πυλώνα της ρωσσικής απάντησης στην AUKUS. Μέσα από την προώθηση πολυμερών σχημάτων, την επίκληση της διεθνούς νομιμότητας και την καλλιέργεια σχέσεων με μη δυτικούς δρώντες, η Μόσχα επιχειρεί να περιορίσει τις επιπτώσεις της συμφωνίας και να ενισχύσει τη θέση της σε ένα διεθνές σύστημα που εξελίσσεται προς μεγαλύτερη πολυπλοκότητα και ανταγωνισμό. Αν και τα αποτελέσματα αυτής της στρατηγικής δεν είναι άμεσα μετρήσιμα, εντάσσονται σε μια συνεκτική προσπάθεια διατήρησης διπλωματικού χώρου και στρατηγικής ευελιξίας απέναντι σε πρωτοβουλίες που εκλαμβάνονται ως απειλή για τα ρωσσικά συμφέροντα.

Κεφάλαιο 4.3: Τεχνολογικές και στρατιωτικές αντισταθμίσεις

Η AUKUS επιταχύνει, σε επίπεδο ρωσσικού στρατηγικού σχεδιασμού, την ανάγκη για αντισταθμίσεις που δεν περιορίζονται στη ναυτική παρουσία, αλλά επεκτείνονται σε τεχνολογικές και στρατιωτικές προσαρμογές με στόχο τη διατήρηση αξιόπιστης αποτροπής. Η ρωσσική υψηλή στρατηγική αντιμετωπίζει την τεχνολογία ως πολλαπλασιαστή ισχύος που μπορεί να αντισταθμίσει μειονεκτήματα σε αριθμούς ή γεωγραφικές αποστάσεις, ιδίως όταν απέναντι βρίσκεται ένα πλέγμα

δυτικών συνεργασιών με υψηλό βαθμό διαλειτουργικότητας και τεχνολογικής ολοκλήρωσης. Στο πλαίσιο αυτό, οι αντισταθμίσεις νοούνται ως συνδυασμός στρατιωτικών δυνατοτήτων, επιχειρησιακής προσαρμογής και επιλογών εκσυγχρονισμού, με επίκεντρο την αποτροπή και τη στρατηγική σταθερότητα (Russian Federation, 2021).

Ένας βασικός άξονας αφορά τη θάλασσα και ειδικά την υποβρύχια διάσταση, καθώς τα πυρηνοκίνητα υποβρύχια της AUKUS αναμένεται να αυξήσουν την επιχειρησιακή πίεση στον Ινδο-Ειρηνικό, τόσο ως προς την επιτήρηση όσο και ως προς την προβολή ισχύος σε βάθος χρόνου. Η ρωσσική αντίδραση, σε επίπεδο στρατιωτικών αντισταθμίσεων, προκρίνει την ενίσχυση δυνατοτήτων που αυξάνουν το κόστος μιας δυτικής παρουσίας και μειώνουν την αποτελεσματικότητα της δυτικής ναυτικής υπεροχής. Αυτό μεταφράζεται σε προτεραιοποίηση μέσων που ενισχύουν την επιβιωσιμότητα, τη δυσκολία εντοπισμού και την ικανότητα αμφισβήτησης πρόσβασης σε κρίσιμες θαλάσσιες ζώνες, όπου η αβεβαιότητα λειτουργεί υπέρ της αποτροπής (Muraviev, 2025).

Παράλληλα, οι τεχνολογικές αντισταθμίσεις συνδέονται με την ευρύτερη λογική «ποιοτικής υπεροχής» σε επιλεγμένους τομείς, ώστε να δημιουργούνται ασύμμετρες πιέσεις σε έναν αντίπαλο που διαθέτει ισχυρότερο συμμαχικό και βιομηχανικό υπόβαθρο. Σε αυτό το πλαίσιο, ιδιαίτερη βαρύτητα αποκτούν προηγμένα οπλικά και τεχνολογικά πεδία που επηρεάζουν άμεσα τους υπολογισμούς ρίσκου σε περίοδο κρίσης, καθώς και η δυνατότητα ταχείας προσαρμογής σε νέα επιχειρησιακά περιβάλλοντα. Η AUKUS λειτουργεί ως ένδειξη ότι η τεχνολογική σύγκλιση των δυτικών συμμάχων βαθαίνει, άρα η ρωσσική πλευρά επιδιώκει να διατηρήσει «νησίδες» τεχνολογικού πλεονεκτήματος ή επάρκειας, που να υποστηρίζουν μια αξιόπιστη αποτρεπτική στάση (Sigov, 2024).

Σε θεσμικό επίπεδο, το MFARF εντάσσει τέτοιες αντισταθμίσεις στο ευρύτερο πλαίσιο μιας διεθνούς τάξης όπου πολλαπλασιάζονται τα κλειστά σχήματα ασφαλείας και η τεχνολογική αποκλειστικότητα. Η ρωσσική θέση επιχειρεί να εμφανίσει τις αντισταθμίσεις ως αναγκαστική προσαρμογή σε μια δυτική πρακτική που «εξάγει» ανταγωνισμό και στρατιωτικοποίηση σε νέες περιοχές, ενώ ταυτόχρονα προωθεί επιλεκτικούς κανόνες. Έτσι, η στρατιωτική και τεχνολογική προσαρμογή παρουσιάζεται ως στοιχείο διασφάλισης εθνικής ασφάλειας και στρατηγικής ισορροπίας, όχι ως μονομερής κλιμάκωση, με στόχο τη νομιμοποίηση της ρωσσικής στάσης σε διεθνή ακροατήρια (Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation, 2023).

Τέλος, οι αντισταθμίσεις αποκτούν πρόσθετη αξία όταν συνδυάζονται με τη στρατηγική σύγκλιση με μη δυτικούς εταίρους, ιδίως την Κίνα, όχι απαραίτητα ως τυπική συμμαχία, αλλά ως πλαίσιο ανταλλαγής εμπειρίας, συγχρονισμού προτεραιοτήτων και έμμεσης ενίσχυσης αποτρεπτικών μηνυμάτων. Η ρωσσική επιλογή προς αυτή την κατεύθυνση υποστηρίζει μια λογική «πολλαπλών μοχλών», όπου η τεχνολογία, η στρατιωτική ισχύς και η διπλωματία λειτουργούν συμπληρωματικά. (Wilhelmsen & Blackburn, 2025).

ΜΕΡΟΣ Γ' ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Ανταγωνισμός και αντίδραση - Συγκριτική ανάλυση

Κεφάλαιο 5.1: Ασυμμετρίες δυνάμεων και γεωγραφικοί περιορισμοί

Στον Ινδο-Ειρηνικό χώρο, η ρωσσική στρατηγική θέση εμφανίζει έντονες ασυμμετρίες ισχύος σε σύγκριση με τις δυνατότητες που διαμορφώνει η συμφωνία AUKUS. Οι ασυμμετρίες αυτές δεν αφορούν μόνο την ποσοτική υπεροχή των δυτικών δυνάμεων και των συμμάχων τους, αλλά συνδέονται άμεσα με γεωγραφικούς περιορισμούς, επιχειρησιακές αποστάσεις και περιορισμένη δυνατότητα συνεχούς στρατιωτικής παρουσίας. Σε αντίθεση με τις Ηνωμένες Πολιτείες και τους εταίρους τους, η Ρωσσία δεν διαθέτει πυκνό δίκτυο βάσεων, συμμαχιών και υποδομών στον Ινδο-Ειρηνικό, γεγονός που επηρεάζει τη δυνατότητά της να ανταγωνιστεί ισότιμα σε αυτό το στρατηγικό περιβάλλον (Muraviev, 2025).

Σε στρατιωτικό επίπεδο, η βασική ασυμμετρία αφορά το εύρος και τη διαθεσιμότητα δυνάμεων. Η Ρωσσία παραμένει πρωτίστως προσανατολισμένη σε χερσαία και ευρασιακά θέατρα επιχειρήσεων, με κύρια έμφαση στην Ευρώπη και, σε μικρότερο βαθμό, στην Αρκτική. Η μεταφορά και διατήρηση σημαντικών δυνάμεων στον Ινδο-Ειρηνικό συνεπάγεται υψηλό κόστος και επιχειρησιακές δυσκολίες, ιδίως σε περιόδους παρατεταμένης κρίσης. Αντιθέτως, η AUKUS λειτουργεί συμπληρωματικά σε ένα ήδη ανεπτυγμένο πλέγμα αμερικανικής στρατιωτικής παρουσίας, γεγονός που δημιουργεί σαφές πλεονέκτημα σε όρους ταχύτητας αντίδρασης και κλιμάκωσης (Wilhelmsen & Blackburn, 2025).

Οι γεωγραφικοί περιορισμοί εντείνουν περαιτέρω αυτή την ασυμμετρία. Η πρόσβαση της Ρωσσίας στον Ειρηνικό εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τον Στόλο του Ειρηνικού και από περιορισμένα σημεία προβολής ισχύος, τα οποία βρίσκονται σε μεγάλη απόσταση από τα βασικά θέατρα ενδιαφέροντος της AUKUS. Η γεωγραφική αυτή πραγματικότητα περιορίζει την ικανότητα συνεχούς επιτήρησης και παρουσίας, ενώ αυξάνει την εξάρτηση από μέσα υψηλής αξίας, όπως τα υποβρύχια, τα οποία όμως δεν μπορούν να υποκαταστήσουν πλήρως την απουσία εκτεταμένων ναυτικών υποδομών. Αντίθετα, η AUKUS αξιοποιεί τη γεωγραφική εγγύτητα της Αυστραλίας και τη θαλάσσια δικτύωση των συμμάχων της, μειώνοντας σημαντικά τους επιχειρησιακούς περιορισμούς (Moscatelli, 2025).

Στην τεχνολογική διάσταση, η ασυμμετρία εκδηλώνεται κυρίως στον βαθμό διαλειτουργικότητας και τεχνολογικής ολοκλήρωσης. Η AUKUS βασίζεται στη στενή συνεργασία κρατών με ανεπτυγμένες αμυντικές βιομηχανίες και υψηλό επίπεδο τεχνολογικής σύγκλισης, ιδίως σε τομείς όπως τα υποβρύχια συστήματα, η ψηφιοποίηση των επιχειρήσεων και η ανταλλαγή δεδομένων. Η Ρωσσία, αν και διατηρεί σημαντικές δυνατότητες σε επιλεγμένους τομείς στρατιωτικής τεχνολογίας, δεν διαθέτει αντίστοιχο πολυμερές τεχνολογικό οικοσύστημα στον Ινδο-Ειρηνικό, γεγονός που περιορίζει τη δυνατότητα ταχείας προσαρμογής και συλλογικής αξιοποίησης καινοτομιών (Sigov, 2024).

Οι ασυμμετρίες αυτές εξηγούν σε μεγάλο βαθμό γιατί η ρωσσική στρατηγική στον Ινδο-Ειρηνικό δεν επιδιώκει άμεση αντιπαράθεση ή συμμετρική ισορροπία ισχύος. Αντιθέτως, υιοθετείται μια προσέγγιση έμμεσης αντιστάθμισης, βασισμένη σε επιλεκτική παρουσία, τεχνολογικές αντισταθμίσεις και συνεργασίες με άλλους μη δυτικούς δρώντες. Υπό αυτή την έννοια, οι γεωγραφικοί περιορισμοί και οι ασυμμετρίες δυνάμεων δεν αποτελούν απλώς μειονεκτήματα, αλλά καθοριστικούς παράγοντες που διαμορφώνουν το πλαίσιο μέσα στο οποίο η Ρωσσία επιχειρεί να προσαρμόσει τη στρατηγική της απέναντι σε πρωτοβουλίες όπως η AUKUS.

Κεφάλαιο 5.2: Συμμαχικά δίκτυα: AUKUS/QUAD[18] ενάντια σε Ρωσσία/Κίνα

Η ανάδυση της AUKUS και η επανενεργοποίηση[19] του QUAD αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα της μετάβασης από τις παραδοσιακές, θεσμοθετημένες συμμαχίες σε πιο ευέλικτα και δικτυωμένα σχήματα ασφάλειας στον Ινδο-Ειρηνικό. Τα σχήματα αυτά δεν λειτουργούν με όρους συλλογικής άμυνας, αλλά ως πολλαπλασιαστές ισχύος, επιτρέποντας συντονισμό πολιτικών, τεχνολογική σύγκλιση και επιχειρησιακή συμπληρωματικότητα. Στο ρωσσικό στρατηγικό αφήγημα, η εξέλιξη αυτή ερμηνεύεται ως συνειδητή προσπάθεια των Ηνωμένων Πολιτειών να δημιουργήσουν ένα πλέγμα ανάσχεσης απέναντι στην Κίνα, με έμμεσες αλλά σαφείς επιπτώσεις και για τη Ρωσσία (Muraviev, 2025).

Η AUKUS αντιπροσωπεύει τη «σκληρή» διάσταση αυτής της προσέγγισης, καθώς επικεντρώνεται σε συγκεκριμένες στρατιωτικές και τεχνολογικές ικανότητες, με αιχμή τα πυρηνοκίνητα υποβρύχια και τις προηγμένες αμυντικές τεχνολογίες. Το QUAD, αντίθετα, λειτουργεί ως ευρύτερη πλατφόρμα πολιτικο-στρατηγικού συντονισμού, καλύπτοντας ζητήματα θαλάσσιας ασφάλειας, εφοδιαστικών αλυσίδων και τεχνολογικής ανθεκτικότητας. Παρότι τα δύο σχήματα διαφέρουν θεσμικά, στην πράξη συγκλίνουν λειτουργικά, καθώς εξυπηρετούν τον ίδιο στρατηγικό στόχο: τον περιορισμό της επιρροής αναθεωρητικών δυνάμεων στον Ινδο-Ειρηνικό μέσω συνδυασμού αποτροπής και συνεργασίας (Moscatelli, 2025).

Απέναντι σε αυτό το πλέγμα, η Ρωσσία και η Κίνα δεν συγκροτούν τυπική συμμαχία, αλλά αναπτύσσουν μια στενή στρατηγική σύμπλευση βασισμένη σε κοινά συμφέροντα και συγκλίνουσες αντιλήψεις περί διεθνούς τάξης. Η συνεργασία τους εκδηλώνεται μέσω κοινών στρατιωτικών ασκήσεων, συντονισμένων διπλωματικών θέσεων και αμοιβαίας πολιτικής στήριξης σε ζητήματα που αφορούν την αμφισβήτηση της δυτικής ηγεμονίας. Για τη Μόσχα, η σύγκλιση με το Πεκίνο αποτελεί αναγκαία απάντηση στη διεύρυνση των δυτικών δικτύων ασφαλείας,

[18] Το QUAD (Quadrilateral Security Dialogue) είναι τετραμερής διάλογος ασφαλείας μεταξύ Ηνωμένων Πολιτειών, Ινδίας, Ιαπωνίας και Αυστραλίας, χωρίς τη μορφή τυπικής στρατιωτικής συμμαχίας

[19] Ο όρος «επανενεργοποίηση» αναφέρεται στην επαναφορά του QUAD σε επίπεδο τακτικών και θεσμοποιημένων πολιτικών διαβουλεύσεων μετά από περίοδο χαμηλής δραστηριότητας κατά την προηγούμενη δεκαετία. Ειδικότερα, από το 2017 και έπειτα, το QUAD επανεμφανίζεται μέσω συναντήσεων ανώτερων αξιωματούχων και υπουργών Εξωτερικών, ενώ από το 2021 αποκτά συνόδους κορυφής αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων και συγκεκριμένη πολιτική και στρατηγική ατζέντα στον Ινδο-Ειρηνικό.

ιδιαίτερα σε μια περιοχή όπου η ίδια υστερεί σε αυτόνομες δυνατότητες προβολής ισχύος (Wilhelmsen & Blackburn, 2025).

Η αντιπαράθεση αυτή δεν λαμβάνει τη μορφή άμεσης στρατιωτικής σύγκρουσης, αλλά εκδηλώνεται ως ανταγωνισμός δικτύων και επιρροής. Τα συμμαχικά σχήματα AUKUS και QUAD αυξάνουν τη διαλειτουργικότητα, μειώνουν τον χρόνο αντίδρασης και ενισχύουν την τεχνολογική υπεροχή των συμμετεχόντων, ενώ η ρωσσοκινεζική σύμπραξη επιδιώκει να αντισταθμίσει αυτά τα πλεονεκτήματα μέσω συντονισμού και επίδειξης στρατηγικής συνοχής. Το αποτέλεσμα είναι η ενίσχυση του διλήμματος ασφαλείας στον Ινδο-Ειρηνικό, καθώς κάθε κίνηση της μίας πλευράς εκλαμβάνεται από την άλλη ως αποσταθεροποιητική (Sigov, 2024).

Υπό αυτή την έννοια, τα συμμαχικά δίκτυα δεν λειτουργούν μόνο ως μηχανισμοί αποτροπής, αλλά και ως παράγοντες πόλωσης του περιφερειακού συστήματος. Η Ρωσσία αντιλαμβάνεται την AUKUS και το QUAD όχι ως μεμονωμένες πρωτοβουλίες, αλλά ως στοιχεία ενός ευρύτερου στρατηγικού περιβάλλοντος στο οποίο η σταθερότητα εξαρτάται όλο και περισσότερο από τη διαχείριση ανταγωνιστικών συνασπισμών. Η εξέλιξη αυτή περιορίζει τα περιθώρια ουδέτερης στάσης για τρίτα κράτη και ενισχύει τη λογική των στρατοπέδων, καθιστώντας τον Ινδο-Ειρηνικό έναν από τους βασικούς άξονες του σύγχρονου ανταγωνισμού μεγάλων δυνάμεων.

Η γεωγραφική και επιχειρησιακή διάσταση του ανταγωνισμού αυτού αποτυπώνεται σχηματικά στον Ινδο-Ειρηνικό (βλ. Παράρτημα Ε).

Κεφάλαιο 5.3: Τεχνολογικός ανταγωνισμός και καινοτομία

Στον Ινδο-Ειρηνικό, ο ανταγωνισμός ισχύος μεταξύ μεγάλων δυνάμεων μετατοπίζεται ολοένα και περισσότερο από την ποσοτική στρατιωτική ισορροπία προς την τεχνολογική υπεροχή και την ικανότητα καινοτομίας. Η AUKUS και το QUAD εντάσσονται σε αυτή τη λογική ως πλαίσια που επιδιώκουν να επιταχύνουν τη σύγκλιση τεχνολογιών αιχμής μεταξύ των συμμετεχόντων κρατών, δημιουργώντας πλεονεκτήματα που δεν βασίζονται αποκλειστικά στην παραδοσιακή στρατιωτική ισχύ. Από ρωσσική σκοπιά, η εξέλιξη αυτή ενισχύει την αντίληψη ότι ο ανταγωνισμός με τη Δύση και τους συμμάχους της διεξάγεται πλέον σε ένα πεδίο όπου η καινοτομία λειτουργεί ως καθοριστικός πολλαπλασιαστής ισχύος (Muraviev, 2025).

Η AUKUS, ειδικότερα, αποτυπώνει μια στροφή προς βαθύτερη τεχνολογική ολοκλήρωση, με έμφαση στην από κοινού ανάπτυξη και ανταλλαγή γνώσης σε τομείς υψηλής στρατηγικής αξίας. Η συνεργασία αυτή δεν περιορίζεται στην απόκτηση συγκεκριμένων οπλικών συστημάτων, αλλά στοχεύει στη δημιουργία ενός κοινού οικοσυστήματος καινοτομίας, ικανού να υποστηρίξει μακροπρόθεσμα την τεχνολογική υπεροχή των συμμετεχόντων. Στο πλαίσιο αυτό, η καινοτομία αντιμετωπίζεται ως διαρκής διαδικασία, συνδεδεμένη με τη βιομηχανική βάση, την έρευνα και την ψηφιακή διασύνδεση, και όχι ως αποσπασματική στρατιωτική αναβάθμιση (Moscatelli, 2025).

Το QUAD, αν και λιγότερο εστιασμένο σε καθαρά στρατιωτικές τεχνολογίες, συμπληρώνει αυτή τη δυναμική μέσω της προώθησης συνεργασιών σε κρίσιμους τομείς καινοτομίας, όπως οι ψηφιακές υποδομές, η ανθεκτικότητα των εφοδιαστικών αλυσίδων και οι αναδυόμενες τεχνολογίες. Η προσέγγιση αυτή ενισχύει τη δυνατότητα των κρατών-μελών να μειώσουν την εξάρτησή τους από ανταγωνιστικές τεχνολογικές σφαίρες επιρροής και να διαμορφώσουν κοινά πρότυπα. Για τη ρωσσική ανάλυση, η σύγκλιση AUKUS–QUAD στον τομέα της καινοτομίας ενισχύει τη συνολική δυτική ικανότητα τεχνολογικής ανάσχεσης, ακόμη και όταν αυτή δεν εκδηλώνεται άμεσα σε στρατιωτικό επίπεδο (Wilhelmsen & Blackburn, 2025).

Απέναντι σε αυτή τη δυναμική, η Κίνα προβάλλει ένα εναλλακτικό μοντέλο τεχνολογικής ανάπτυξης, βασισμένο σε κρατικά καθοδηγούμενη καινοτομία και στην επιδίωξη τεχνολογικής αυτάρκειας. Η κινεζική στρατηγική εστιάζει στη μείωση της εξάρτησης από δυτικές τεχνολογίες και στη δημιουργία εγχώριων δυνατοτήτων σε κρίσιμους τομείς, γεγονός που επηρεάζει άμεσα τον τεχνολογικό ανταγωνισμό στον Ινδο-Ειρηνικό. Η Ρωσσία, αν και δεν διαθέτει το ίδιο εύρος βιομηχανικής και τεχνολογικής βάσης, επιδιώκει να τοποθετηθεί σε αυτό το περιβάλλον μέσω επιλεκτικών επενδύσεων και συνεργασιών, αντιλαμβανόμενη ότι η τεχνολογική υστέρηση μπορεί να μεταφραστεί σε στρατηγικό μειονέκτημα (Sigov, 2024).

Ωστόσο, οι περιορισμοί της ρωσσικής καινοτομίας καθίστανται ιδιαίτερα εμφανείς σε ένα περιβάλλον όπου τα συμμαχικά δίκτυα της Δύσης λειτουργούν ως επιταχυντές τεχνολογικής εξέλιξης. Η έλλειψη πρόσβασης σε διεθνή δίκτυα έρευνας και η εξάρτηση από περιορισμένους εταίρους περιορίζουν την ικανότητα της Ρωσσίας να ανταγωνιστεί ισότιμα σε τομείς αιχμής. Αυτό δεν αναιρεί τη δυνατότητα της Μόσχας να διατηρεί επιμέρους τεχνολογικές ικανότητες, αλλά ενισχύει την ασυμμετρία έναντι ενός περιβάλλοντος όπου η καινοτομία είναι συλλογικό και δικτυωμένο φαινόμενο (Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation, 2023).

Συνολικά, ο τεχνολογικός ανταγωνισμός στον Ινδο-Ειρηνικό αναδεικνύει την καινοτομία ως κεντρικό πεδίο στρατηγικής αντιπαράθεσης. Τα συμμαχικά δίκτυα AUKUS και QUAD επιδιώκουν να μετατρέψουν την τεχνολογική σύγκλιση σε διαρκές πλεονέκτημα ισχύος, ενώ η Ρωσσία και η Κίνα καλούνται να προσαρμοστούν σε ένα περιβάλλον όπου η στρατηγική επιρροή εξαρτάται όλο και περισσότερο από την ικανότητα παραγωγής και ενσωμάτωσης καινοτομίας. Η εξέλιξη αυτή επιβεβαιώνει ότι ο ανταγωνισμός μεγάλων δυνάμεων στον 21ο αιώνα δεν κρίνεται μόνο στο πεδίο της στρατιωτικής ισχύος, αλλά και στην τεχνολογική δυναμική που τη στηρίζει.

Κεφάλαιο 5.4: Επίδραση στο περιφερειακό σύστημα ασφάλειας

Η συγκρότηση και η λειτουργική σύγκλιση των συμμαχικών δικτύων AUKUS και QUAD, σε αντιπαράθεση με τη στρατηγική σύμπλευση Ρωσσίας–Κίνας, επιφέρει αισθητές μεταβολές στο περιφερειακό σύστημα ασφάλειας, όχι μόνο στον Ινδο-Ειρηνικό αλλά και ευρύτερα στην Ασία. Η δυναμική αυτή δεν εκδηλώνεται ως άμεση ανατροπή ισορροπιών, αλλά ως σταδιακή αναδιάταξη κρατικών υπολογισμών, όπου η ασφάλεια γίνεται όλο και περισσότερο συνάρτηση συμμετοχής ή εγγύτητας

σε ανταγωνιστικά δίκτυα ισχύος. Στο πλαίσιο αυτό, η περιφερειακή σταθερότητα επηρεάζεται από τη διάχυση του ανταγωνισμού μεγάλων δυνάμεων σε πολλαπλά επίπεδα κρατικής στρατηγικής (Muraviev, 2025).

Σε επίπεδο κρατικών ισορροπιών, η AUKUS λειτουργεί ως καταλύτης για την αναβάθμιση της στρατηγικής σημασίας της Αυστραλίας, η οποία μετατρέπεται από περιφερειακό εταίρο σε κόμβο προβολής ισχύος και τεχνολογικής συνεργασίας. Η εξέλιξη αυτή επηρεάζει άμεσα τους υπολογισμούς γειτονικών κρατών, τα οποία καλούνται να επαναξιολογήσουν τη στάση τους απέναντι στην ενισχυμένη δυτική παρουσία. Παράλληλα, το QUAD ενισχύει τη θέση της Ινδίας ως αυτόνομου αλλά κεντρικού δρώντα, ικανού να ισορροπεί μεταξύ συνεργασίας με τη Δύση και διατήρησης στρατηγικής αυτονομίας, γεγονός που επηρεάζει την ευρύτερη ισορροπία στην Ασία (Moscatelli, 2025).

Η αντίδραση της Κίνας σε αυτή τη μετατόπιση εκδηλώνεται μέσω ενίσχυσης της περιφερειακής της παρουσίας και μέσω προσπάθειας εδραίωσης δεσμών με κράτη που επιδιώκουν να αποφύγουν την πλήρη ευθυγράμμιση με τα δυτικά σχήματα. Η σύμπλευση με τη Ρωσσία προσδίδει στο Πεκίνο στρατηγικό βάθος και διευρύνει το γεωπολιτικό πεδίο του ανταγωνισμού, καθώς η πίεση δεν περιορίζεται πλέον στον Ινδο-Ειρηνικό αλλά εκτείνεται και σε άλλες περιφέρειες. Για τη Μόσχα, η συμμετοχή σε αυτή τη σύμπραξη λειτουργεί ως μέσο αντιστάθμισης της περιορισμένης επιρροής της στην Ασία και ως τρόπος διατήρησης ρόλου στο περιφερειακό σύστημα ασφάλειας (Wilhelmsen & Blackburn, 2025).

Οι μεταβολές αυτές επηρεάζουν και τα κράτη που δεν εντάσσονται άμεσα σε κάποιο από τα ανταγωνιστικά στρατόπεδα. Πολλές μεσαίες δυνάμεις της Νοτιοανατολικής Ασίας υιοθετούν στρατηγικές εξισορρόπησης, ενισχύοντας επιλεκτικά τις αμυντικές τους δυνατότητες και διαφοροποιώντας τις εξωτερικές τους σχέσεις, ώστε να μην εξαρτώνται αποκλειστικά από έναν πόλο ισχύος. Η τάση αυτή υποδηλώνει ότι το περιφερειακό σύστημα ασφάλειας μεταβαίνει προς ένα πιο ρευστό και πολυεπίπεδο μοντέλο, όπου η σταθερότητα δεν εγγυάται πλέον από έναν κυρίαρχο θεσμό, αλλά από τη διαχείριση ανταγωνιστικών σχέσεων και δικτύων (Muraviev, 2025).

Η ταυτόχρονη ενίσχυση AUKUS–QUAD και Ρωσσίας–Κίνας τροφοδοτεί μια αυτοενισχυόμενη λογική ανταγωνισμού. Η εξέλιξη αυτή αυξάνει τον κίνδυνο στρατηγικής καχυποψίας και περιορίζει τα περιθώρια οικοδόμησης εμπιστοσύνης. Από ρωσσική οπτική, η αναδιάταξη των περιφερειακών ισορροπιών επιβεβαιώνει την ανάγκη για πολυπολικό σύστημα ασφάλειας, στο οποίο καμία δύναμη ή συμμαχία δεν θα διαθέτει μονοπωλιακό ρόλο (Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation, 2023).

Συνολικά, η επίδραση των ανταγωνιστικών συμμαχικών δικτύων στο περιφερειακό σύστημα ασφάλειας αποτυπώνεται ως διαδικασία σταδιακής αλλά βαθιάς μεταβολής των κρατικών ισορροπιών. Η σταθερότητα στον Ινδο-Ειρηνικό και στην ευρύτερη Ασία δεν υπονομεύεται άμεσα, αλλά καθίσταται πιο εύθραυστη, καθώς εξαρτάται όλο και περισσότερο από τη διαχείριση ενός σύνθετου πλέγματος συμμαχιών, ανταγωνισμών και στρατηγικών υπολογισμών μεγάλων και μεσαίων δυνάμεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: Σενάρια και μελλοντικές προοπτικές

Κεφάλαιο 6.1: Σενάριο σταθεροποίησης και ισορροπίας

Το σενάριο σταθεροποίησης και ισορροπίας στον Ινδο-Ειρηνικό βασίζεται στην παραδοχή ότι, παρά την εντεινόμενη αντιπαράθεση μεταξύ ανταγωνιστικών συμμαχικών δικτύων, οι βασικοί δρώντες επιλέγουν τη διαχείριση του ανταγωνισμού αντί της ανεξέλεγκτης κλιμάκωσης. Στο πλαίσιο αυτό, η συμφωνία AUKUS δεν λειτουργεί ως άμεσος καταλύτης σύγκρουσης, αλλά ως στοιχείο μιας νέας ισορροπίας ισχύος, η οποία διαμορφώνεται μέσω αποτροπής, τεχνολογικής υπεροχής και ελεγχόμενης προβολής στρατιωτικής ισχύος. Η σταθερότητα δεν προκύπτει από σύγκλιση συμφερόντων, αλλά από την αμοιβαία αναγνώριση κόστους και κινδύνων που θα συνεπαγόταν μια ευρεία στρατιωτική αντιπαράθεση (Muraviev, 2025).

Σε αυτό το σενάριο, η AUKUS παγιώνεται ως μακροπρόθεσμο αποτρεπτικό εργαλείο των Ηνωμένων Πολιτειών και των αγγλοσαξονικών συμμάχων τους, χωρίς όμως να οδηγεί σε ποιοτική ανατροπή της στρατηγικής ισορροπίας. Η σταδιακή απόκτηση πυρηνοκίνητων υποβρυχίων από την Αυστραλία και η εμβάθυνση της τεχνολογικής συνεργασίας στον Πυλώνα ΙΙ αυξάνουν το κόστος για οποιαδήποτε αναθεωρητική ενέργεια, αλλά ταυτόχρονα ενσωματώνονται σε ένα περιβάλλον όπου οι κανόνες αποτροπής παραμένουν λειτουργικοί. Η ισορροπία επιτυγχάνεται όχι μέσω συμμετρίας δυνάμεων, αλλά μέσω αλληλοσυμπληρούμενων πλεονεκτημάτων και περιορισμών (IISS, 2025).

Από ρωσσική σκοπιά, το σενάριο αυτό προϋποθέτει προσαρμογή και όχι μετωπική αντιπαράθεση. Η Ρωσσία αναγνωρίζει τις δομικές ασυμμετρίες που αντιμετωπίζει στον Ινδο-Ειρηνικό, τόσο σε επίπεδο συμμαχικών δικτύων όσο και σε επίπεδο γεωγραφικής εγγύτητας και στρατιωτικών υποδομών. Αντί να επιδιώξει άμεση εξισορρόπηση της AUKUS, η ρωσσική υψηλή στρατηγική εστιάζει στη διατήρηση αποτρεπτικής ικανότητας μέσω επιλεκτικής ναυτικής παρουσίας, τεχνολογικών αντισταθμίσεων και στενότερης στρατηγικής σύμπλευσης με την Κίνα (Wilhelmsen & Blackburn, 2025).

Η συνεργασία Ρωσσίας–Κίνας, σε αυτό το πλαίσιο, λειτουργεί περισσότερο ως μηχανισμός σταθεροποίησης παρά ως επιθετική συμμαχία. Παρότι δεν λαμβάνει τη μορφή τυπικής στρατιωτικής συμμαχίας, η στρατηγική σύμπλευση επιτρέπει τον συντονισμό κινήσεων, την ανταλλαγή πολιτικών μηνυμάτων και την ενίσχυση της αποτροπής απέναντι σε δυτικά συμμαχικά σχήματα. Η ύπαρξη δύο ισχυρών δρώντων που δρουν συντονισμένα αλλά όχι επιθετικά συμβάλλει στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος όπου καμία πλευρά δεν διαθέτει απόλυτο πλεονέκτημα, μειώνοντας τα κίνητρα για αιφνίδιες κλιμακώσεις (Moscatelli, 2025).

Κομβικό ρόλο στη σταθεροποίηση διαδραματίζει και η διαχείριση του τεχνολογικού ανταγωνισμού. Η AUKUS και το QUAD επιδιώκουν να εδραιώσουν τεχνολογική υπεροχή μέσω καινοτομίας και διαλειτουργικότητας, ενώ η Ρωσσία, σε συνεργασία με την Κίνα, επιλέγει την επιλεκτική ανάπτυξη ικανοτήτων που

αυξάνουν την αβεβαιότητα και το κόστος για τον αντίπαλο. Σε αυτό το σενάριο, η τεχνολογία δεν οδηγεί σε αποσταθεροποίηση, αλλά λειτουργεί ως μηχανισμός αποτροπής, καθώς η αμοιβαία ευπάθεια περιορίζει τη διάθεση ανάληψης υψηλού ρίσκου (Sigov, 2024).

Παράλληλα, η σταθεροποίηση ενισχύεται από την απουσία άμεσης σύγκρουσης συμφερόντων μεταξύ Ρωσσίας και AUKUS στον Ινδο-Ειρηνικό. Για τη Μόσχα, η περιοχή παραμένει δευτερεύον θέατρο σε σχέση με την Ευρώπη και την Αρκτική, γεγονός που μειώνει τα κίνητρα για επιθετική εμπλοκή. Η ρωσσική στρατηγική επιδιώκει παρουσία και επιρροή χωρίς να επενδύει δυσανάλογους πόρους, αποδεχόμενη ένα καθεστώς περιορισμένης αλλά σταθερής συμμετοχής στο περιφερειακό σύστημα ασφάλειας (Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation, 2023).

Σε περιφερειακό επίπεδο, το σενάριο σταθεροποίησης υποστηρίζεται και από τη στάση μεσαίων δυνάμεων της Ασίας, οι οποίες επιδιώκουν στρατηγική αυτονομία και αποφυγή πλήρους ευθυγράμμισης. Η ύπαρξη ανταγωνιστικών αλλά σχετικά προβλέψιμων συμμαχικών δικτύων επιτρέπει σε κράτη της Νοτιοανατολικής Ασίας να υιοθετούν πολιτικές εξισορρόπησης, μειώνοντας τον κίνδυνο γενικευμένης πόλωσης. Η δυναμική αυτή ενισχύει τη συνολική σταθερότητα, καθώς περιορίζει τη δημιουργία σκληρών γραμμών αντιπαράθεσης (Muraviev, 2025).

Συνολικά, το σενάριο σταθεροποίησης και ισορροπίας περιγράφει έναν Ινδο-Ειρηνικό όπου ο ανταγωνισμός μεγάλων δυνάμεων παραμένει έντονος αλλά διαχειρίσιμος. Η AUKUS παγιώνεται ως αποτρεπτικός μηχανισμός χωρίς να οδηγεί σε ανεξέλεγκτη κλιμάκωση, ενώ η ρωσσική υψηλή στρατηγική προσαρμόζεται μέσω έμμεσης εξισορρόπησης, στρατηγικής σύμπλευσης με την Κίνα και επιλεκτικής παρουσίας. Η σταθερότητα που προκύπτει είναι εύθραυστη και εξαρτώμενη από τη συνεχή λειτουργία των μηχανισμών αποτροπής, ωστόσο αποτελεί ρεαλιστική εξέλιξη σε ένα πολυπολικό διεθνές σύστημα όπου καμία δύναμη δεν επιδιώκει ή δεν μπορεί να επιβάλει απόλυτη κυριαρχία.

Κεφάλαιο 6.2: Σενάριο ελεγχόμενης κλιμάκωσης

Το σενάριο της ελεγχόμενης κλιμάκωσης στον Ινδο-Ειρηνικό περιγράφει μια εξέλιξη κατά την οποία ο ανταγωνισμός μεταξύ των μεγάλων δυνάμεων εντείνεται ποιοτικά και ποσοτικά, χωρίς ωστόσο να μετατρέπεται σε γενικευμένη στρατιωτική σύγκρουση. Σε αυτό το πλαίσιο, η AUKUS δεν λειτουργεί απλώς ως αποτρεπτικός μηχανισμός, αλλά ως δυναμικός παράγοντας μεταβολής του στρατηγικού περιβάλλοντος, ο οποίος προκαλεί αντιδράσεις, αντίμετρα και περιορισμένες κλιμακώσεις από τη ρωσσική πλευρά. Η κλιμάκωση παραμένει «ελεγχόμενη» επειδή όλες οι εμπλεκόμενες δυνάμεις αντιλαμβάνονται τα όρια της σύγκρουσης και επιδιώκουν να μεγιστοποιήσουν τα στρατηγικά τους οφέλη χωρίς να υπερβούν το κατώφλι του άμεσου πολέμου (Muraviev, 2025).

Στο στρατιωτικό επίπεδο, το σενάριο αυτό χαρακτηρίζεται από επαναλαμβανόμενα επεισόδια περιορισμένης έντασης, κυρίως στη θάλασσα και στον αέρα. Η αυξημένη παρουσία πυρηνοκίνητων υποβρυχίων, μονάδων

επιφανείας και μέσων επιτήρησης δημιουργεί ένα περιβάλλον αυξημένου ρίσκου, όπου ατυχήματα, παρεξηγήσεις ή σκόπιμες «δοκιμές ορίων» καθίστανται πιθανότερες. Από ρωσσική οπτική, η σταδιακή ενσωμάτωση της Αυστραλίας σε ένα προηγμένο ναυτικό και υποβρυχιακό δίκτυο μέσω της AUKUS μεταβάλλει τους υφιστάμενους όρους αποτροπής στον Ειρηνικό, αυξάνοντας τον κίνδυνο λανθασμένων υπολογισμών και ανεπιθύμητης κλιμάκωσης (Wilhelmsen & Blackburn, 2025). Ως απάντηση, η Ρωσσία επιδιώκει να καταστήσει σαφές ότι διαθέτει επαρκείς δυνατότητες παρακολούθησης και αντίδρασης, ενισχύοντας τη δραστηριότητα του Στόλου του Ειρηνικού και προβάλλοντας επιλεκτικά τη ναυτική της ισχύ.

Παράλληλα, η ελεγχόμενη κλιμάκωση εκδηλώνεται έντονα στο τεχνολογικό πεδίο. Η AUKUS, ιδιαίτερα μέσω του Πυλώνα ΙΙ, επιταχύνει την ανάπτυξη καινοτόμων στρατιωτικών τεχνολογιών, όπως αυτόνομα συστήματα, κυβερνοεπιχειρήσεις και προηγμένες δυνατότητες υποθαλάσσιου πολέμου. Η ρωσσική υψηλή στρατηγική αντιλαμβάνεται την τεχνολογία ως κρίσιμο πολλαπλασιαστή ισχύος και, σε αυτό το σενάριο, επενδύει σε αντισταθμιστικές λύσεις που αυξάνουν την αβεβαιότητα και το κόστος για τον αντίπαλο. Η ανάπτυξη υπερηχητικών όπλων, συστημάτων ηλεκτρονικού πολέμου και κυβερνοδυνατοτήτων δεν αποσκοπεί σε άμεση σύγκρουση, αλλά στη διατήρηση μιας κατάστασης όπου καμία πλευρά δεν μπορεί να επιτύχει αποφασιστικό πλεονέκτημα χωρίς σημαντικό ρίσκο (Sigov, 2024).

Η κλιμάκωση, ωστόσο, δεν περιορίζεται στα άμεσα στρατιωτικά και τεχνολογικά πεδία. Ένα βασικό χαρακτηριστικό του σεναρίου είναι η αυξημένη χρήση τρίτων δρώντων και έμμεσων μορφών ανταγωνισμού. Η Ρωσσία επιδιώκει να ενισχύσει τη στρατηγική της θέση μέσω διπλωματικών, οικονομικών και αμυντικών σχέσεων με κράτη που δεν εντάσσονται πλήρως στα δυτικά συμμαχικά σχήματα. Η συνεργασία με την Κίνα αποκτά ιδιαίτερη σημασία, καθώς επιτρέπει τον συντονισμό πολιτικών και στρατιωτικών μηνυμάτων χωρίς τη δέσμευση μιας τυπικής συμμαχίας. Σε αυτό το πλαίσιο, κοινές ασκήσεις, συγχρονισμένες περιπολίες και πολιτικές δηλώσεις λειτουργούν ως εργαλεία ελεγχόμενης πίεσης προς τη Δύση, υπογραμμίζοντας ότι οποιαδήποτε περαιτέρω στρατιωτικοποίηση της περιοχής θα αντιμετωπιστεί συλλογικά (Moscatelli, 2025).

Σε πολιτικό και διπλωματικό επίπεδο, η ελεγχόμενη κλιμάκωση συνοδεύεται από εντεινόμενη πόλωση και ρητορική αντιπαράθεση. Η Μόσχα προβάλλει την AUKUS ως παράδειγμα μονομερούς στρατιωτικοποίησης που υπονομεύει τους υφιστάμενους μηχανισμούς συλλογικής ασφάλειας και το καθεστώς μη διάδοσης. Μέσω επίσημων δηλώσεων και πολυμερών φόρουμ, η ρωσσική διπλωματία επιχειρεί να διαμορφώσει ένα αφήγημα σύμφωνα με το οποίο η κλιμάκωση δεν αποτελεί αποτέλεσμα ρωσσικής αναθεωρητικής συμπεριφοράς, αλλά συνέπεια της δυτικής προσπάθειας διατήρησης στρατηγικής υπεροχής σε ένα μεταβαλλόμενο, πολυπολικό διεθνές σύστημα (Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation, 2023). Η ρητορική αυτή στοχεύει τόσο στη νομιμοποίηση των ρωσσικών αντιδράσεων όσο και στη διατήρηση της υποστήριξης ή της ουδετερότητας τρίτων κρατών.

Παρά την αυξημένη ένταση, το σενάριο παραμένει ελεγχόμενο λόγω της συνειδητής αποφυγής κινήσεων που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε άμεση και μη αναστρέψιμη σύγκρουση. Η Ρωσσία, αναγνωρίζοντας τα όρια των πόρων και των δυνατοτήτων της στον Ινδο-Ειρηνικό, επιδιώκει να διατηρήσει την κλιμάκωση σε επίπεδα που εξυπηρετούν τη στρατηγική της αποτροπή χωρίς να απαιτούν πλήρη στρατιωτική εμπλοκή. Η επιλογή αυτή αντανακλά τη γενικότερη λογική της ρωσσικής υψηλής στρατηγικής, η οποία δίνει έμφαση στη διαχείριση του ανταγωνισμού και στη σταδιακή φθορά του αντιπάλου, αντί στην αναζήτηση γρήγορων και υψηλού ρίσκου λύσεων (Luttwak, 2001).

Συνοψίζοντας, το σενάριο ελεγχόμενης κλιμάκωσης αποτυπώνει έναν Ινδο-Ειρηνικό όπου η ένταση αυξάνεται, αλλά παραμένει εντός ορίων. Η AUKUS λειτουργεί ως καταλύτης στρατηγικών αντιδράσεων, ενώ η Ρωσσία απαντά μέσω συνδυασμού στρατιωτικών, τεχνολογικών και διπλωματικών εργαλείων. Η κλιμάκωση δεν οδηγεί σε άμεση σύγκρουση, αλλά διαμορφώνει ένα περιβάλλον παρατεταμένου ανταγωνισμού, στο οποίο η σταθερότητα εξαρτάται από τη συνεχή λειτουργία των μηχανισμών αποτροπής και από την ικανότητα των δρώντων να ελέγχουν τις ίδιες τους τις κινήσεις σε ένα ιδιαίτερα ρευστό και αβέβαιο στρατηγικό τοπίο.

Κεφάλαιο 6.3: Παράγοντες που θα καθορίσουν την εξέλιξη

Η μελλοντική εξέλιξη του ανταγωνισμού στον Ινδο-Ειρηνικό, υπό τη σκιά της AUKUS και της ρωσσικής υψηλής στρατηγικής, θα καθοριστεί από ένα σύνολο αλληλεξαρτώμενων παραγόντων, οι οποίοι δεν λειτουργούν μεμονωμένα αλλά συνδυαστικά. Το κρίσιμο στοιχείο δεν είναι η ύπαρξη ενός αποφασιστικού «καταλύτη», αλλά η δυναμική αλληλεπίδραση στρατηγικών επιλογών, τεχνολογικών εξελίξεων και θεσμικών περιορισμών σε ένα πολυπολικό και δομικά ασταθές διεθνές σύστημα. Η αβεβαιότητα που χαρακτηρίζει το περιβάλλον αυτό καθιστά την πρόβλεψη δύσκολη, χωρίς όμως να αναιρεί τη δυνατότητα εντοπισμού βασικών παραμέτρων που διαμορφώνουν τα όρια της σύγκρουσης και της σταθερότητας (Muraviev, 2025).

Σε στρατηγικό και γεωπολιτικό επίπεδο, καθοριστικό ρόλο θα διαδραματίσει η συνοχή και η ανθεκτικότητα των συμμαχικών δικτύων. Η AUKUS, ως σχήμα περιορισμένου αριθμού κρατών αλλά υψηλής στρατηγικής πυκνότητας, βασίζεται στην πολιτική βούληση των συμμετεχόντων και στη μακροπρόθεσμη ευθυγράμμιση των συμφερόντων τους. Οποιαδήποτε μεταβολή στο εσωτερικό πολιτικό περιβάλλον των κρατών αυτών, ιδίως στις Ηνωμένες Πολιτείες, μπορεί να επηρεάσει τον ρυθμό υλοποίησης και την αξιοπιστία της συμφωνίας. Αντίστοιχα, η στάση της Κίνας παραμένει καθοριστική για τη συνολική ισορροπία, καθώς η ρωσσική στρατηγική στον Ινδο-Ειρηνικό είναι σε μεγάλο βαθμό συνδεδεμένη με τη φύση και το βάθος της σινορωσσικής σύμπλευσης. Η Ρωσσία αντιλαμβάνεται ότι η ενίσχυση ή η χαλάρωση αυτής της σχέσης μπορεί να μεταβάλει δραστικά το στρατηγικό περιβάλλον, είτε προς την κατεύθυνση της αποτροπής είτε προς την κατεύθυνση αυξημένης πίεσης από τη Δύση (Wilhelmsen & Blackburn, 2025).

Ιδιαίτερη σημασία έχει επίσης ο ρόλος των μεσαίων και περιφερειακών δυνάμεων της Ασίας, οι οποίες λειτουργούν ως ρυθμιστικοί παράγοντες. Κράτη που επιδιώκουν στρατηγική αυτονομία και αποφυγή πλήρους ευθυγράμμισης μπορούν να περιορίσουν τη δυναμική της πόλωσης, διατηρώντας ανοιχτούς διαύλους συνεργασίας με πολλαπλά κέντρα ισχύος. Κατά τη ρωσσική γεωπολιτική θεώρηση, η συμπεριφορά αυτών των κρατών θεωρείται κρίσιμη, καθώς η αποδοχή ή η απόρριψη της δυτικής αφήγησης περί «κανόνων και τάξης» επηρεάζει άμεσα τη διεθνή νομιμοποίηση της AUKUS και, κατ' επέκταση, την πολιτική της αποτελεσματικότητα (Moscatelli, 2025).

Σε τεχνολογικό και στρατιωτικό επίπεδο, ο ρυθμός και η κατεύθυνση της καινοτομίας αποτελούν ίσως τον πιο ρευστό αλλά και τον πιο επιδραστικό παράγοντα. Η ανάπτυξη πυρηνοκίνητων υποβρυχίων, υπερηχητικών όπλων, αυτόνομων συστημάτων και δυνατοτήτων κυβερνοπολέμου μεταβάλλει τους όρους της αποτροπής και αυξάνει την πολυπλοκότητα της στρατηγικής εξίσωσης. Η AUKUS επιδιώκει να διατηρήσει ποιοτικό πλεονέκτημα μέσω τεχνολογικής υπεροχής, ενώ η Ρωσσία, αναγνωρίζοντας τα όρια της οικονομικής και βιομηχανικής της βάσης, εστιάζει σε επιλεκτικές και ασύμμετρες ικανότητες που αυξάνουν το κόστος για τον αντίπαλο. Η εξέλιξη αυτή ενισχύει τη λογική της αμοιβαίας ευπάθειας, γεγονός που μπορεί να λειτουργήσει τόσο αποτρεπτικά όσο και αποσταθεροποιητικά, ανάλογα με το επίπεδο ελέγχου και διαφάνειας μεταξύ των δρώντων (Sigov, 2024).

Παράλληλα, η στρατιωτικο-τεχνολογική εξέλιξη επηρεάζεται από τη βιομηχανική ανθεκτικότητα και τη δυνατότητα διατήρησης μακροχρόνιων εξοπλιστικών προγραμμάτων. Η ικανότητα των κρατών της AUKUS να υποστηρίξουν οικονομικά και τεχνικά πολυετή προγράμματα υψηλού κόστους, καθώς και η ικανότητα της Ρωσσίας να προσαρμόζεται υπό καθεστώς κυρώσεων, θα αποτελέσουν κρίσιμες μεταβλητές. Από την οπτική της ρωσσικής υψηλής στρατηγικής, η αντοχή υπό πίεση θεωρείται εξίσου σημαντική με την ίδια την στρατιωτική ισχύ, καθώς καθορίζει τη διάρκεια και την ένταση του ανταγωνισμού (Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation, 2023).

Σε θεσμικό και διπλωματικό επίπεδο, το μέλλον της AUKUS και της περιφερειακής ασφάλειας στον Ινδο-Ειρηνικό θα επηρεαστεί από τη λειτουργία και τη νομιμοποίηση των διεθνών θεσμών. Το καθεστώς μη διάδοσης, οι μηχανισμοί ελέγχου εξοπλισμών και τα πολυμερή φόρουμ ασφάλειας αποτελούν πεδία έντονης αντιπαράθεσης. Η Ρωσσία επιδιώκει να αναδείξει τις αντιφάσεις της AUKUS σε σχέση με τις αρχές της μη διάδοσης, προβάλλοντας τον εαυτό της ως υπερασπιστή της θεσμικής σταθερότητας απέναντι σε επιλεκτικές δυτικές πρακτικές. Η απήχηση αυτής της αφήγησης σε τρίτα κράτη θα επηρεάσει την ικανότητα της Μόσχας να συγκροτήσει ευρύτερα διπλωματικά ερείσματα και να περιορίσει τη διεθνή απομόνωση (Ladanov, 2025).

Ταυτόχρονα, η λειτουργικότητα ή η απαξίωση πολυμερών σχημάτων, όπως οι BRICS και άλλες μη δυτικές πλατφόρμες, θα καθορίσει τον βαθμό στον οποίο μπορεί να εδραιωθεί μια πραγματικά πολυπολική αρχιτεκτονική ασφάλειας. Εάν τα σχήματα αυτά αποκτήσουν ουσιαστικό πολιτικό και οικονομικό βάρος, ενδέχεται να

λειτουργήσουν ως αντιστάθμισμα στην επιρροή της AUKUS και να συμβάλουν στη διατήρηση μιας σχετικής ισορροπίας. Αντίθετα, η αδυναμία τους να παράγουν συνεκτικές πολιτικές θα ενισχύσει τη λογική των κλειστών συμμαχιών και την τάση προς περαιτέρω πόλωση (Muraviev, 2025).

Ένας κρίσιμος παράγοντας που θα επηρεάσει την εξέλιξη των σεναρίων είναι ο τρόπος με τον οποίο η Ρωσσία αντιλαμβάνεται την αρχιτεκτονική ασφάλειας του Ινδο-Ειρηνικού. Η ρωσσική στρατηγική προκρίνει πολυμερή και συμπεριληπτικά σχήματα, ιδίως ASEAN-centric[20] μορφές συνεργασίας, και αντιμετωπίζει με επιφυλακτικότητα ολιγομερείς πρωτοβουλίες με έντονο στρατιωτικό χαρακτήρα, όπως το QUAD και η AUKUS, τις οποίες θεωρεί ότι ενισχύουν τη λογική μπλοκ και την αντιπαράθεση μεγάλων δυνάμεων (Torkunov et al., 2024). Δεδομένων των περιορισμένων ρωσσικών πόρων στην Ασία και της ανάγκης διατήρησης ισορροπίας στις σχέσεις με την Κίνα και άλλους περιφερειακούς δρώντες, η τελική στάση της Μόσχας πιθανόν θα εξαρτηθεί από το κατά πόσον η AUKUS θα οδηγήσει σε σταθεροποίηση μέσω αποτροπής ή σε περαιτέρω κατακερματισμό της περιφερειακής τάξης.

Συνολικά, οι παράγοντες που θα καθορίσουν την εξέλιξη του ανταγωνισμού στον Ινδο-Ειρηνικό δεν συγκλίνουν αναγκαστικά προς μία και μοναδική κατεύθυνση. Η τελική έκβαση θα εξαρτηθεί από τον τρόπο με τον οποίο οι δρώντες θα συνδυάσουν στρατηγικές επιλογές, τεχνολογικές δυνατότητες και θεσμικές πρακτικές μέσα σε ένα περιβάλλον αυξημένης αβεβαιότητας. Από τη σκοπιά της ρωσσικής υψηλής στρατηγικής, το ζητούμενο δεν είναι η απόλυτη επικράτηση, αλλά η διατήρηση ελευθερίας ελιγμών και η αποτροπή ενός δυσμενούς στρατηγικού τετελεσμένου.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Πρώτο συμπέρασμα: Η AUKUS αποτελεί ένδειξη στρατηγικής μετατόπισης του διεθνούς συστήματος προς τον Ινδο-Ειρηνικό. Η ανάλυση της δημιουργίας και της εξέλιξης της συμφωνίας καταδεικνύει ότι η AUKUS δεν αποτελεί απλώς μια περιφερειακή στρατιωτική συνεργασία, αλλά μέρος μιας ευρύτερης αναδιάταξης της διεθνούς πολιτικής. Η αυξανόμενη στρατηγική σημασία του Ινδο-Ειρηνικού, σε συνδυασμό με την άνοδο της Κίνας, οδηγεί τις Ηνωμένες Πολιτείες και τους συμμάχους τους στην αναζήτηση νέων μορφών συνεργασίας με στόχο τη διατήρηση της στρατηγικής ισορροπίας. Η προσέγγιση αυτή επιβεβαιώνει την άποψη του Torkunov ότι η παγκόσμια γεωπολιτική δυναμική μετατοπίζεται σταδιακά προς τον Ινδο-Ειρηνικό, όπου θα κριθεί σε μεγάλο βαθμό η μελλοντική κατανομή ισχύος.

[20] Ο όρος *ASEAN-centric* αναφέρεται σε προσεγγίσεις περιφερειακής συνεργασίας και ασφάλειας στον Ινδο-Ειρηνικό, στις οποίες η Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) διαδραματίζει κεντρικό και καθοδηγητικό ρόλο. Υποδηλώνει ότι οι θεσμοί, οι διαδικασίες και οι μηχανισμοί της ASEAN (όπως το ASEAN Regional Forum και το East Asia Summit) αποτελούν τον βασικό πυρήνα οργάνωσης της περιφερειακής αρχιτεκτονικής, σε αντίθεση με εναλλακτικά σχήματα που βασίζονται σε μεγάλες δυνάμεις ή κλειστές συμμαχίες.

Η εξέλιξη αυτή επιβεβαιώνεται και από τη σύγχρονη στρατηγική κατεύθυνση των Ηνωμένων Πολιτειών, καθώς το πρόσφατο δόγμα εθνικής ασφάλειας της αμερικανικής διοίκησης Trump επανατοποθετεί τον Ινδο-Ειρηνικό στο επίκεντρο του ανταγωνισμού μεγάλων δυνάμεων. (European Parliamentary Research Service, 2025) Η έμφαση που δίνεται στην ενίσχυση της αποτροπής, στην ανάπτυξη προηγμένων στρατιωτικών δυνατοτήτων και στη σύσφιξη συνεργασιών με συμμάχους της περιοχής επιβεβαιώνει ότι η στρατηγική σημασία του Ινδο-Ειρηνικού δεν αποτελεί συγκυριακή επιλογή, αλλά κεντρικό στοιχείο της σύγχρονης αμερικανικής υψηλής στρατηγικής.

Δεύτερο συμπέρασμα: Η AUKUS σηματοδοτεί τη μετάβαση από τις κλασικές συμμαχίες σε μικρότερα, τεχνολογικά εξειδικευμένα στρατηγικά σχήματα. Η συμφωνία διαφέρει ουσιαστικά από τις παραδοσιακές συμμαχίες, καθώς δεν βασίζεται στην αρχή της συλλογικής άμυνας αλλά στην τεχνολογική και επιχειρησιακή ολοκλήρωση μεταξύ περιορισμένου αριθμού κρατών. Η δημιουργία των δύο πυλώνων συνεργασίας, που συνδυάζουν στρατιωτικές δυνατότητες και προηγμένες τεχνολογίες, υποδηλώνει ότι ο ανταγωνισμός μεγάλων δυνάμεων μεταφέρεται σταδιακά από την καθαρά στρατιωτική ισχύ στην τεχνολογική υπεροχή.

Τρίτο συμπέρασμα: Η δημιουργία της AUKUS ανέδειξε διαφοροποιήσεις και εντάσεις στο εσωτερικό της δυτικής συμμαχίας. Η ανακοίνωση της συμφωνίας προκάλεσε έντονες πολιτικές αντιδράσεις, κυρίως από τη Γαλλία, η οποία θεώρησε ότι παραγκωνίστηκε από μια στρατηγική πρωτοβουλία που επηρεάζει άμεσα την ισορροπία ισχύος στον Ινδο-Ειρηνικό. Πέρα όμως από τη συγκεκριμένη κρίση, η AUKUS ανέδειξε μια βαθύτερη διαφοροποίηση στρατηγικών προτεραιοτήτων μεταξύ των δυτικών κρατών. Η συγκρότηση ενός στενού αγγλοσαξονικού σχήματος συνεργασίας εκτός των θεσμικών δομών του ΝΑΤΟ υποδηλώνει ότι σημαντικές πρωτοβουλίες ασφάλειας μπορούν πλέον να διαμορφώνονται πέρα από το παραδοσιακό ευρωατλαντικό πλαίσιο. Σύμφωνα με την προσέγγιση του Παπαφλωράτου, η εξέλιξη αυτή αντανακλά την προσαρμογή της δυτικής στρατηγικής σε νέες γεωπολιτικές προτεραιότητες, καθώς ορισμένα κράτη δίνουν αυξανόμενη έμφαση στον Ινδο-Ειρηνικό, ενώ άλλα παραμένουν περισσότερο προσανατολισμένα στην ευρωπαϊκή ασφάλεια.

Τέταρτο συμπέρασμα: Για τη Ρωσσία, η AUKUS αποτελεί κυρίως έμμεση στρατηγική πρόκληση και όχι άμεση απειλή. Η γεωγραφική απόσταση και το γεγονός ότι η συμφωνία στοχεύει κυρίως την Κίνα περιορίζουν την άμεση στρατιωτική επίδρασή της στη ρωσσική ασφάλεια. Ωστόσο, η Μόσχα αντιλαμβάνεται τη συμφωνία ως μέρος ενός ευρύτερου δυτικού πλέγματος ανάσχεσης, το οποίο ενισχύει τη στρατιωτική συνεργασία μεταξύ των δυτικών δυνάμεων και περιορίζει τη δυνατότητα της Ρωσσίας να επεκτείνει την επιρροή της στην Ασία.

Πέμπτο συμπέρασμα: Η AUKUS ενισχύει τη στρατηγική σύμπλευση Ρωσσίας και Κίνας. Η ενίσχυση των δυτικών στρατηγικών σχημάτων στον Ινδο-Ειρηνικό λειτουργεί ως παράγοντας που ωθεί τη Μόσχα και το Πεκίνο σε στενότερη συνεργασία. Παρότι η σχέση τους δεν αποτελεί επίσημη στρατιωτική συμμαχία, οι δύο χώρες συγκλίνουν σε βασικά ζητήματα, όπως η αντίθεση στη δυτική ηγεμονία

και η υποστήριξη ενός πολυπολικού διεθνούς συστήματος. Η AUKUS συνεπώς ενισχύει την τάση διαμόρφωσης άτυπων γεωπολιτικών μπλοκ.

Έκτο συμπέρασμα: Η AUKUS αντανακλά μια ευρύτερη συστημική μετάβαση προς ένα πιο πολυπολικό αλλά και πιο ανταγωνιστικό διεθνές περιβάλλον. Η δημιουργία νέων στρατηγικών σχημάτων συνεργασίας, η ενίσχυση περιφερειακών συμμαχιών και η αυξανόμενη σημασία της τεχνολογικής ισχύος υποδηλώνουν ότι το διεθνές σύστημα εισέρχεται σε μια περίοδο δομικής μεταβολής. Η εξέλιξη αυτή δεν αφορά αποκλειστικά τον Ινδο-Ειρηνικό, αλλά αντανακλά τη γενικότερη μετάβαση από τη μεταψυχροπολεμική διεθνή τάξη σε ένα περιβάλλον αυξημένου ανταγωνισμού μεταξύ μεγάλων δυνάμεων. Σε αυτό το πλαίσιο, η ισορροπία ισχύος δεν διαμορφώνεται πλέον μόνο μέσω μεγάλων θεσμικών συμμαχιών, αλλά και μέσω ευέλικτων δικτύων στρατηγικής συνεργασίας και τεχνολογικής ολοκλήρωσης. Η AUKUS αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτής της μετάβασης, καθώς συνδυάζει στρατιωτική ισχύ, τεχνολογική καινοτομία και γεωπολιτική συνεργασία σε ένα νέο υπόδειγμα στρατηγικής σύμπραξης.

Έβδομο συμπέρασμα: Η ενίσχυση της συνεργασίας Ρωσσίας και Κίνας <u>ενδέχεται</u> να οδηγήσει σε αυξανόμενη στρατηγική ασυμμετρία υπέρ του Πεκίνου. Η ενίσχυση των δυτικών συμμαχιών στον Ινδο-Ειρηνικό και η γενικότερη απομόνωση της Ρωσσίας από τη δυτική οικονομία ωθούν τη Μόσχα σε στενότερη συνεργασία με την Κίνα. Ωστόσο, η συνεργασία αυτή χαρακτηρίζεται από σημαντική ασυμμετρία οικονομικής και τεχνολογικής ισχύος. Η Κίνα διαθέτει σαφώς μεγαλύτερο οικονομικό δυναμικό, ταχύτερη τεχνολογική ανάπτυξη και ευρύτερη παγκόσμια επιρροή, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε μια σχέση στην οποία η Ρωσσία θα εξαρτάται ολοένα περισσότερο από το Πεκίνο σε οικονομικό και γεωπολιτικό επίπεδο. Η εξέλιξη αυτή θα μπορούσε να σηματοδοτήσει μια ιστορική αντιστροφή της παραδοσιακής σχέσης ισχύος μεταξύ των δύο χωρών, όπου η Ρωσσία, από κυρίαρχη ευρασιατική δύναμη, μετατρέπεται σταδιακά σε κατώτερο εταίρο της Κίνας.

Όγδοο συμπέρασμα: Η στρατηγική σύγκλιση Ρωσσίας και Κίνας <u>δεν αναμένεται</u> να εξελιχθεί σε θεσμοθετημένη συμμαχία τύπου ΝΑΤΟ. Παρά την αυξανόμενη συνεργασία μεταξύ των δύο χωρών, η πιθανότητα δημιουργίας μιας θεσμοθετημένης στρατιωτικής συμμαχίας αντίστοιχης με το ΝΑΤΟ παραμένει περιορισμένη. Η κινεζική εξωτερική πολιτική παραδοσιακά αποφεύγει τη δημιουργία δεσμευτικών στρατιωτικών συμμαχιών και προτιμά πιο ευέλικτες μορφές συνεργασίας που της επιτρέπουν να διατηρεί στρατηγική αυτονομία. Ως εκ τούτου, η συνεργασία Ρωσσίας και Κίνας είναι πιθανότερο να συνεχίσει να εκδηλώνεται μέσω συντονισμού πολιτικών, κοινών στρατιωτικών ασκήσεων και οικονομικής συνεργασίας, χωρίς να λάβει τη μορφή μιας πλήρους στρατιωτικής συμμαχίας.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ολοκληρώνοντας την παρούσα διατριβή, καθίσταται εμφανές ότι η συμφωνία AUKUS αποτελεί μια εξέλιξη με ευρύτερες στρατηγικές προεκτάσεις για το σύγχρονο διεθνές σύστημα. Η δημιουργία της δεν συνιστά απλώς μια ακόμη

αμυντική συνεργασία μεταξύ τριών κρατών, αλλά αντανακλά βαθύτερες μεταβολές που λαμβάνουν χώρα στη διεθνή πολιτική και ιδιαίτερα στη γεωστρατηγική σημασία του Ινδο-Ειρηνικού. Η περιοχή αυτή αναδεικνύεται ολοένα και περισσότερο σε βασικό πεδίο ανταγωνισμού μεγάλων δυνάμεων, όπου η ναυτική ισχύς, η τεχνολογική υπεροχή και τα δίκτυα στρατηγικών συνεργασιών διαμορφώνουν τις μελλοντικές ισορροπίες ισχύος.

Η AUKUS εντάσσεται σε αυτή τη διαδικασία αναδιάταξης, εκφράζοντας τη βούληση των Ηνωμένων Πολιτειών και των βασικών συμμάχων τους να διατηρήσουν στρατηγική παρουσία και αποτρεπτική ικανότητα σε μια περιοχή που αποκτά ολοένα μεγαλύτερη σημασία για την παγκόσμια ασφάλεια. Παρά το γεγονός ότι η συμφωνία συνδέεται κυρίως με τον ανταγωνισμό Ηνωμένων Πολιτειών και Κίνας, οι επιπτώσεις της υπερβαίνουν το συγκεκριμένο διμερές πλαίσιο και επηρεάζουν το συνολικό στρατηγικό περιβάλλον. Η ενίσχυση των δυτικών στρατιωτικών και τεχνολογικών συνεργασιών δημιουργεί νέα δεδομένα τα οποία επηρεάζουν και άλλους σημαντικούς δρώντες, μεταξύ των οποίων και τη Ρωσσία.

Για τη Μόσχα, η AUKUS δεν αποτελεί άμεση στρατιωτική απειλή, αλλά στοιχείο μιας ευρύτερης στρατηγικής δυναμικής που μεταβάλλει τις ισορροπίες στο διεθνές σύστημα. Η ρωσσική αντίληψη της συμφωνίας εντάσσεται στο γενικότερο πλαίσιο καχυποψίας απέναντι στις δυτικές στρατηγικές πρωτοβουλίες και συνδέεται με την εκτίμηση ότι η ενίσχυση των περιφερειακών συμμαχιών μπορεί να οδηγήσει σε περαιτέρω στρατιωτικοποίηση του Ινδο-Ειρηνικού. Η εξέλιξη αυτή ενθαρρύνει τη Μόσχα να αναζητήσει τρόπους προσαρμογής της στρατηγικής της, τόσο μέσω της ενίσχυσης της παρουσίας της στον Ειρηνικό όσο και μέσω της εμβάθυνσης της συνεργασίας της με την Κίνα.

Ταυτόχρονα, η περίπτωση της AUKUS αναδεικνύει μια ευρύτερη τάση του διεθνούς συστήματος προς τη διαμόρφωση πιο ευέλικτων και εξειδικευμένων μορφών στρατηγικής συνεργασίας. Σε αντίθεση με τις κλασικές συμμαχίες της μεταπολεμικής περιόδου, τα σύγχρονα στρατηγικά σχήματα δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στην τεχνολογική συνεργασία, στην ανάπτυξη προηγμένων στρατιωτικών δυνατοτήτων και στη δημιουργία δικτύων ασφαλείας μεταξύ περιορισμένου αριθμού κρατών με κοινές στρατηγικές αντιλήψεις. Η εξέλιξη αυτή αντικατοπτρίζει την αυξανόμενη σημασία της τεχνολογικής ισχύος και της καινοτομίας ως καθοριστικών παραγόντων στρατηγικής υπεροχής.

Υπό το πρίσμα αυτό, η AUKUS μπορεί να θεωρηθεί ως ένδειξη μιας ευρύτερης μεταβατικής φάσης του διεθνούς συστήματος. Η μετάβαση προς μια πιο πολυπολική κατανομή ισχύος δεν συνεπάγεται απαραίτητα την εγκαθίδρυση σταθερότερων ισορροπιών. Αντιθέτως, η παράλληλη ανάπτυξη νέων στρατηγικών συνεργασιών, η ενίσχυση του τεχνολογικού ανταγωνισμού και η αυξανόμενη στρατιωτικοποίηση κρίσιμων γεωγραφικών περιοχών δημιουργούν ένα διεθνές περιβάλλον μεγαλύτερης πολυπλοκότητας και αβεβαιότητας.

Η κατανόηση των εξελίξεων αυτών απαιτεί συνεχή παρακολούθηση και περαιτέρω μελέτη, καθώς οι πραγματικές συνέπειες της AUKUS θα διαμορφωθούν κυρίως σε βάθος χρόνου. Η πορεία υλοποίησης των προγραμμάτων της συμφωνίας, οι αντιδράσεις των περιφερειακών δρώντων και η εξέλιξη των σχέσεων

μεταξύ των μεγάλων δυνάμεων θα καθορίσουν σε σημαντικό βαθμό τον ρόλο που θα διαδραματίσει η AUKUS στη διαμόρφωση της μελλοντικής αρχιτεκτονικής ασφάλειας του Ινδο-Ειρηνικού και του διεθνούς συστήματος συνολικά. Σε κάθε περίπτωση, η συμφωνία αποτελεί ήδη ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο οι στρατηγικές επιλογές των κρατών αντανακλούν τις βαθύτερες μεταβολές της διεθνούς πολιτικής στον 21ο αιώνα.

Αριθμός λέξεων: 11851

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

Πλοίαρχος (Μ)
Δ. Καραμάνος ΠΝ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

«Α»: ΠΗΓΕΣ – ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ
«Β»: ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΡΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΜΗΣΕΩΝ
«Γ»: ΣΥΜΦΩΝΙΑ AUKUS
«Δ»: ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΡΟΟΔΟΥ ΤΩΝ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΩΝ AUKUS
«Ε»: ΧΑΡΤΗΣ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΣΤΟΝ ΙΝΔΟ-ΕΙΡΗΝΙΚΟ
«ΣΤ»: ΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΥΠΟΒΡΥΧΙΑΚΩΝ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ (AUKUS – ΡΩΣΣΙΑ)

ΣΧΟΛΗ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ
78η ΕΣ ΦΔΠ
22 Μαρ. 2026

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Α» ΣΤΗΝ
ΑΤΟΜΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

ΠΗΓΕΣ – ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

α. Επίσημα κείμενα

AUKUS_treaty_text.pdf. https://www.aph.gov.au/-/media/02_Parliamentary_Business/24_Committees/244_Joint_Committees/JSCT/2021/AUKUS_ENNPIA/2_AUKUS_treaty_text.pdf (Ανακτήθηκε την 21 Νοεμβρίου 2025).

Russian Federation. (2021). *National Security Strategy of the Russian Federation* [English Translation] (Presidential Decree No. 400). 2025. http://kremlin.ru/acts/bank/47046 (Ανακτήθηκε την 21 Νοεμβρίου 2025).

The Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation (2023). *The Concept of the Foreign Policy of the Russian Federation* https://mid.ru/en/foreign_policy/fundamental_documents/1860586/ (Ανακτήθηκε την 4 Δεκεμβρίου 2025).

The White House, The White. 2021. *Joint Leaders Statement on AUKUS'. The White House*. https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/statements-releases/2021/09/15/joint-leaders-statement-on-aukus/ (Ανακτήθηκε την 21 Νοεμβρίου 2025).

The White House, The White. 2022. *Joint Leaders Statement to Mark One Year of AUKUS 2022. The White House.* https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/statements-releases/2022/09/23/joint-leaders-statement-to-mark-one-year-of-aukus/ (Ανακτήθηκε την 3 Δεκεμβρίου 2025).

The White House, The White. 2023a. J*oint Leader Statement to Mark the Second Anniversary of AUKUS Sep 2023. The White House.* https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/statements-releases/2023/09/15/joint-leader-statement-to-mark-the-second-anniversary-of-aukus/ (Ανακτήθηκε την 4 Δεκεμβρίου 2025).

The White House, The White. 2023b. *Joint Leaders Statement on AUKUS 2023. The White House*. https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/statements-releases/2023/03/13/joint-leaders-statement-on-aukus-2/ (Ανακτήθηκε την 2 Δεκεμβρίου 2025).

The White House, The White. 2024. J*oint Leaders Statement to Mark the Third Anniversary of AUKUS 2024. The White House.* https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/statements-releases/2024/09/17/joint-leaders-statement-to-mark-the-third-anniversary-of-aukus/ (Ανακτήθηκε την 3 Δεκεμβρίου 2025).

The White House, The White. 2025. *Fact Sheet: President Donald J. Trump Closes Billion-Dollar Deals with Australia 2025. The White House.* https://www.whitehouse.gov/fact-sheets/2025/10/fact-sheet-president-donald-j-trump-closes-billion-dollar-deals-with-australia/ (Ανακτήθηκε την 22 Δεκεμβρίου 2025).

β. Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία

Κολιόπουλος, Κ.(2008). *Η στρατηγική σκέψη από την αρχαιότητα έως σήμερα*. Αθήνα: Ποιότητα.

Παπαφλωράτος, Ι. (2023). *Η εξωτερική πολιτική και η υψηλή στρατηγική των μεγάλων δυνάμεων και των Βαλκανικών Κρατών: συμπεριλαμβανομένων Ελλάδος – Τουρκίας*. Έκδοση 4η. Αθήνα: Λειμών.

Πλατιάς, Α. (2020). Δ*ιεθνείς σχέσεις και στρατηγική στον Θουκυδίδη. 2η έκδοση*. Αθήνα: Εστία.

Πλατιάς Α. & Χατζημμανουήλ Χρ.(2022) *Ελληνική Υψηλή Στρατηγική: Διάλογοι με την Ηγεσία της Χώρας»*, Εκδόσεις Ευρασία.

γ. Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία και Αρθρογραφία/Διαδίκτυο

Center for Strategic and International Studies(CSIS). (2025, August 24). *The AUKUS inflection: Seizing the opportunity to deliver deterrence*. Ανακτήθηκε στις 5 Ιανουαρίου 2026 από https://www.csis.org/analysis/aukus-inflection-seizing-opportunity-deliver-deterrence

European Parliamentary Research Service(2025). *United States: National Security Strategy under the Trump administration*. European Parliament.

Friedrich Ebert Stiftung. (2025). *Geopolitical competition in the Indo-Pacific*. Ανακτήθηκε στις 5 Μαρτίου 2026 από https://asia.fes.de/news/geopolitical-competition-indo-pacific.html.

Gray, C. S.(2010). *The strategy bridge: Theory for practice*. Oxford University Press.

Hart, B., Lin, B., Snegovaya, M., & Yacoubian, M. (2025, November 24). *CRINK in 10 charts. Center for Strategic and International Studies (CSIS)*. Ανακτήθηκε στις 5 Ιανουαρίου 2026 από https://www.csis.org/analysis/crink-10-charts.

International Institute for Strategic Studies (IISS). (2025, December). *AUKUS Pillar II under pressure. Strategic Comments*. Ανακτήθηκε στις 22 Ιανουαρίου 2026 από https://www.iiss.org/publications/strategic-comments/2025/12/aukus-pillar-ii-under-pressure/

Ladanov, V. (2025). *The AUKUS Submarine Agreement and Russia's Security Concerns*. VIVEKANANDA INTERNATIONAL FOUNDATION: Ανακτήθηκε στις 12 Ιανουαρίου 2026 από https://www.vifindia.org/article/2025/october/04/The-AUKUS-Submarine-Agreement-and-Russia-s-Security-Concerns.

Moscatelli, O. (2025, January 5). *Russian acrobatics in the Indo-Pacific. Geopolitical Futures*. Ανακτήθηκε στις 14 Ιανουαρίου 2026 από https://geopoliticalfutures.com/russian-acrobatics-in-the-indo-pacific/.

Muraviev, A. (2025, March 20). *Moscow's Pacific Trident: The submarine arm of the Russian Pacific Fleet, early 2025 to 2030. Sea Power – Royal Australian Navy, Sea Power Centre – Australia*. Ανακτήθηκε στις 20 Ιανουαρίου 2026 από https://seapower.navy.gov.au/publications-and-research/moscows-pacific-trident-submarine-arm-russian-pacific-fleet-early-2025-2030

Muraviev, A. (2021, September 23). *After AUKUS, Russia sees a potential threat — and an opportunity to market its own submarines. The Conversation.* Ανακτήθηκε στις 21 Ιανουαρίου 2026 από https://theconversation.com/after-aukus-russia-sees-a-potential-threat-and-an-opportunity-to-market-its-own-submarines-168374.

O'Neill, J. (2001). *Building better global economic BRICs*. Goldman Sachs Global Economics Paper No. 66.

PIR Center. (2025, October 9). *The AUKUS submarine agreement and Russia's security concerns.* Ανακτήθηκε στις 8 Ιανουαρίου 2026 από https://pircenter.org/en/editions/%E2%84%96-5-7-2025-the-aukus-submarine-agreement-and-russias-security-concerns/

Sigov, Y. (2024, May 31). *Indo-Pacific region: Russian interest? KIMS Periscope, 386*. Ανακτήθηκε στις 23 Ιανουαρίου 2026 από https://en.kims.or.kr/issubrief/kims-periscope/peri386/

Torkunov, A., Streltsov, D., & Koldunova, E. (Eds.). (2024). *The “Asian Turn” in Russian Foreign Policy*. Springer.

Wilhelmsen, J., & Blackburn, M. (2025, January). *Trump II: A new trajectory in Russia. Norwegian Institute of International Affairs (NUPI) Policy Brief 1/2025*. Ανακτήθηκε στις 29 Ιανουαρίου 2026 από https://www.nupi.no/content/pdf_preview/29614/file/NUPI_Policy_Brief_1_2025_BlackburnWilhelmsen_.pdf

ΣΧΟΛΗ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ
78η ΕΣ ΦΔΠ
22 Μαρ. 2026

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Β» ΣΤΗΝ
ΑΤΟΜΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΡΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΜΗΣΕΩΝ

AUKUS Australia-United Kingdom-United States. Trilateral Security Partnership μεταξύ Australia, United Kingdom και United States για στρατηγική και τεχνολογική συνεργασία στον Ινδο-Ειρηνικό.

AI Artificial Intelligence (**TN** Τεχνητή Νοημοσύνη).

ASEAN Association of Southeast Asian Nations: Περιφερειακός διεθνής οργανισμός που ιδρύθηκε το 1967 και περιλαμβάνει κράτη της Νοτιοανατολικής Ασίας.

BRICS Brazil, Russia, India, China and South Africa. Συμμαχία μεγάλων αναδυόμενων κρατών για οικονομική και γεωπολιτική συνεργασία.

CSIS Center for Strategic and International Studies. Αμερικανικό ερευνητικό κέντρο στρατηγικών και διεθνών μελετών με έδρα την Ουάσιγκτον.

IAEA International Atomic Energy Agency. (Διεθνής Υπηρεσία Ατομικής Ενέργειας). Διεθνής οργανισμός που εποπτεύει τη χρήση της πυρηνικής ενέργειας και το καθεστώς μη διάδοσης.

IISS International Institute for Strategic Studies. Διεθνές ερευνητικό ινστιτούτο στρατηγικών μελετών με έδρα το Λονδίνο.

Indo-Pacific: Γεωπολιτική έννοια που περιγράφει τη συνδεδεμένη στρατηγική περιοχή του Ινδικού και του Ειρηνικού Ωκεανού.

ITAR International Traffic in Arms Regulations. Αμερικανικός κανονισμός που ελέγχει την εξαγωγή στρατιωτικού υλικού και τεχνολογίας.

MFARF Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation. Υπουργείο Εξωτερικών της Ρωσικής Ομοσπονδίας.

NATO North Atlantic treaty Organization. Διακρατική στρατιωτική συμμαχία συλλογικής άμυνας.

NPT Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons. (Συνθήκη Μη Διάδοσης Πυρηνικών Όπλων). Διεθνής συνθήκη που στοχεύει στον περιορισμό της διάδοσης των πυρηνικών όπλων και στην προώθηση του πυρηνικού αφοπλισμού.

PIR Center Center for Policy Studies in Russia. Ρωσσικό ερευνητικό κέντρο μελετών πυρηνικής πολιτικής και μη διάδοσης.

QUAD Quadrilateral Security Dialogue, τετραμερής διάλογος ασφαλείας μεταξύ ΗΠΑ, Ινδίας, Ιαπωνίας και Αυστραλίας.

SCO Shanghai Cooperation Organization. Πρόκειται για έναν διακρατικό οργανισμό που ιδρύθηκε το 2001 και περιλαμβάνει χώρες όπως η Κίνα, η Ρωσία, η Ινδία και άλλες της Κεντρικής Ασίας, με βασικό σκοπό τη συνεργασία σε θέματα ασφάλειας, αντιτρομοκρατίας και γεωπολιτικής σταθερότητας.

SRF-West Submarine Rotational Force–West, περιστρεφόμενη δύναμη πυρηνοκίνητων υποβρυχίων στη Δυτική Αυστραλία.

SSN Submersible Ship Nuclear. Nuclear-powered attack submarine. Πυρηνοκίνητο επιθετικό υποβρύχιο.

SSN-AUKUS Νέα κλάση πυρηνοκίνητων επιθετικών υποβρυχίων που αναπτύσσεται στο πλαίσιο της συμφωνίας AUKUS.

ΣΧΟΛΗ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ
78η ΕΣ ΦΔΠ
22 Μαρ. 2026

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Γ» ΣΤΗΝ
ΑΤΟΜΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

ΣΥΜΦΩΝΙΑ AUKUS

AGREEMENT BETWEEN THE GOVERNMENT OF AUSTRALIA, THE GOVERNMENT OF THE UNITED KINGDOM OF GREAT BRITAIN AND NORTHERN IRELAND, AND THE GOVERNMENT OF THE UNITED STATES OF AMERICA FOR THE EXCHANGE OF NAVAL NUCLEAR PROPULSION INFORMATION

Preamble

The Government of Australia ("Australia"), the Government of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland (the "United Kingdom"), and the Government of the United States of America (the "United States") (collectively, the "Parties"),

Recalling their leaders' announcement of an enhanced trilateral security partnership among the Parties called AUKUS, of which the first initiative is a shared ambition to support Australia in acquiring nuclear-powered submarines for the Royal Australian Navy;

In this regard, recalling that the Parties have embarked on a trilateral effort to seek an optimal pathway to deliver this capability;

Considering that the United Kingdom and Australia are participating with the United States in international arrangements pursuant to which they are making substantial and material contributions to their mutual defense and security;

Recognizing that their common defense and security will be advanced by the exchange of naval nuclear propulsion information concerning military reactors;

Believing that such exchange can be undertaken without unreasonable risk to each Party's common defense and security;

Reaffirming their respective obligations under the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons, done at London, Moscow, and Washington on July 1, 1968 (NPT); and

Taking into consideration the United States Atomic Energy Act of 1954, as amended,

Have agreed as follows:

ARTICLE I: General Provision

While the United States, the United Kingdom, and Australia are participating in international arrangements for their mutual defense and security and making substantial and material contributions thereto, each Party may communicate to and exchange with the other Parties information, in accordance with the provisions of this Agreement, provided that the communicating Party determines that such cooperation will promote and will not constitute an unreasonable risk to its defense and security.

ARTICLE II: Exchange of Information

Each Party may communicate to or exchange with the other Parties naval nuclear propulsion information as is determined to be necessary to research,

develop, design, manufacture, operate, regulate, and dispose of military reactors, and may provide support to facilitate such communication or exchange, to the extent and by such means as may be mutually agreed.

ARTICLE III: Responsibility for Use of Information

The use of any information (including design drawings and specifications) communicated or exchanged under this Agreement shall be the responsibility of the Party receiving it, and the originating Party does not provide any indemnity, and does not warrant the accuracy or completeness of such information and does not warrant the suitability or completeness of such information for any particular use or application.

ARTICLE IV: Conditions

A. Applicable Laws

Cooperation under this Agreement shall be carried out by each of the Parties in accordance with its applicable laws.

B. Other Arrangements

Nothing in this Agreement shall preclude the communication or exchange of naval nuclear propulsion information that may be transmissible under other arrangements or agreements between any of the Parties.

C. IAEA Safeguards

Cooperation under this Agreement shall require the application of International Atomic Energy Agency safeguards with respect to all nuclear material in all peaceful nuclear activities within the territory of Australia, under its jurisdiction, or carried out under its control anywhere. Implementation of the Agreement between Australia and the International Atomic Energy Agency for the Application of Safeguards in Connection with the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons, signed at Vienna on July 10, 1974, and the Protocol Additional to the Agreement between Australia and the International Atomic Energy Agency for the Application of Safeguards in Connection with the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons, signed at Vienna on September 23, 1997, shall be considered to fulfill this requirement.

ARTICLE V: Guaranties

A. Security Protection for Classified Information

The Parties shall accord full security protection to classified information communicated or exchanged pursuant to this Agreement in accordance with the Annexes to this Agreement, and in accordance with applicable national law and regulations of the Parties. In no case shall any Party maintain security standards for safeguarding classified information made available pursuant to this Agreement less restrictive than those set forth in the Annexes to this Agreement in effect on the date this Agreement comes into force.

B. Protection of Unclassified Information

Unclassified naval nuclear propulsion information communicated or exchanged pursuant to this Agreement shall be accorded at least the same level of protection by the recipient Party as that accorded to such information by the originating Party. The Parties shall consult with each other regarding the appropriate protection for such information.

C. Communication Channels

Naval nuclear propulsion information communicated or exchanged pursuant to this Agreement shall be made available through channels existing or hereafter established for the communication or exchange of such information between the Parties.

D. Restrictions on Dissemination

Naval nuclear propulsion information communicated or exchanged pursuant to this Agreement shall not be communicated or exchanged by the recipient Party or persons under its jurisdiction to any unauthorized persons or beyond the jurisdiction or control of the Parties. Any Party may stipulate the degree to which any of the information communicated or exchanged by it or persons under its jurisdiction pursuant to this Agreement may be disseminated or distributed; may specify the categories of persons who may have access to such information; and may impose such other restrictions on the dissemination or distribution of such information as it deems necessary.

ARTICLE VI: Dissemination of Information

Nothing in this Agreement shall be interpreted or shall operate as a bar or restriction to consultation or cooperation in any field of defense by any Party with other nations or international organizations. No Party, however, shall communicate or exchange naval nuclear propulsion information made available by another Party pursuant to this Agreement to any other nations, foreign or international entities, or individuals who are not nationals of the Parties. No Party shall communicate or exchange naval nuclear propulsion information made available by another Party pursuant to this Agreement to an individual who is not its national and who is a national of another Party without the consent of that other Party.

ARTICLE VII: Classification Policies

Mutually determined classification policies shall be maintained with respect to all classified information communicated or exchanged under this Agreement. The Parties shall consult with each other on the classification policies.

ARTICLE VIII: Intellectual Property

Without prejudice to any future agreement or arrangement between the Parties as to Intellectual Property in the context of the design, construction, operation, regulation, and disposal of a naval nuclear-powered vessel:

A. Invention and Discovery Rights

With respect to any invention or discovery employing information which has been communicated or exchanged pursuant to Article II of this Agreement, and made or conceived by the recipient Party, or any agency or corporation owned or controlled thereby, or any of their agents or contractors, or any employee of any of the foregoing, after the date of such communication or exchange but during the period this Agreement is in force:

1. **In the case of such invention or discovery in which rights are owned by the recipient Party**, or any agency or corporation owned or controlled thereby, the recipient Party shall, to the extent owned by any of them:

a) Transfer and assign to the originating Party all right, title, and interest in and to the invention or discovery, or patent application or patent thereon, in the country of that originating Party, subject to: (i) the retention of a royalty-free, non-exclusive, irrevocable license to use for the governmental purposes of the recipient Party and for the purposes of mutual defense; and (ii) the grant to the other, non-originating Party a royalty-free, non-exclusive, irrevocable license to use for the governmental purposes of such Party and for the purposes of mutual defense; and

b) Grant to both the originating Party and the other Party a royalty-free, non-exclusive, irrevocable license for the governmental purposes of the originating Party and the other Party and for purposes of mutual defense in the country of the recipient Party or third countries, including use in the production of material in such countries

for sale to the recipient Party by a contractor of that originating Party or for the other Party.

B. Patent Rights and Claims

With respect to any invention or discovery, or patent application or patent thereon, or license or sublicense therein, covered by paragraph A of this Article, each Party:

1. May, to the extent of its right, title, and interest therein, deal with the same in its own country as it may desire, but shall in no event discriminate against citizens of any Party in respect of granting any license or sublicense under the patents owned by it in its own or any other country;

2. Hereby waives any and all claims against any Party for compensation, royalty, or award, and hereby releases the other Parties with respect to any and all such claims.

C. Patent Applications for Classified Inventions

1. No patent application with respect to any classified invention or discovery employing classified information which has been communicated or exchanged pursuant to Article II may be filed:

a) By any Party or any person in the country of any Party except in accordance with agreed conditions and procedures; or

b) In any country not a party to this Agreement.

2. Appropriate secrecy or prohibition orders shall be issued for the purpose of giving effect to this paragraph.

ARTICLE IX: Definitions

For the purposes of this Agreement:

A. Classified Information

"Classified information" means information, data, materials, services or any other matter with the security designation of United States Confidential or higher, United Kingdom OFFICIAL-SENSITIVE or higher, and Australia Protected or higher applied under the laws, regulations and government-wide policies of the Parties respectively. Classified information also includes information designated by the Government of the United States as "Restricted Data," or "National Security Information"; that designated by the Government of the United Kingdom as "Atomic" and "Naval Nuclear Propulsion Program Information (NNPPI)"; and for the Government of Australia, the Australian equivalent as mutually determined by the Parties.

B. Naval Nuclear Propulsion Information

"Naval nuclear propulsion information" means classified information and unclassified information concerning the design, arrangement, development, manufacture, testing, operation, administration, training, maintenance, or repair of the propulsion plants of naval nuclear-powered vessels and prototypes, including the associated shipboard and shore-based nuclear support facilities.

C. Unclassified Naval Nuclear Propulsion Information

"Unclassified naval nuclear propulsion information" means naval nuclear propulsion information that requires safeguarding or dissemination controls pursuant to and consistent with the applicable law, regulations, and government-wide policies of the United States but is not classified information.

D. Military Reactor

"Military reactor" means a reactor for the propulsion of naval vessels.

E. Person

"Person" means:

1. Any individual, corporation, partnership, firm, association, trust, estate, public or private institution, group, government agency, or government corporation other than the United States Department of Energy, the United Kingdom Ministry of Defence, or the Australian Department of Defence (or successor entity tasked with the delivery of a naval nuclear propulsion program); and

2. Any legal successor, representative, agent, or agency of the foregoing.

F. Reactor

"Reactor" means an apparatus, other than an atomic weapon, in which a self-supporting fission chain reaction is maintained and controlled by utilizing uranium, plutonium, or thorium, or any combination of uranium, plutonium, or thorium.

ARTICLE X: Final Provisions

A. Entry into Force and Duration

This Agreement shall enter into force for all Parties on the date of the last note in an exchange of diplomatic notes among the Parties providing notification that each Party has completed all domestic requirements for the entry into force of this Agreement. This Agreement shall remain in force until December 31, 2023, and shall automatically extend for four additional periods of six months each, unless superseded by a subsequent agreement. Any Party may, by giving at least six months written notice to the other Parties, terminate this Agreement.

B. Material Breach

If any Party at any time following the entry into force of this Agreement materially breaches, terminates, or abrogates this Agreement, the other Parties shall each have the right to require the return or destruction of any naval nuclear propulsion information communicated or exchanged pursuant to this Agreement.

C. Continuing Effect

Notwithstanding the suspension, termination, or expiration of this Agreement or cessation of cooperation hereunder for any reason, Articles III, V (paragraphs A, B, and D), VI, VII, and VIII of this Agreement shall continue in effect so long as any naval nuclear propulsion information communicated or exchanged pursuant to Article II of this Agreement remains in the recipient Party or under the recipient Party's jurisdiction or control.

D. Implementing Arrangements

The Parties may enter into implementing arrangements (IA) to implement the provisions of this Agreement. For the avoidance of doubt, in the case of any inconsistency between an IA and this Agreement, the provisions of this Agreement shall prevail.

E. Dispute Resolution

The Parties shall settle any disagreements arising in the implementation or interpretation of this Agreement through mutual consultations and negotiations without recourse to any dispute settlement mechanisms.

TECHNICAL ANNEX

SECTION I: Cooperative Procedures

A. Control and Direction

All cooperative efforts and communication or exchange of any information pursuant to Article II of the Agreement shall be controlled by the Director, United States Naval Nuclear Propulsion Program, the Director General Nuclear to the United Kingdom Ministry of Defence, and the Secretary of the Australian Department of Defence, using mutually established procedures.

B. Programmatic Resources

This cooperation shall be carried out in such a manner as to not adversely affect the programmatic resources of each Party's naval nuclear propulsion program.

C. Receiving Party Responsibility

The receiving Party shall assume any responsibility or liability arising from such Party's use or application of information transferred pursuant to Article II of the Agreement, and shall hold the originating Party harmless in all respects for any liability or claim arising from the use or application of this information.

D. Personnel Participation

If any persons are to be involved in any aspect of, or share information pertaining to or transferred pursuant to Article II of the Agreement, the participation of such persons shall be agreed upon in advance by all Parties.

E. Notification of Applications

Each Party shall keep the other Parties informed with regard to applications of any information transferred pursuant to Article II of the Agreement.

SECTION II: Additional Requirements for Information Transfer

A. Agreement Provisions

All provisions of the Agreement shall apply to such information and to any application or use which results from or is derived from the transfer of such information.

B. Administrative Controls

The administrative controls established pursuant to the Agreement for the handling of information marked as "RESTRICTED DATA", "ATOMIC", and the Australian equivalent as mutually determined by the Parties shall apply to information marked as "RESTRICTED DATA", "ATOMIC", and the Australian equivalent as mutually determined by the Parties, transferred under Article II of the Agreement.

C. Classified Information Handling

The administrative controls for the handling of classified "NATIONAL SECURITY INFORMATION" and unclassified naval nuclear propulsion information transferred under Article II of the Agreement shall be as mutually established between the Director of the United States Naval Nuclear Propulsion Program, the Director General Nuclear to the United Kingdom Ministry of Defence, and the Secretary of the Australian Department of Defence.

SECURITY ANNEX

SECTION I: PERSONNEL SECURITY

A. Access Requirements

No individual shall be entitled to access naval nuclear propulsion information solely by virtue of rank, appointment, or security clearance. Access to naval nuclear propulsion information shall be afforded only to those individuals whose official duties require such access and who have been cleared by the Party providing such access. No individual shall be granted access unless it is affirmatively determined that such access will not endanger the national security, or pose an undue risk to the common defense and security.

B. Security Clearance Determination

Prior to affording access to naval nuclear propulsion information, a determination of eligibility and suitability (decision to grant security clearance) for each individual to be afforded such access shall be made by a responsible authority, as determined by each Party.

C. Clearance Criteria and Review

The decision as to whether the granting of a clearance will not endanger the national security or pose an undue risk to the common defense and security shall be a determination based on all available information. Prior to this determination, an investigation shall be conducted by a responsible authority, as determined by each Party, and the information thus developed shall be reviewed and adjudicated using criteria developed by the Party making the determination. The Parties agree that these criteria may be revised. Each Party shall make available to the others the established criteria used in making access determinations and shall notify the others if significant changes occur to the criteria.

D. Investigation Scope

The minimum scope and extent of such investigation shall be related to the nature and significance of the access to be afforded in accordance with the criteria developed by the Party conducting the investigation.

E. Provisional Clearance

When immediate access to naval nuclear propulsion information is essential for the individual concerned to carry out the individual's assigned task, and the delay caused by awaiting full clearance would be detrimental to the national interest, the responsible authority empowered to grant such clearance may authorize a provisional clearance based on the records immediately available. In each such case, the responsible authority, as determined by each Party, shall institute immediately the procedures necessary to satisfy the full clearance requirements.

F. Periodic Review

Each establishment handling naval nuclear propulsion information shall maintain an appropriate record of the clearance of individuals authorized to have access to such information at that establishment. Each clearance shall be reviewed periodically to ensure that it conforms with the current standards applicable to the individual's employment, and shall be re-examined as a matter of priority when new information is received which indicates that continued employment involving access to naval nuclear propulsion information may no longer be consistent with the interests of security.

G. Liaison and Notification

Effective liaison shall be maintained between the national agencies responsible for national security and the agencies responsible for the clearance determination and program execution to assure prompt notification of information with derogatory implications developed subsequently to the grant of security clearance.

SECTION II: PHYSICAL SECURITY

A. Physical Protection

Naval nuclear propulsion information shall be protected physically against espionage, sabotage, unauthorized access, or any other hostile activity. Such protection shall be commensurate with the importance of the security interest involved.

B. Security Program Requirements

Programs for physical security of naval nuclear propulsion information shall be established so as to assure:

1. Proper protection of naval nuclear propulsion information on hand for immediate use, in storage, or in transit;

2. The establishment of security areas, with controlled access, when deemed necessary by reason of the sensitivity, character, volume, and use of the

naval nuclear propulsion information and the character and location of the building or buildings involved. Perimeter barriers (natural or structural) shall be established when considered necessary to prevent or impede access by unauthorized individuals because of the particular sensitivity or revealing characteristics of the naval nuclear propulsion information involved;

3. A system of controlled access which shall embody procedures for authorization by a responsible authority, accurate methods of personnel identification, and accountability for identification media, and a means of enforcing limitations on movement and access to security areas; and

4. The exchange of information regarding security system technologies, and information relating to their application to nuclear or nuclear related facilities.

SECTION III: CONTROL OF CLASSIFIED INFORMATION

A. Document Control Programs

Document and information control programs shall be maintained which will have for their basic purposes:

1. Classification in strict accord with the sensitivity of the information involved.
2. Control of access.
3. Ready accountability commensurate with the degree of sensitivity.
4. Periodic review for purposes of downgrading or declassification.
5. Destruction when no longer needed.

B. Classification Standards

Information or material shall be classified strictly in accordance with applicable classification policies. The authority to classify naval nuclear propulsion information shall be granted to the minimum number of individuals and at the highest administrative levels consistent with operational requirements and such individuals shall be charged with strict compliance with classification standards. To promote uniformity, the following special rules shall be observed:

1. Documents shall be classified according to content and not necessarily according to relationship to other documents.
2. Classification of a file or group of documents physically connected shall be at least as high as that of the most highly classified document therein.
3. Each document shall bear only one classification, even though separate pages, paragraphs, sections, or components thereof may bear different classifications and the over-all classification shall be at least as high as the highest classified portion of the document.
4. Documents and material shall be conspicuously marked so that current classifications are clearly visible and readily understandable. For information that is orally communicated, the communicating Party shall clearly state the applicable classification level before it is communicated.
5. When a document is reproduced, all original security markings thereon shall also be reproduced or shown on each reproduction.

C. Storage and Handling

The use of naval nuclear propulsion information shall be limited to approved locations, as determined by each Party. Except during the periods when such information is in use by authorized personnel, it shall be stored in repositories of approved design and construction. Naval nuclear propulsion information stored and/or processed in computer systems shall be protected against unauthorized access, destruction, and illegal modification. The nature and extent of the protection given shall be commensurate with the assessed threat to and vulnerability of the

systems involved. Threats, vulnerabilities, and resultant risks shall be assessed by an approved responsible authority, as determined by each Party. The level of protection demanded in computer systems dealing with naval nuclear propulsion information shall be commensurate with that demanded by non-naval nuclear propulsion information classified at the same levels. In addition, security controls shall be implemented to ensure that personnel who are not authorized for access to naval nuclear propulsion information, albeit security cleared for other classified information, cannot gain access to such information. The nature and quality of such controls shall be endorsed by an appropriate responsible authority, as determined by each Party.

D. Transmission Requirements

Requirements for intra-Party transmission of naval nuclear propulsion information made available by another Party shall be as follows:

1. Top Secret naval nuclear propulsion information by military, diplomatic, or other official courier.
2. Secret and Confidential naval nuclear propulsion information by official courier or registered mail within the postal system of the United States. Secret and Confidential naval nuclear propulsion information by official courier only within the United Kingdom and within Australia.
3. All naval nuclear propulsion information transmitted by electronic means shall be encrypted when outside a physically secure environment approved by an appropriate responsible authority, as determined by each Party, for the protection of such information.

E. Inter-Party Transmission

Naval nuclear propulsion information shall be transmitted between the United States, the United Kingdom, and Australia only by means of diplomatic pouch, by military, diplomatic or other official courier, or by other mutually acceptable means.

F. Accountability Procedures

Accountability procedures shall be established to control dissemination of documents containing Secret or Top Secret naval nuclear propulsion information, including the assignment of accountability numbers to documents containing Top Secret naval nuclear propulsion information. Top Secret control officers shall be designated to maintain accountability registers for the receipt and dispatch of Top Secret documents. Receipts shall be used to evidence transfer of Top Secret, Secret and, when appropriate, Confidential documents.

G. Document Destruction

Documents containing naval nuclear propulsion information, when no longer needed, shall be destroyed by burning, shredding, pulping, or any other method which assures complete destruction of the information contained therein. Work sheets, carbon paper, stenographer's notes, imperfect copies, computer printouts, the various types of data storage media, and similar material which warrant classification shall be safeguarded and destroyed in the manner prescribed for documents of the same classification. Destruction of Top Secret, Secret and receipted Confidential documents shall be evidenced by appropriate entries in accountability records.

SECTION IV: GENERAL REQUIREMENTS

A. Security Assurances

It is recognized that exchange of information may require individuals in the United States or the United Kingdom to visit Australia and vice versa. In furtherance of this activity, the responsible authority of the sponsoring Party shall furnish (in

advance) to the responsible authority, as determined by the Party to be visited, an assurance in writing that the visitor is eligible for access to classified information in the country of the sponsoring Party. This assurance shall include the following data:

1. Full name (not initials) of the visitor;
2. Date and place of birth;
3. Citizenship;
4. Official title or description of official position; and
5. The kind of security clearance granted to the individual and the scope of investigation upon which the clearance determination was based.

B. Security of Classified Contracts

Every classified contract, sub-contract, consultant agreement, or other arrangement entered into by any Party to the Agreement, and relating to information exchanged under the Agreement, shall contain appropriate clauses imposing obligations to abide by the security arrangements set forth in this Security Annex.

C. Security Education

Responsibility for maintenance of adequate security shall rest at various executive and administrative levels and each individual shall be required to observe proper security measures. To assure that all individuals authorized access to naval nuclear propulsion information are properly advised, the Parties agree to maintain an adequate program to inform all persons of their responsibilities under the Agreement, including a specific initial indoctrination and orientation, periodic re-emphasis of individual responsibilities and a termination interview, stressing the continuing responsibilities for protection of naval nuclear propulsion information.

D. Loss or Compromise

In event of loss or possible compromise of naval nuclear propulsion information exchanged under the Agreement, any individual having knowledge of such loss or compromise shall be required to promptly report such loss or compromise to the appropriate responsible authority, as determined by each Party. The Party in whose jurisdiction the loss or possible compromise occurred shall undertake an immediate investigation into the circumstances surrounding the incident. The originating Party shall be notified promptly of the loss or compromise and the findings of the investigation.

E. Reports

Each Party shall from time to time submit such reports as are requested concerning the information communicated or exchanged under the Agreement and the dissemination of information on which particular restrictions have been placed by the providing Party.

F. Facility Index

Each Party shall maintain appropriate records of its approved non-Government facilities where naval nuclear propulsion information may be stored.

SECTION V: CONTINUING REVIEW OF SECURITY SYSTEM

The Parties recognize that effective and prompt implementation of the security policies can be materially advanced through reciprocal visits of security personnel. Accordingly, the Parties agree to continue thorough exchange of views relative to security policies, standards, and procedures and to permit respective security working groups to examine and view at first hand the implementing procedures of the agencies responsible for the administration of the naval nuclear propulsion programs, such action to be undertaken with a view to achieving an understanding of adequacy and reasonable comparability of the respective systems.

Notes

This document represents the complete trilateral agreement between Australia, the United Kingdom, and the United States concerning the exchange of naval nuclear propulsion information. It forms the legal foundation for the AUKUS initiative's first concrete initiative regarding submarine capability acquisition. The agreement establishes comprehensive security protocols, intellectual property provisions, and governance structures to facilitate technological cooperation while maintaining strict controls over sensitive nuclear propulsion technology.

Πηγή: Ανακτήθηκε την 25 Ιανουαρίου 2026 από https://www.aph.gov.au/-/media/02_Parliamentary_Business/24_Committees/244_Joint_Committees/JSCT/2021/AUKUS_ENNPIA/2_AUKUS_treaty_text.pdf.

ΣΧΟΛΗ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ
78η ΕΣ ΦΔΠ
22 Μαρ. 2026

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Δ» ΣΤΗΝ
ΑΤΟΜΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΡΟΟΔΟΥ ΤΩΝ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΩΝ AUKUS

1. Πρόοδος της 2ης Ανακοίνωσης (Σεπτέμβριος 2022) σε σχέση με την 1η (Σεπτέμβριος 2021)

Αρχική Ανακοίνωση - 15 Σεπτεμβρίου 2021

Η πρώτη ανακοίνωση δημιούργησε τη συμμαχία AUKUS ως ενισχυμένη τριμερή εταιρική σχέση ασφαλείας. Τα βασικά στοιχεία ήταν:(White House 2021)

α) Δέσμευση: Υποστήριξη της Αυστραλίας για την απόκτηση πυρηνοκίνητων υποβρυχίων, με τριμερή προσπάθεια για τον εντοπισμό της βέλτιστης διαδρομής, εντός 18 μηνών

β) Περιοχές συνεργασίας: Εστίαση σε δυνατότητες στον κυβερνοχώρο, τεχνητή νοημοσύνη, κβαντικές τεχνολογίες και υποθαλάσσιες δυνατότητες

γ) Μη διασπορά: Δέσμευση της Αυστραλίας για τα υψηλότερα πρότυπα διαφύλαξης και μη διάδοσης πυρηνικών όπλων

Δεύτερη Ανακοίνωση - 22 Σεπτεμβρίου 2022(The White House, 2022)

α) Κύρια Πρόοδος: Επέκταση περιοχών συνεργασίας: Προστέθηκαν νέες τεχνολογικές περιοχές:

(i) Υπερηχητικά και αντι-υπερηχητικά όπλα

(ii) Ηλεκτρονικός πόλεμος

(iii) Εμβάθυνση σε κυβερνοχώρο, τεχνητή νοημοσύνη, κβαντικές τεχνολογίες και υποθαλάσσιες δυνατότητες.

β) Σημαντική πρόοδος στα υποβρύχια: Οι τρεις χώρες έκαναν σημαντική πρόοδο προς την απόκτηση από την Αυστραλία συμβατικά οπλισμένων, πυρηνοκίνητων υποβρυχίων

γ) Ενίσχυση βιομηχανικών βάσεων: Δέσμευση για βαθύτερη ενοποίηση βιομηχανικών βάσεων και εφοδιαστικών αλυσίδων

δ) Συνεργασία με ΙΑΕΑ: Ο Διευθυντής της ΙΑΕΑ εξέφρασε ικανοποίηση για τη διαφάνεια των τριών χωρών, ενισχύοντας το καθεστώς μη διάδοσης

Συμπέρασμα: Η δεύτερη ανακοίνωση επιβεβαίωσε ότι η περίοδος αξιολόγησης 18 μηνών είχε ολοκληρωθεί με επιτυχία, με σημαντική πρόοδο στα υποβρύχια και επέκταση της συνεργασίας σε επιπλέον στρατηγικές τεχνολογίες.

2. Πρόοδος της 3ης Ανακοίνωσης (Μάρτιος 2023) σε σχέση με την 2η (Σεπτέμβριος 2022)

Τρίτη Ανακοίνωση - 13 Μαρτίου 2023(The White House, 2023b). Αυτή είναι η πιο κρίσιμη και λεπτομερής ανακοίνωση, καθώς παρουσίασε το ολοκληρωμένο σχέδιο για τα υποβρύχια.

α) Κύρια Πρόοδος: Ολοκληρωμένη διαδρομή υποβρυχίων(αντί γενικών δηλώσεων):

(i) 2023-2027: Επιχειρησιακή ενσωμάτωση και προκεχωρημένη ναυτική παρουσία

(ii) Δημιουργία SRF-West[21] (περιστρεφόμενη δύναμη υποβρυχίων) στο Perth το 2027

(iii) Αρχές δεκαετίας του 2030: Πώληση 3 έως -5 υποβρυχίων τύπου Virginia στην Αυστραλία

(iv) Τέλη δεκαετίας του 2030 έως αρχές δεκαετίας του 2040: Παράδοση SSN-AUKUS[22] (νέα κατηγορία)

β) Συγκεκριμένες επενδύσεις:

(i) ΗΠΑ: 2,4 δισ. $ (2023-2027) για αύξηση ικανότητας κατασκευής και επιπλέον 2,2 δισ. $ (2024-2028) για συντήρηση

(ii) Αυστραλία: Κατασκευή εξειδικευμένης βιομηχανικής γραμμής ναυπήγησης υποβρυχίων στην Αδελαΐδα

(iii) Ηνωμένο Βασίλειο: Περαιτέρω επενδύσεις στη βιομηχανική βάση

γ) Τεχνολογική καθοδήγηση: Το SSN-AUKUS θα βασίζεται στο βρετανικό σχέδιο επόμενης γενιάς, με αμερικανική τεχνολογία

δ) Μη διασπορά: Σαφείς δεσμεύσεις ότι η Αυστραλία δεν θα εμπλουτίσει ουράνιο ή θα επεξεργαστεί δαπανημένο καύσιμο

Συμπέρασμα: Η τρίτη ανακοίνωση μετέτρεψε την αόριστη δέσμευση της πρώτης και δεύτερης ανακοίνωσης σε συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα και λειτουργικό σχέδιο με ξεκάθαρες φάσεις, κόστος και τεχνολογικές λύσεις.

3. Πρόοδος της 4ης Ανακοίνωσης (Σεπτέμβριος 2023) σε σχέση με την 3η (Μάρτιος 2023)(έξι μήνες μετά την παρουσίαση της διαδρομής)

Τέταρτη Ανακοίνωση - 15 Σεπτεμβρίου 2023(The White House 2023a)

α) Κύρια Πρόοδος: Συγκεκριμένα ορόσημα στα υποβρύχια:

(i) Ιούλιος 2023: Οι πρώτοι Αυστραλοί στρατιωτικοί αποφοίτησαν από τη σχολή πυρηνικής ενέργειας των ΗΠΑ

(ii) Αύγουστος 2023: Το USS North Carolina ολοκλήρωσε την πρώτη επίσκεψη SSN[23] στην Αυστραλία στο πλαίσιο του AUKUS

β) Διαπραγματεύσεις με IAEA: Έναρξη διμερών διαπραγματεύσεων της Αυστραλίας με την IAEA για διακανονισμό σύμφωνα με το Άρθρο 14 της Συμφωνίας Διαφυλάξεων[24]

---

[21] Το SRF-West (Submarine Rotational Force–West) αφορά την περιστρεφόμενη παρουσία πυρηνοκίνητων υποβρυχίων στη Δυτική Αυστραλία στο πλαίσιο της επιχειρησιακής υλοποίησης της AUKUS

[22] Το SSN-AUKUS αποτελεί τη νέα κλάση πυρηνοκίνητων επιθετικών υποβρυχίων που αναπτύσσεται στο πλαίσιο της συμφωνίας AUKUS, με συνδυασμό αμερικανικής και βρετανικής τεχνολογίας

[23] Ο όρος SSN (Submersible Ship Nuclear) αναφέρεται σε πυρηνοκίνητα επιθετικά υποβρύχια, τα οποία διαθέτουν αυξημένη αυτονομία και επιχειρησιακή ευελιξία

[24] Το Άρθρο 14 επιτρέπει την προσωρινή απόσυρση πυρηνικού υλικού από το καθεστώς επιθεωρήσεων της IAEA όταν αυτό χρησιμοποιείται σε μη απαγορευμένες στρατιωτικές εφαρμογές, όπως η πυρηνική πρόωση, υπό την προϋπόθεση ότι δεν προορίζεται για πυρηνικά όπλα.

γ) Πρόοδος στον Πυλώνα ΙΙ:

(i) Πρώτη επίδειξη δυνατοτήτων τεχνητής νοημοσύνης (AI) και αυτόνομων συστημάτων για την ανίχνευση και παρακολούθηση στόχων σε πραγματικό χρόνο, στο Ηνωμένο Βασίλειο

(ii) Φιλόδοξη πρόταση για εξορθολογισμό της αμυντικής συνεργασίας και προστασία ευαίσθητων τεχνολογιών

δ) Νομοθετική δράση που αποσκοπεί στην παροχή της αναγκαίας εξουσιοδότησης για την υλοποίηση της συνεργασίας στον τομέα των υποβρυχίων, καθώς και για την αναμόρφωση και τον εκσυγχρονισμό του πλαισίου αμυντικών εμπορικών συναλλαγών

Συμπέρασμα: Η τέταρτη ανακοίνωση απέδειξε ότι το σχέδιο του Μαρτίου 2023 δεν ήταν απλώς χάρτινο αλλά υπήρξε πραγματική πρόοδος με εκπαίδευση προσωπικού, επισκέψεις υποβρυχίων και προετοιμασία νομοθετικού πλαισίου.

4. Πρόοδος της 5ης Ανακοίνωσης (Σεπτέμβριος 2024) σε σχέση με την 4η (Σεπτέμβριος 2023)

Πέμπτη Ανακοίνωση - 17 Σεπτεμβρίου 2024(The White House 2024)

Η πέμπτη ανακοίνωση αποτελεί την πιο ολοκληρωμένη επετειακή δήλωση, με σαφή διάκριση μεταξύ Πυλώνα Ι και ΙΙ.

Κύρια Πρόοδος στον Πυλώνα Ι (Υποβρύχια):

α) Ανθρώπινο δυναμικό:

(i) Αξιωματικοί του πολεμικού ναυτικού της Αυστραλίας έχουν ενσωματωθεί στις σχολές εκπαίδευσης υποβρυχίων ΗΠΑ και Ηνωμένου Βασιλείου

(ii) Αυστραλιανό προσωπικό ενσωματώθηκε στο βρετανικό Υπουργείο Άμυνας και σε αμερικανικά ναυπηγεία

β) Υποδομή και συντήρηση:

(i) Αύγουστος 2024: Αυστραλιανό προσωπικό συμμετείχε στην πρώτη δραστηριότητα συντήρησης σε αμερικανικό πυρηνοκίνητο υποβρύχιο στην Αυστραλία

(ii) Τεράστια πρόοδος προς τη δημιουργία περιστρεφόμενης παρουσίας υποβρυχίων στο HMAS Stirling[25] από το 2027

γ) Μεγάλες επενδύσεις:

(i) Ηνωμένο Βασίλειο: 4 δισ. £ για συνέχιση εργασιών στο SSN-AUKUS + 3 δισ. £ για επέκταση ικανοτήτων παραγωγής

(ii) ΗΠΑ: 17,5 δισ. $ στη βιομηχανική βάση υποβρυχίων

(iii) Αυστραλία: Πάνω από 30 δισ. $ AUD στην αυστραλιανή αμυντική βιομηχανική βάση και επιπρόσθετες οικονομικές εισφορές προς το Ηνωμένο Βασίλειο και τις Ηνωμένες Πολιτείες, ανάλογα με το μερίδιο συμμετοχής τους στο πρόγραμμα

[25] Το HMAS Stirling είναι η κύρια ναυτική βάση της Αυστραλίας στη δυτική ακτή (Fleet Base West), στο Garden Island κοντά στο Περθ, με κομβικό ρόλο στην υποστήριξη υποβρυχίων και στη συνεργασία AUKUS μέσω της προγραμματισμένης περιοδικής παρουσίας πυρηνοκίνητων υποβρυχίων ΗΠΑ και Ηνωμένου Βασιλείου.

δ) Επιλογή κατασκευαστών: Μάρτιος 2024: Η Αυστραλία ανακοίνωσε την επιλογή της ASC Pty Ltd και BAE Systems για κατασκευή SSN-AUKUS, και ASC Pty Ltd για συντήρηση

ε) Ιστορική διεθνής συμφωνία:

(i) Αύγουστος 2024: Υπογραφή διεθνούς συμφωνίας για συνεργασία σχετικά με την πυρηνική ναυτική πρόωση

(ii) Η συμφωνία θα επιτρέψει μεταφορά υλικών και εξοπλισμού για την ασφαλή κατασκευή και λειτουργία των αυστραλιανών υποβρυχίων

(iii) Καθιστά νομικά δεσμευτικές τις υποχρεώσεις μη διάδοσης μεταξύ των εταίρων

Κύρια Πρόοδος στον Πυλώνα ΙΙ (Προηγμένες Δυνατότητες):

α) Υποθαλάσσιος πόλεμος:

(i) Ενσωμάτωση ικανότητας εκτόξευσης και ανάκτησης υποθαλάσσιων οχημάτων από σωλήνες τορπιλών υποβρυχίων

(ii) Χρήση προηγμένων αλγορίθμων AI για ενίσχυση των δυνατοτήτων επεξεργασίας δεδομένων ηχοσημαντήρων (sonobuoys)[26] στο πλαίσιο ανθυποβρυχιακών επιχειρήσεων, βοηθώντας τους χειριστές να λαμβάνουν καλύτερες και ταχύτερες αποφάσεις

β) Ναυτική αυτονομία:

(i) Σειρά κοινών ασκήσεων και πειραματισμού γνωστή ως "Maritime Big Play"

(ii) Πρωτοποριακές δοκιμές συλλογικής χρήσης αυτόνομων και μη επανδρωμένων συστημάτων σε ναυτικές επιχειρήσεις

γ) Άλλες τεχνολογίες: Περαιτέρω πρόοδος σε κβαντικές τεχνολογίες, κυβερνοικανότητες, υπερηχητικά και ηλεκτρονικό πόλεμο

δ) Διεύρυνση εταιρικής σχέσης:

(i) Απρίλιος 2024: Καθορισμός πλαισίου κριτηρίων για πιθανή διεύρυνση της συμμετοχής στον Πυλώνα ΙΙ

(ii) Ιαπωνία: Εξερεύνηση ευκαιριών για βελτίωση διαλειτουργικότητας των ναυτικών αυτόνομων συστημάτων

(iii) Καναδάς, Νέα Ζηλανδία, Νότια Κορέα: Διαβουλεύσεις για συνεργασία σε προηγμένες δυνατότητες

ε) Μεταρρύθμιση εξαγωγικών ελέγχων:

(i) Ιστορικές τροποποιήσεις στα καθεστώτα ελέγχου εξαγωγών, συμπεριλαμβανομένων μεταρρυθμίσεων στους αμερικανικούς ITAR[27]

ii) Διευκόλυνση αμυντικών συναλλαγών δισεκατομμυρίων δολαρίων μέσω ασφαλούς καθεστώτος απλοποιημένης αδειοδότησης

---

[26]Ηχοσημαντήρες (sonobuoys): πλωτοί ακουστικοί αισθητήρες που ρίπτονται από αεροσκάφη ή ελικόπτερα ναυτικής συνεργασίας για τον εντοπισμό και την παρακολούθηση υποβρυχίων, μεταδίδοντας ακουστικά δεδομένα σε πραγματικό χρόνο προς επεξεργασία.

[27] ITAR (International Traffic in Arms Regulations): αμερικανικό κανονιστικό πλαίσιο ελέγχου εξαγωγών που ρυθμίζει τη μεταφορά, διάθεση και κοινοποίηση αμυντικού υλικού, τεχνολογίας και διαβαθμισμένων τεχνικών δεδομένων σε ξένους αποδέκτες, με στόχο την προστασία της εθνικής ασφάλειας των ΗΠΑ.

Συμπέρασμα: Η πέμπτη ανακοίνωση επέδειξε συστηματική υλοποίηση σε όλα τα μέτωπα, από τεράστιες επενδύσεις και επιλογή κατασκευαστών μέχρι πραγματικές επιχειρησιακές ικανότητες στον Πυλώνα ΙΙ και νομική-θεσμική εδραίωση μέσω της διεθνούς συμφωνίας του Αυγούστου 2024.

5. Πρόοδος της 6ης Ανακοίνωσης (Οκτώβριος 2025) σε σχέση με την 5η (Σεπτέμβριος 2024)

Έκτη Ανακοίνωση - 20 Οκτωβρίου 2025(The White House 2025)

Αυτή η ανακοίνωση ήρθε σε κρίσιμη στιγμή πολιτικής μετάβασης με τον Trump να αναλαμβάνει την προεδρία και να υπάρχουν ερωτηματικά για την υποστήριξη του AUKUS.

Κύρια Πρόοδος και Νέα Στοιχεία:

α) Πολιτική επιβεβαίωση:

(i) Ο Trump επιβεβαίωσε δηλώνοντας επίσημα την υποστήριξή του στο AUKUS ("full steam ahead", δηλαδή με πλήρη ταχύτητα και χωρίς καθυστερήσεις)

(ii) Έθεσε τέλος στην αβεβαιότητα που είχε δημιουργήσει η επανεξέταση του Πενταγώνου τον Ιούνιο 2025

β) Επιτάχυνση υποβρυχίων:

(i) Τα υποβρύχια Virginia είναι ήδη υπό κατασκευή

(ii) Δέσμευση για επιτάχυνση της διαδικασίας παράδοσης

γ) Μεγάλες αυστραλιανές επενδύσεις:

(i) Ήδη από τον Φεβρουάριο του 2025 είχε διατεθεί χρηματοδότηση ύψους 1 δισ. δολαρίων για την αναβάθμιση της αμερικανικής βιομηχανικής ικανότητας στον τομέα των υποβρυχίων. Επιπλέον 1 δισ. $ πρόκειται να δαπανηθούν μέχρι το τέλος του 2025

(ii) 1,2 δισ. $ για αγορά μη επανδρωμένων υποθαλάσσιων οχημάτων Anduril

(iii) 2 δισ. $ για ολοκληρωμένες δυνατότητες αεράμυνας

δ) Νέα διάσταση: Κρίσιμα ορυκτά:

(i) Υπογραφή πλαισίου συνεργασίας για κρίσιμα ορυκτά

(ii) Κοινές επενδύσεις άνω των 3 δισ. $ στους επόμενους έξι μήνες

(iii) Επέκταση του AUKUS πέρα από την αμυντική τεχνολογία σε οικονομική/βιομηχανική αλυσίδα εφοδιασμού

ε) Πρακτική εφαρμογή:

(i) Αντί για γενικές δηλώσεις, η ανακοίνωση περιλάμβανε συγκεκριμένα ποσά και χρονοδιαγράμματα

(ii) Έμφαση σε άμεσα οφέλη για την αμερικανική βιομηχανία και απασχόληση (συνεπές με "America First")[28]

Συμπέρασμα: Η έκτη ανακοίνωση αντιπροσωπεύει επανεπιβεβαίωση και διεύρυνση του AUKUS υπό νέα κυβέρνηση. Ενώ η πέμπτη ανακοίνωση εστίασε στην τεχνική

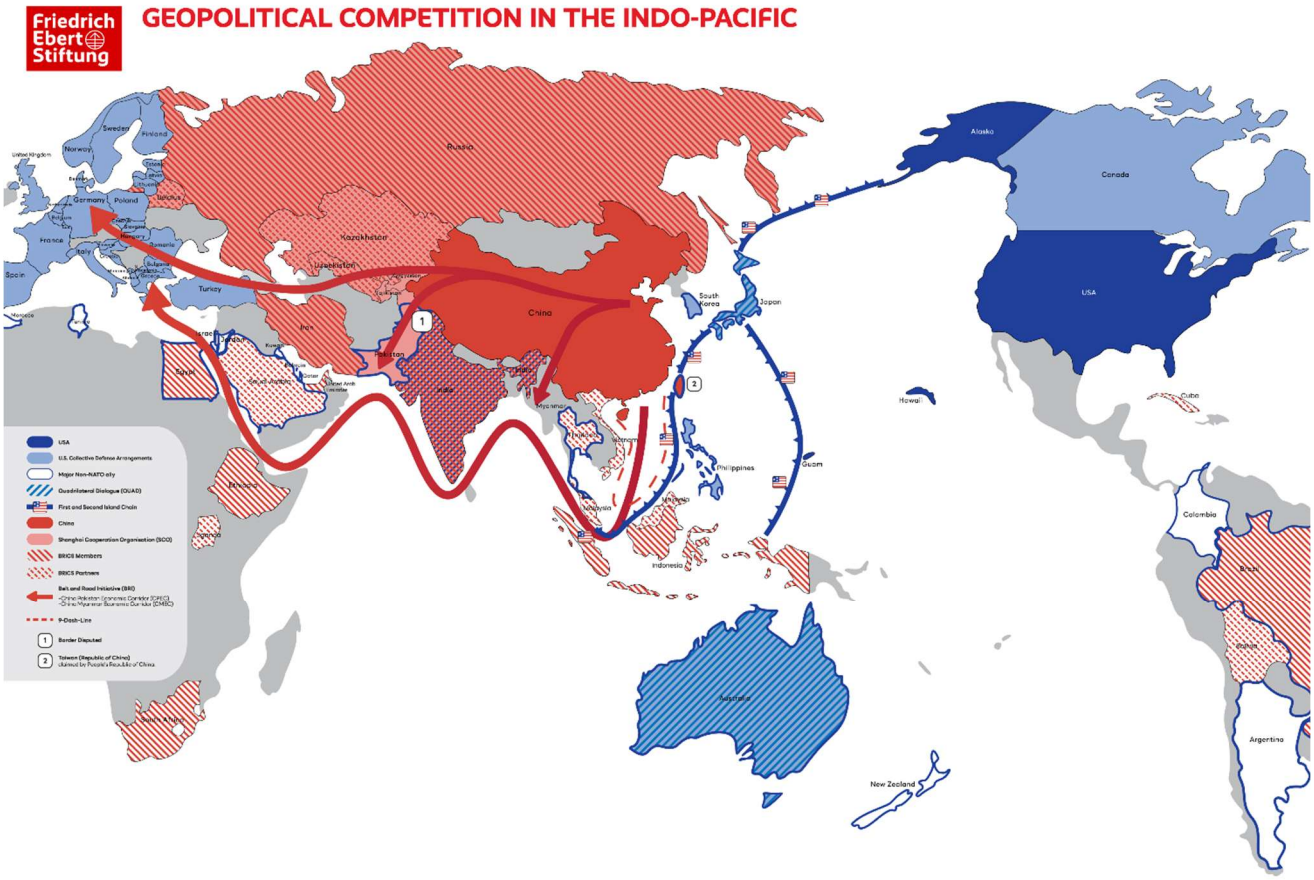
[28]Ο όρος «America First» αποτελεί πολιτικό δόγμα που συνδέεται κυρίως με την προεδρία του Donald Trump και δίνει προτεραιότητα στα εθνικά συμφέροντα των Ηνωμένων Πολιτειών, ιδίως σε ζητήματα οικονομίας, εμπορίου, ασφάλειας και εξωτερικής πολιτικής, συχνά με έμφαση στη μείωση πολυμερών δεσμεύσεων που θεωρούνται επιβαρυντικές για τα αμερικανικά συμφέροντα.

και επιχειρησιακή πρόοδο, η έκτη προσέθεσε οικονομική διάσταση (κρίσιμα ορυκτά) και εξασφάλισε πολιτική συνέχεια παρά την αλλαγή διοίκησης στις ΗΠΑ.

ΣΧΟΛΗ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ
78η ΕΣ ΦΔΠ
22 Μαρ. 2026

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Ε» ΣΤΗΝ
ΑΤΟΜΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

ΧΑΡΤΗΣ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΣΤΟΝ ΙΝΔΟ-ΕΙΡΗΝΙΚΟ

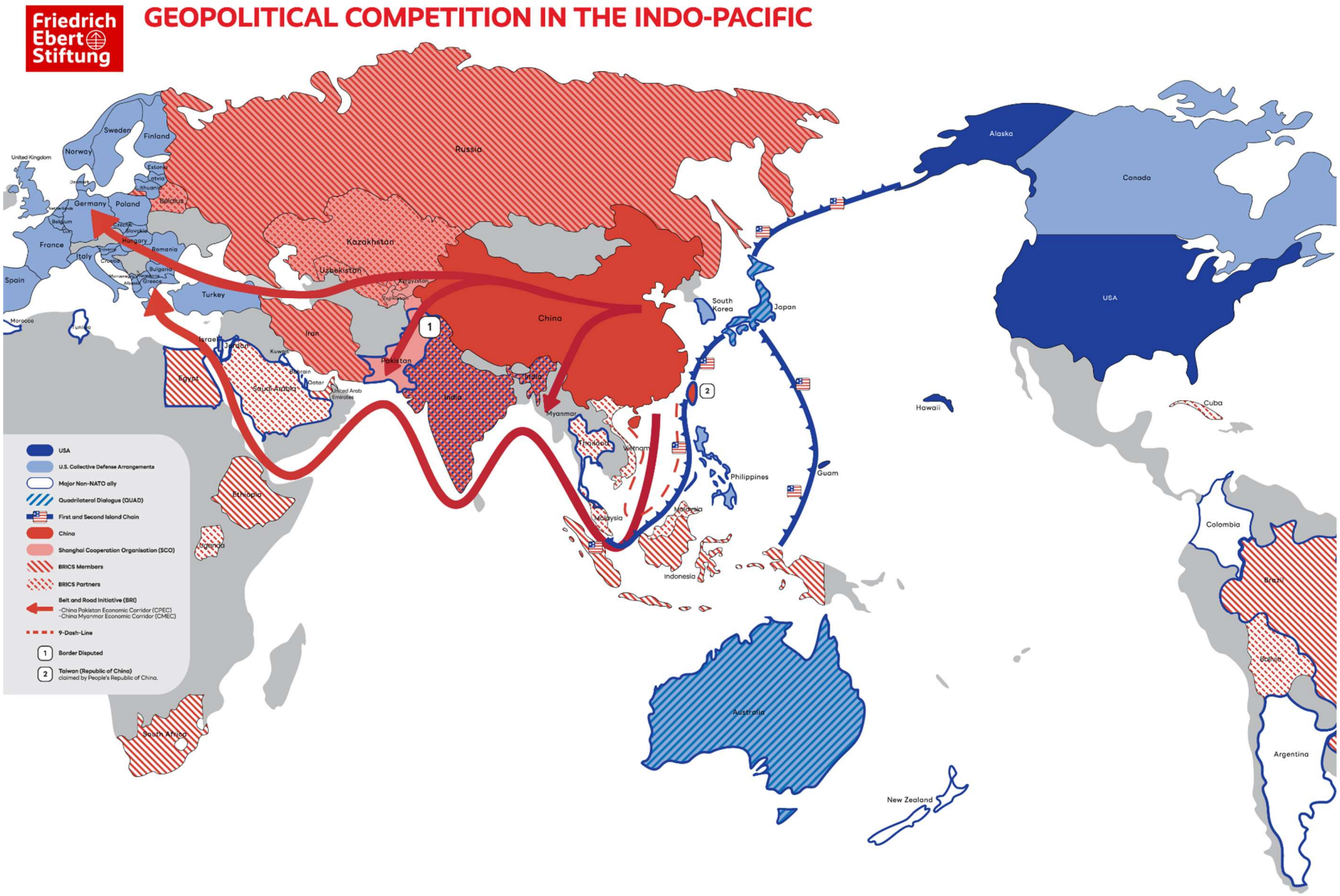
(for a clearer view, see the following page)

Χαρτογραφική απεικόνιση του γεωπολιτικού ανταγωνισμού στον Ινδο-Ειρηνικό, με έμφαση στη διάκριση μεταξύ δυτικών συμμαχιών (ΗΠΑ, AUKUS, QUAD) και κινεζικών πρωτοβουλιών (Belt and Road Initiative), καθώς και στη γεωγραφική κατανομή επιρροής και στρατηγικών διαδρόμων.

Πηγή

Friedrich Ebert Stiftung. (2025). *Geopolitical competition in the Indo-Pacific*. Ανακτήθηκε την 22 Δεκεμβρίου 2025 από https://asia.fes.de/news/geopolitical-competition-indo-pacific.html

ENLARGED VIEW

ΣΧΟΛΗ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ
78η ΕΣ ΦΔΠ
22 Μαρ. 2026

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «ΣΤ» ΣΤΗΝ
ΑΤΟΜΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

ΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΥΠΟΒΡΥΧΙΑΚΩΝ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ (AUKUS – ΡΩΣΣΙΑ)

1. Συγκριτικός Πίνακας Στρατηγικών Πλατφορμών και Τεχνολογιών

Η υλοποίηση του Πυλώνα I (Pillar I) της AUKUS και οι αντίστοιχες ρωσσικές αντισταθμίσεις διαμορφώνουν ένα διαφοροποιημένο τεχνικό και επιχειρησιακό περιβάλλον στον Ινδο-Ειρηνικό:

Χαρακτηριστικό	AUKUS (Pillar I & II)	Ρωσσική Προσέγγιση
Κύριες Μονάδες	Υποβρύχια κλάσης Virginia και μελλοντικά SSN-AUKUS	Ενίσχυση Στόλου Ειρηνικού με έμφαση σε SSN/SSGN
Σχεδίαση Τεχνολογία	Συνδυασμός αμερικανικής τεχνολογίας και βρετανικής σχεδίασης επόμενης γενιάς	Επιλεκτική ποιοτική υπεροχή και έμφαση σε κρίσιμους τομείς
Οπλικά Συστήματα	Συμβατικός οπλισμός υψηλής ακρίβειας, δυνατότητες αποτροπής και δεύτερου πλήγματος	Ανάπτυξη υπερηχητικών όπλων και ηλεκτρονικού πολέμου
Τεχνολογίες Αιχμής	AI, UUVs, προηγμένα sonar/ISR συστήματα	Συστήματα που αυξάνουν αβεβαιότητα και δυσκολία εντοπισμού
Εφοδιαστική Βάση	SRF-West (Perth) και εκτεταμένο συμμαχικό δίκτυο	Περιορισμένη προβολή ισχύος και υποδομών στην περιοχή

---

2. Ανάλυση Επιχειρησιακών Ασυμμετριών

Η αντιπαράθεση AUKUS–Ρωσσίας στον υποθαλάσσιο τομέα δεν είναι συμμετρική, αλλά χαρακτηρίζεται από διαφορετικά στρατηγικά υποδείγματα:

Η AUKUS βασίζεται σε λογική **προβολής ισχύος (power projection)**, μέσω τεχνολογικής ολοκλήρωσης, διαλειτουργικότητας και δικτυοκεντρικών επιχειρήσεων. Η πυρηνική πρόωση επιτρέπει μακρόχρονη και διακριτική παρουσία σε κρίσιμες θαλάσσιες περιοχές, ενισχύοντας την αποτροπή και την επιχειρησιακή ευελιξία.

Αντιθέτως, η ρωσσική προσέγγιση εστιάζει σε **στρατηγικές άρνησης (sea denial)** και ασύμμετρης εξισορρόπησης, με στόχο την αύξηση του κόστους και της αβεβαιότητας για τον αντίπαλο. Η έμφαση δίνεται σε μέσα που περιορίζουν την αποτελεσματικότητα της δυτικής ναυτικής υπεροχής, όπως υπερηχητικά όπλα, ηλεκτρονικός πόλεμος και δυσδιάκριτες υποθαλάσσιες πλατφόρμες.

Παράλληλα, η AUKUS εμφανίζει υψηλό βαθμό τεχνολογικής διασύνδεσης μεταξύ συμμάχων, ενώ η Ρωσσία λειτουργεί περισσότερο αυτόνομα, γεγονός που δημιουργεί διαφορά στη συνοχή και στο επιχειρησιακό βάθος των δύο πλευρών.

---

3. Ορόσημα Υλοποίησης Προγράμματος Υποβρυχίων AUKUS

Η εξέλιξη του προγράμματος υποβρυχίων της AUKUS ακολουθεί συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα:

2023–2027: Φάση επιχειρησιακής ενσωμάτωσης, εκπαίδευσης προσωπικού και ενίσχυσης παρουσίας

2027: Ανάπτυξη της περιστρεφόμενης δύναμης SRF-West στη Δυτική Αυστραλία

Αρχές δεκαετίας 2030: Παράδοση 3–5 υποβρυχίων κλάσης Virginia

Τέλη δεκαετίας 2030 – 2040: Επιχειρησιακή ένταξη υποβρυχίων SSN-AUKUS